

Bruxelles, 10.7.2020
COM(2020) 306 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL
EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR**

Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2020

RO

1. INTRODUCERE

Existența unor sisteme de justiție eficace joacă un rol esențial în punerea în aplicare a legislației UE și în susținerea statului de drept și a valorilor fundamentale care stau la baza Uniunii Europene. Atunci când aplică dreptul Uniunii, instanțele naționale acționează ca instanțe ale UE. Instanțele naționale, înainte de oricare altele, sunt cele care asigură faptul că drepturile și obligațiile prevăzute de legislația UE sunt puse în aplicare în mod efectiv (articolul 19 din TUE).

În plus, existența unor sisteme de justiție eficace este esențială pentru menținerea încrederii reciproce, pentru climatul investițional și pentru sustenabilitatea creșterii pe termen lung. Din acest motiv, îmbunătățirea eficienței, a calității și a independenței sistemelor de justiție naționale continuă să fie una dintre prioritățile semestrului european – ciclul anual al UE de coordonare a politicilor economice. Strategia anuală pentru 2020 privind creșterea durabilă, care stabilește strategia de politică economică și de ocupare a forței de muncă pentru UE și plasează durabilitatea și incluziunea socială în centrul elaborării politicilor economice ale UE, reiterează legătura dintre sistemele de justiție eficace și mediul de afaceri din statele membre. Existența unor sisteme de justiție funcționale și pe deplin independente poate avea un impact pozitiv asupra investițiilor și, astfel, poate contribui la productivitate și la competitivitate. Acestea sunt, de asemenea, importante pentru asigurarea executării transfrontaliere eficiente a contractelor și a deciziilor administrative, precum și pentru soluționarea litigiilor, aspecte esențiale pentru funcționarea pieței unice ⁽¹⁾.

În acest context, tabloul de bord privind justiția în UE prezintă o imagine de ansamblu anuală a indicatorilor care se axează pe parametrii esențiali ai unor sisteme de justiție eficace: eficiența, calitatea și independența. Ediția din 2020 dezvoltă în continuare indicatorii pentru toate cele trei elemente. Aceasta nu reflectă consecințele crizei provocate de pandemia de COVID-19, întrucât datele se referă la perioada 2012-2019, însă nu și la anul 2020.

– Mecanismul european privind statul de drept –

După cum s-a anunțat în orientările politice ale președintei von der Leyen, Comisia a instituit un mecanism european cuprinzător privind statul de drept în vederea aprofundării monitorizării situației din statele membre. Mecanismul privind statul de drept va acționa ca instrument cu rol preventiv, aprofundând dialogul și conștientizarea comună a aspectelor legate de statul de drept. Principalele sale caracteristici sunt prezentate în detaliu în Comunicarea Comisiei din 2019 intitulată „Consolidarea statului de drept în cadrul Uniunii – Plan de acțiune”. Noul mecanism se va baza pe un raport anual privind statul de drept, care va furniza o sinteză a evoluțiilor semnificative – atât pozitive, cât și negative – la nivelul tuturor statelor membre. Raportul se va baza pe diverse surse, inclusiv pe tabloul de bord privind justiția în UE.

¹ A se vedea Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor intitulată „Identificarea și înlăturarea barierelor din cadrul pieței unice” COM(2020) 93 final și documentul de lucru însoțitor SWD(2020)54.

Ce este tabloul de bord privind justiția în UE?

Tabloul de bord privind justiția în UE este un instrument anual de informare comparativă. Scopul său este să ajute Uniunea și statele membre să îmbunătățească eficacitatea sistemelor naționale de justiție ale acestora, furnizându-le date obiective, fiabile și comparabile cu privire la o serie de indicatori relevanți pentru evaluarea eficienței, a calității și a independenței sistemelor de justiție în toate statele membre. Tabloul de bord nu prezintă o clasificare generală unică, ci oferă o imagine de ansamblu asupra modului de funcționare a tuturor sistemelor de justiție, pe baza unor indicatori de interes comun pentru toate statele membre.

Acesta nu promovează un anumit tip de sistem de justiție și tratează toate statele membre pe picior de egalitate.

Eficiența, calitatea și independența sunt parametri esențiali ai unui sistem de justiție eficace, oricare ar fi modelul sistemului național de justiție sau tradiția juridică în care acesta este ancorat. Figurile referitoare la acești trei parametri ar trebui să fie coroborate, deoarece toate cele trei elemente sunt adesea interconectate (inițiativele menite să îmbunătățească unul dintre elemente pot avea o influență asupra altui element).

Tabloul de bord se concentrează în principal asupra litigiilor civile și comerciale și asupra cauzelor de contencios administrativ, pentru a ajuta statele membre în eforturile lor de a crea un mediu mai favorabil investițiilor și afacerilor și mai orientat către cetățeni. Tabloul de bord este un instrument comparativ care evoluează în cadrul unui dialog cu statele membre și cu Parlamentul European ⁽²⁾. Obiectivul său este de a identifica parametrii esențiali ai unui sistem de justiție eficace și de a furniza date anuale relevante.

Care este metodologia tabloului de bord privind justiția în UE?

Tabloul de bord utilizează diverse surse de informații. O mare parte a datelor cantitative este furnizată de Comisia Europeană pentru eficiența Justiției (CEPEJ) din cadrul Consiliului Europei, cu care Comisia a încheiat un contract pentru realizarea unui studiu anual specific. Datele corespund perioadei 2012-2018 și au fost furnizate de statele membre în conformitate cu metodologia CEPEJ ⁽³⁾. Studiul prezintă totodată observații detaliate și fișe informative pe țări, care oferă mai multe informații contextuale. Acestea ar trebui să fie interpretate împreună cu figurile ⁽⁴⁾.

Datele colectate de CEPEJ cu privire la durata procedurilor indică durata lichidării stocului de cauze pendinte, care este durata calculată a procedurilor judiciare (pe baza raportului dintre cauzele pendinte și cele soluționate). Datele privind eficiența instanțelor în aplicarea dreptului Uniunii în anumite domenii indică durata medie a procedurilor rezultată din durata efectivă a cauzelor aflate pe rolul instanțelor. Trebuie remarcat faptul că durata procedurilor judiciare poate să varieze semnificativ de la o zonă la alta pe teritoriul unui stat membru, în special în centrele urbane unde activitățile comerciale ar putea avea ca rezultat creșterea volumului de cauze.

Alte surse de date care se referă la perioada 2010-2019 ⁽⁵⁾ sunt: grupul de persoane de contact pentru sistemele naționale de justiție ⁽⁶⁾, Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare (RECJ) ⁽⁷⁾, Rețeaua

² De exemplu, Rezoluția Parlamentului European din 29 mai 2018 referitoare la tabloul de bord al UE pe 2017 privind justiția [P8_TA(2018)0216].

³ Pentru a reduce perioada de timp vizată, 2012 reprezintă anul de referință pentru datele CEPEJ în tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020, în timp ce ediția din 2019 a utilizat date din 2010.

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en.

⁵ O figură (48) utilizează în continuare date din 2010, deoarece, în unele state membre, sondajul relevant în ceea ce privește percepția asupra independenței din cadrul Raportului privind competitivitatea globală a fost realizat în 2010, 2011 sau 2012.

⁶ Pentru a ajuta la pregătirea tabloului de bord privind justiția în UE și pentru a promova schimbul de bune practici în ceea ce privește eficacitatea sistemelor de justiție, Comisia a solicitat statelor membre să desemneze două persoane de contact, una din cadrul sistemului judiciar și cealaltă din cadrul Ministerului Justiției. Acest grup informal se reunește cu regularitate.

⁷ RECJ reunește instituțiile naționale din statele membre care sunt independente de organul executiv și de cel legislativ și care sunt responsabile cu sprijinirea sistemelor judiciare în înfăptuirea independentă a actului de justiție: <https://www.encj.eu/>.

președinților Curților Supreme de Justiție ale UE (NPSJC) ⁽⁸⁾, Asociația Consiliilor de Stat și a Jurisdicțiilor Administrative Supreme din Uniunea Europeană (ACA-Europe) ⁽⁹⁾, Rețeaua europeană în domeniul concurenței (REC) ⁽¹⁰⁾, Comitetul pentru comunicații (COCOM) ⁽¹¹⁾, Observatorul European al Încălcărilor Drepturilor de Proprietate Intelectuală ⁽¹²⁾, Rețeaua de cooperare pentru protecția consumatorilor (CPC) ⁽¹³⁾, Grupul de experți privind spălarea banilor și finanțarea terorismului (EGMLTF) ⁽¹⁴⁾, Eurostat ⁽¹⁵⁾, Rețeaua Europeană de Formare Judiciară (EJTN) ⁽¹⁶⁾ și Forumul Economic Mondial (WEF)⁽¹⁷⁾.

De-a lungul anilor, metodologia utilizată pentru tabloul de bord a fost îmbunătățită în continuare și perfecționată în strânsă cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele naționale de justiție, în special prin elaborarea unui chestionar (actualizat anual) și colectarea de date cu privire la anumite aspecte ale funcționării sistemelor de justiție.

Disponibilitatea datelor, în special în ceea ce privește indicatorii referitori la eficiența sistemelor de justiție, continuă să se îmbunătățească, întrucât multe state membre au investit în capacitatea lor de a produce statistici judiciare mai bune. Cazurile în care există încă dificultăți în ceea ce privește colectarea sau furnizarea de date sunt cauzate fie de capacități statistice insuficiente, fie de faptul că respectivele categorii naționale pentru care se colectează date nu corespund exact cu cele utilizate în cadrul tabloului de bord. Doar în foarte puține cazuri, lacunele în materie de date sunt cauzate de absența contribuțiilor autorităților naționale. Comisia continuă să încurajeze statele membre să reducă și mai mult aceste lacune în materie de date.

⁸ NPSJC oferă un forum prin intermediul căruia instituțiile europene au oportunitatea de a solicita avizul curților supreme și de a le aduce mai aproape prin încurajarea discuțiilor și a schimbului de idei: <http://network-presidents.eu/>.

⁹ ACA-Europe este formată din Curtea de Justiție a Uniunii Europene și din Consiliile de Stat sau jurisdicțiile administrative supreme din toate statele membre ale Uniunii Europene: <http://www.juradmin.eu/index.php/en/>.

¹⁰ REC a fost înființată ca forum de discuții și cooperare între autoritățile europene din domeniul concurenței în cazurile în care se aplică articolele 101 și 102 din Tratatul privind funcționarea UE. REC constituie cadrul pentru mecanismele de cooperare strânsă prevăzute de Regulamentul nr. 1/2003 al Consiliului. Comisia și autoritățile naționale în domeniul concurenței din toate statele membre ale UE cooperează prin intermediul REC: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html.

¹¹ COCOM este alcătuit din reprezentanți ai statelor membre ale UE. Rolul său principal este de a emite un aviz cu privire la proiectele de măsuri pe care Comisia intenționează să le adopte în domeniul pieței digitale: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/communications-committee>.

¹² Observatorul European al Încălcărilor Drepturilor de Proprietate Intelectuală reprezintă o rețea de experți și părți interesate de specialitate. Acesta este alcătuit din reprezentanți ai sectoarelor public și privat, care colaborează în cadrul unor grupuri de lucru active. <https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/home>.

¹³ CPC este o rețea de autorități naționale responsabile cu aplicarea legislației UE în domeniul protecției consumatorilor în statele membre ale UE și în țările SEE: http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/consumer_protection_cooperation_network/index_en.htm.

¹⁴ EGMLTF se reunește în mod regulat pentru a face schimb de opinii și pentru a ajuta Comisia să definească politici și să elaboreze legislație nouă privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului: http://ec.europa.eu/justice/civil/financial-crime/index_en.htm.

¹⁵ Eurostat este Oficiul de Statistică al Uniunii Europene: <http://ec.europa.eu/eurostat/about/overview>.

¹⁶ EJTN este principala platformă și principalul promotor în ceea ce privește acțiunile de formare și schimbul de cunoștințe despre sistemul judiciar european. Aceasta elaborează standarde și programe în materie de formare, coordonează schimburile și programele în domeniul formării judiciare, diseminează expertiza în materie de formare și promovează cooperarea între instituțiile de formare judiciară din UE. EJTN are aproximativ 34 de membri care reprezintă statele membre ale UE și organisme transnaționale din UE. <http://www.ejtn.eu/>.

¹⁷ Forumul Economic Mondial este o organizație internațională de cooperare între sectoarele public și privat, ai cărei membri sunt întreprinderi: <https://www.weforum.org/>.

Cum contribuie tabloul de bord privind justiția în UE la semestrul european?

Tabloul de bord furnizează elemente pentru evaluarea eficienței, a calității și a independenței sistemelor naționale de justiție și, astfel, urmărește să ajute statele membre să îmbunătățească eficacitatea sistemelor naționale de justiție. Prin compararea informațiilor privind sistemele de justiție, tabloul de bord facilitează identificarea deficiențelor și a celor mai bune practici, precum și monitorizarea provocărilor și a progreselor. În contextul semestrului european, se efectuează evaluări specifice fiecărei țări printr-un dialog bilateral cu autoritățile naționale și părțile interesate în cauză. Aceste evaluări se reflectă în rapoartele de țară anuale elaborate în cadrul fiecărui semestru european și combină informațiile din tabloul de bord cu o analiză calitativă, specifică fiecărei țări, care evidențiază caracteristicile sistemelor juridice și contextul mai larg al statelor membre în cauză. În cazul în care deficiențele identificate au o importanță macroeconomică, analiza din cadrul semestrului european poate determina Comisia să propună Consiliului să adopte recomandări specifice fiecărei țări în vederea îmbunătățirii sistemelor naționale de justiție din statele membre individuale ⁽¹⁸⁾.

De ce este importantă eficacitatea sistemelor de justiție pentru un mediu de afaceri favorabil investițiilor?

S-a constatat că sistemele de justiție eficace, care respectă statul de drept, au un impact economic pozitiv. Acolo unde sistemele judiciare garantează exercitarea drepturilor, creditorii sunt mai predispuși să acorde împrumuturi, comportamentul oportunist al întreprinderilor este descurajat, costurile aferente tranzacțiilor se reduc și întreprinderile inovatoare sunt mai dispuse să investească. Impactul benefic al bunei funcționări a sistemelor de justiție naționale asupra economiei este confirmat de o paletă largă de studii și de lucrări de specialitate, elaborate inclusiv de Fondul Monetar Internațional ⁽¹⁹⁾, Banca Centrală Europeană ⁽²⁰⁾, OCDE ⁽²¹⁾, Forumul Economic Mondial ⁽²²⁾ și Banca Mondială ⁽²³⁾.

Un studiu a constatat că reducerea duratei procedurilor judiciare cu 1 % [măsurată ca durată a lichidării stocului de cauze pendinte ⁽²⁴⁾] poate susține dezvoltarea întreprinderilor ⁽²⁵⁾ și că un procent mai mare cu

¹⁸ În cadrul semestrului european 2020, pe baza propunerii Comisiei, Consiliul a adresat unui număr de opt state membre recomandări specifice fiecărei țări privind sistemul de justiție al acestor state (HR, IT, CY, HU, MT, PL, PT și SK). Pe lângă statele membre care au primit recomandări specifice fiecărei țări, alte opt state membre (BE, BG, IE, EL, ES, LV, RO și SI) se confruntă cu dificultăți specifice în ceea ce privește sistemele lor de justiție, inclusiv statul de drept și independența justiției, și sunt monitorizate de Comisie pe parcursul semestrului european. Aceste provocări s-au reflectat în considerentele din recomandările specifice fiecărei țări propuse și în rapoartele de țară referitoare la aceste state membre. Cele mai recente rapoarte de țară pentru 2020, publicate la 26 februarie 2020, sunt disponibile la adresa: https://ec.europa.eu/info/publications/2020-european-semester-country-reports_en.

¹⁹ FMI, Regional Economic Outlook, noiembrie 2017, *Europe: „Europe Hitting its Stride”* („Europa: Europa își intră în ritm”), p. xviii, p. 40, 70: <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/REO/EUR/2017/November/eur-booked-print.ashx?la=en>.

²⁰ BCE, „Structural policies in the euro area” („Politici structurale în zona euro”), iunie 2018, seria Caietelor de studii ocazionale nr. 210 ale BCE: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op210.en.pdf?3db9355b1d1599799aa0e475e5624651>.

²¹ A se vedea, de exemplu, „What makes civil justice effective?” („Cum se definește o justiție civilă eficace?”) – Note privind politicile Departamentului Economic al OCDE, ediția din 18 iunie 2013 și „The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics” („Aspectele economice ale justiției civile: noi date și dovezi empirice transnaționale”) – Documente de lucru ale Departamentului Economic al OCDE, nr. 1060.

²² Forumul Economic Mondial, „The Global Competitiveness Report 2019” („Raportul privind competitivitatea globală pentru 2019”), octombrie 2019: <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019>.

²³ Banca Mondială, „World Development Report 2017: Governance and the Law, Chapter 3: The role of law” („Raportul pe 2017 privind dezvoltarea mondială: guvernanta și dreptul”, capitolul 3: „Rolul dreptului”), p. 83, 140: <http://www.worldbank.org/en/publication/wdr2017>.

²⁴ Indicatorul „durata lichidării stocului de cauze pendinte” reprezintă numărul de cauze nesoluționate împărțit la numărul de cauze soluționate la sfârșitul anului înmulțit cu 365 (de zile). Acesta este un indicator standard definit de CEPEJ a Consiliului Europei: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.

1 % de întreprinderi care percep sistemul de justiție ca fiind independent este asociat în general cu creșteri mai mari ale cifrei de afaceri și ale productivității ⁽²⁶⁾. Un alt studiu a indicat o corelație pozitivă între independența percepută a justiției și fluxurile de investiții străine directe în Europa Centrală și de Est ⁽²⁷⁾.

În plus, mai multe sondaje au evidențiat importanța eficienței sistemelor de justiție naționale pentru întreprinderi. De exemplu, într-un sondaj, 93 % dintre întreprinderile mari au răspuns că examinează în permanență și în mod sistematic situația statului de drept (inclusiv independența instanțelor) din țările în care investesc ⁽²⁸⁾. Într-un alt sondaj, peste jumătate dintre întreprinderile mici și mijlocii au răspuns că durată excesivă și costurile procedurilor judiciare au fost principalele motive pentru care respectivele întreprinderi nu au inițiat proceduri judiciare pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală (DPI) ⁽²⁹⁾. Comunicarea Comisiei intitulată „Identificarea și înlăturarea barierelor din cadrul pieței unice” ⁽³⁰⁾ și Planul de acțiune pentru asigurarea respectării normelor privind piața unică ⁽³¹⁾ oferă, de asemenea, informații cu privire la importanța unor sisteme de justiție eficiente pentru funcționarea pieței unice, în special pentru întreprinderi.

Cum susține Comisia punerea în aplicare a reformelor corespunzătoare în domeniul justiției prin intermediul asistenței tehnice?

Statele membre pot apela la asistența tehnică a Comisiei, disponibilă prin intermediul Direcției Generale Sprijin pentru Reforme Structurale (DG REFORM) în cadrul Programului de sprijin pentru reforme structurale ⁽³²⁾, care are un buget total de 222,8 milioane EUR pentru perioada 2017-2020. Din 2017, 16 state membre ⁽³³⁾ au primit deja sau au solicitat asistență tehnică în numeroase domenii. Este vorba, de exemplu, de asistență tehnică pentru îmbunătățirea eficienței sistemului jurisdicțional, reforma hărții judiciare, organizarea instanțelor, proiectarea sau punerea în aplicare a programelor de e-justiție și de justiție cibernetică, sistemele de gestionare a cauzelor, procesul de selecție și promovare a judecătorilor, pregătirea judecătorilor și soluționarea extrajudiciară a litigiilor în materie de consum. De asemenea, în mai 2020, Comisia și-a prezentat propunerile privind un plan de redresare ⁽³⁴⁾. În cadrul planului de redresare, s-a propus **un instrument de sprijin tehnic** ⁽³⁵⁾ în continuarea programului existent de sprijin

²⁵ Vincenzo Bove și Leandro Elia, „The judicial system and economic development across EU Member States” („Sistemul judiciar și dezvoltarea economică în statele membre ale UE”), raportul tehnic al CCC, 28 440 EUR RO, Oficiul pentru Publicații al UE, Luxemburg, 2017: http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC104594/jrc104594_2017_the_judicial_system_and_economic_development_across_eu_member_states.pdf.

²⁶ *Idem*.

²⁷ „Effect of judicial independence on foreign direct investment in Eastern Europe and South Asia” („Efectul independenței justiției asupra investițiilor străine directe în Europa de Est și în Asia de Sud”); Bülent Dogru; 2012, Arhiva MPRA (Munich Personal RePEc Archive): https://mpra.ub.uni-muenchen.de/40471/1/MPRA_paper_40322.pdf. Statele membre ale UE incluse în studiu au fost: BG, CZ, EE, HR, LV, LT, HU, RO, SI și SK.

²⁸ The Economist Intelligence Unit: „Risk and Return – Foreign Direct Investment and the Rule of Law” („Riscuri și câștiguri: investițiile străine directe și statul de drept”), 2015 http://www.biicl.org/documents/625_d4_fdi_main_report.pdf, p. 22.

²⁹ Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO), tabloul de bord pe anul 2016 privind proprietatea intelectuală (PI) a IMM-urilor: https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/sme_scoreboard_study_2016/Executive-summary_en.pdf.

³⁰ COM(2020) 93 și SWD(2020) 54.

³¹ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor intitulată „Plan de acțiune pe termen lung pentru o mai bună [implementare](#) și asigurare a respectării normelor privind piața unică”, COM(2020) 94; a se vedea în special acțiunile 4, 6 și 18.

³² https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/structural-reform-support-programme-srsp_ro.

³³ BE, BG, CZ, EE, EL, ES, HR, IT, CY, LV, HU, MT, PL, PT, SI și SK.

³⁴ A se vedea comunicatul de presă IP/20/940, 27 mai 2020, disponibil la adresa: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_20_940.

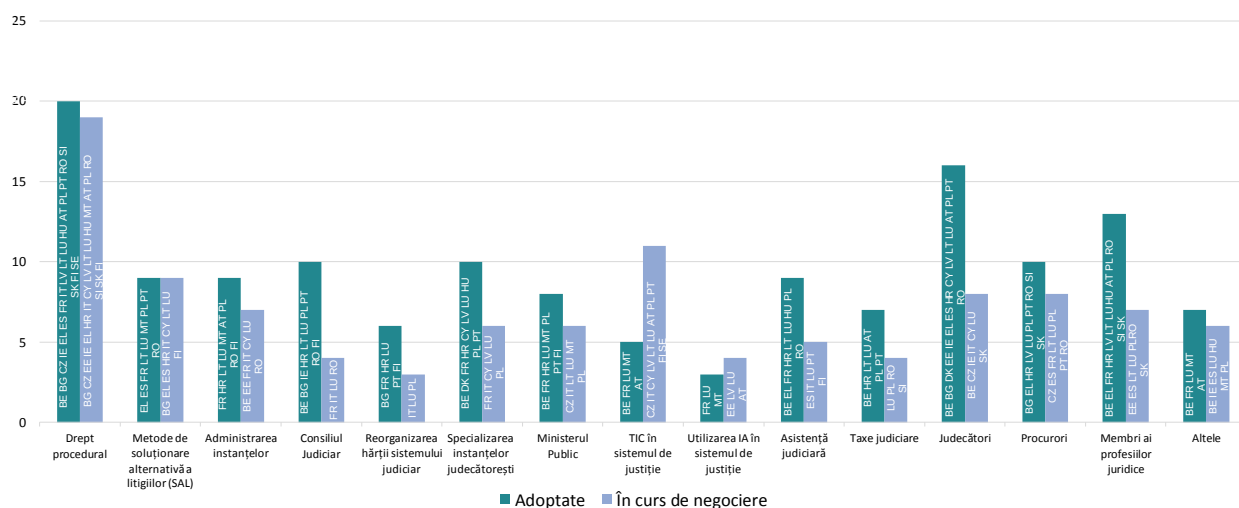
³⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM:2020:0409:FIN>.

pentru reforme structurale. Acesta se bazează pe succesul programului de sprijin și îi permite Comisiei să susțină consolidarea capacității instituționale și administrative la nivelul statelor membre. Instrumentul va continua să permită statelor membre să solicite asistență tehnică, printre altele, în domeniul sistemului de justiție.

2. CONTEXTUL: PRINCIPALELE EVOLUȚII ALE REFORMELOR JUSTIȚIEI ÎN 2019

În 2019, un număr mare de state membre și-au continuat eforturile de îmbunătățire a eficienței sistemelor lor de justiție. Figura 1 prezintă o imagine de ansamblu actualizată a măsurilor adoptate și planificate în diferitele domenii operaționale ale sistemelor de justiție din statele membre implicate în activități de reformă.

Figura 1: Activitatea legislativă și de reglementare cu privire la sistemele de justiție în 2019 (măsurile adoptate/inițiate în curs de negociere în funcție de statul membru) [sursa: Comisia Europeană ⁽³⁶⁾]

În 2019, dreptul procedural a continuat să reprezinte un domeniu de interes deosebit într-un număr mare de state membre, cu un volum semnificativ de activități legislative în curs de desfășurare sau planificate. Reformele privind statutul judecătorilor și normele pentru membrii profesiei juridice și pentru procurori au cunoscut și ele o intensificare la nivelul activităților întreprinse. Prin comparație cu ultima ediție a tabloului de bord privind justiția în UE, activitatea de adoptarea de măsuri s-a intensificat în domenii precum administrarea instanțelor și a consiliilor judiciare, în contextul în care statele membre au concretizat măsurile anunțate anterior. În alte domenii, cum ar fi dezvoltarea tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) în cadrul sistemului de justiție sau reorganizarea hărții sistemului judiciar, activitatea de adoptare de măsuri a încetinit. Unele state membre utilizează deja în mod activ sau, cel puțin, plănuiesc să utilizeze inteligența artificială în cadrul sistemelor lor de justiție. Imaginea de ansamblu confirmă din nou observația potrivit căreia reformele justiției necesită timp – uneori trecând mai mulți ani de la anunțarea lor și până la adoptarea măsurilor legislative și de reglementare, respectiv până la punerea efectivă în aplicare a acestora.

³⁶ Informațiile au fost colectate în cooperare cu Grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale și acoperă 26 de state membre. DE a explicat faptul că există o serie de reforme în curs la nivelul sistemului judiciar, domeniul de aplicare și amploarea procesului de reformă putând varia în cele 16 landuri.

3. PRINCIPALELE CONSTATĂRI ALE TABLOULUI DE BORD PRIVIND JUSTIȚIA ÎN UE PENTRU ANUL 2020

Eficiența, calitatea și independența sunt principalii parametri ai unui sistem de justiție eficace, iar tabloul de bord prezintă indicatori cu privire la toți acești trei parametri.

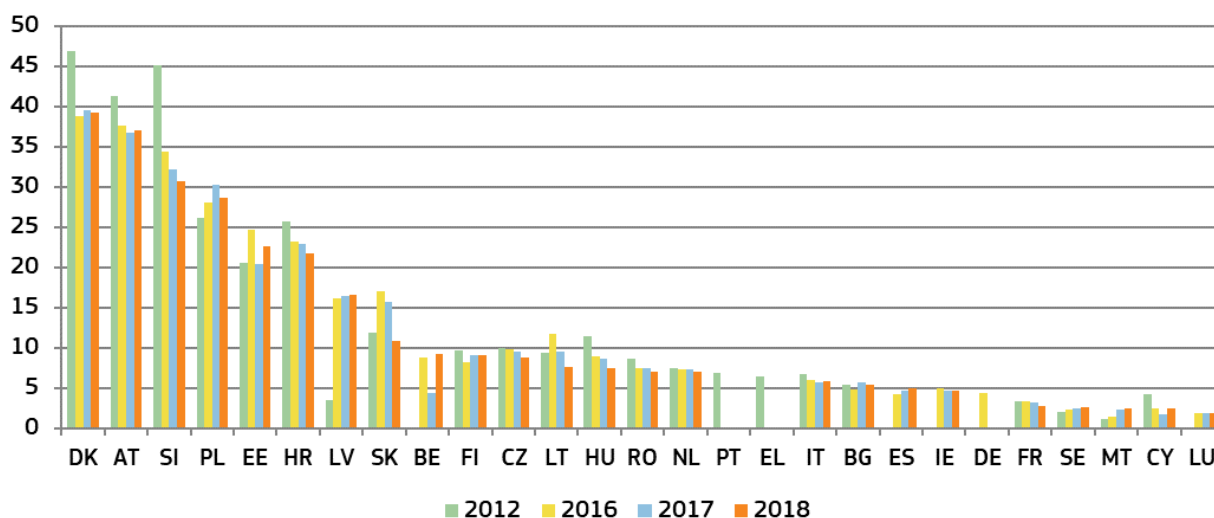
3.1. Eficiența sistemelor de justiție

Tabloul de bord prezintă indicatori pentru eficiența procedurilor în domeniile largi de drept civil, comercial și administrativ și în domenii specifice în care autoritățile administrative și instanțele judecătorești aplică dreptul UE⁽³⁷⁾.

3.1.1. Evoluții în ceea ce privește volumul de cauze

Numărul de cauze al sistemelor de justiție naționale a scăzut în majoritatea statelor membre și rămâne în mare parte sub nivelul din 2012, chiar dacă variază în continuare semnificativ de la un stat membru la altul (figura 2). Acest lucru arată că este important să se acorde în continuare atenție asigurării eficacității sistemelor de justiție.

Figura 2: Numărul de noi cauze civile, comerciale, de contencios administrativ și de altă natură, 2012-2018 (*) (în prima instanță/la 100 de locuitori) [sursa: studiul CEPEJ]⁽³⁸⁾

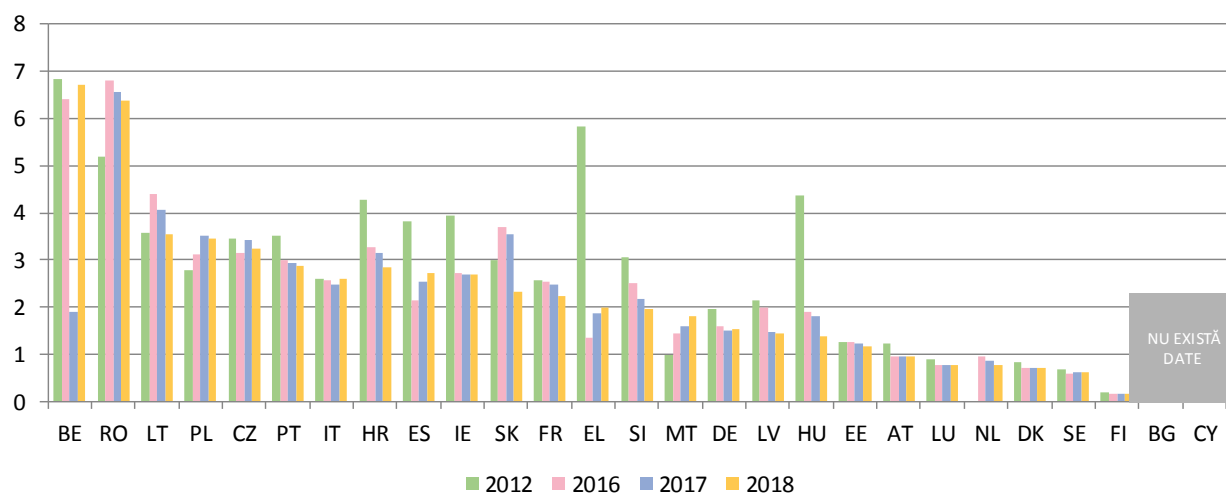

(*) Conform metodologiei CEPEJ, această categorie include toate cauzele litigioase și nelitigioase civile și comerciale, cauzele nelitigioase privind cartea funciară și registrul comerțului, cauzele privind alte registre, alte cauze nelitigioase, cauzele de contencios administrativ și alte cauze non-penale. Au fost raportate modificări ale metodologiei în LV (aplicate retroactiv pentru 2016 și 2017), SK și SE (datele pentru 2016 și 2017 au fost adaptate pentru a include cauzele din domeniul migrației în cauzele de contencios administrativ, în conformitate cu metodologia CEPEJ).

³⁷ Executarea hotărârilor judecătorești este, de asemenea, importantă pentru eficiența unui sistem de justiție. Cu toate acestea, în majoritatea statelor membre nu sunt disponibile date comparabile.

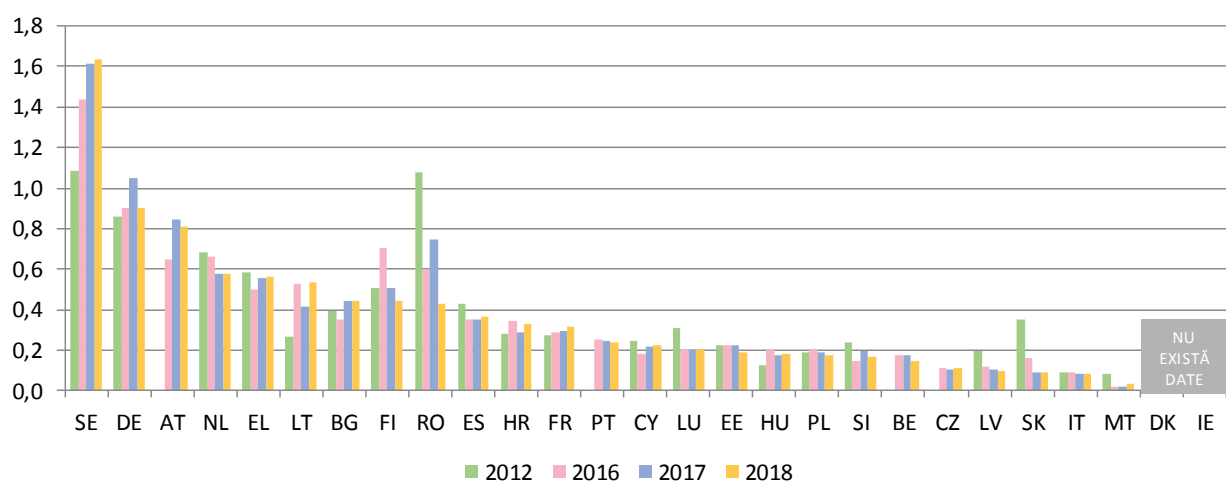
³⁸ Studiul privind funcționarea sistemelor judiciare din statele membre ale UE în 2019, realizat pentru Comisie de Secretariatul CEPEJ: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en.

Figura 3: Numărul de noi cauze litigioase civile și comerciale, 2012-2018 (*) (în prima instanță/la 100 de locuitori) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Conform metodologiei CEPEJ, cauzele litigioase civile/comerciale se referă la litigii între părți, de exemplu litigiile legate de contracte. Cauzele civile/comerciale nelitigioase se referă la procedurile necontestate, de exemplu ordine de plată necontestate. Au fost raportate modificări ale metodologiei în EL și SK. Datele pentru NL includ cauzele nelitigioase.

Figura 4: Numărul de noi cauze de contencios administrativ, 2012-2018 (*) (în prima instanță/la 100 de locuitori) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Conform metodologiei CEPEJ, cauzele de contencios administrativ se referă la litigii între persoane fizice și autoritățile locale, regionale sau naționale. DK și IE nu înregistrează cauze de contencios administrativ separat. În 2018, în RO a avut loc o dejudiciarizare a unor proceduri administrative. Au fost raportate modificări ale metodologiei în EL, SK și SE. În SE, cauzele în domeniul migrației au fost incluse în cauzele de contencios administrativ (cu aplicare retroactivă pentru 2016 și pentru 2017).

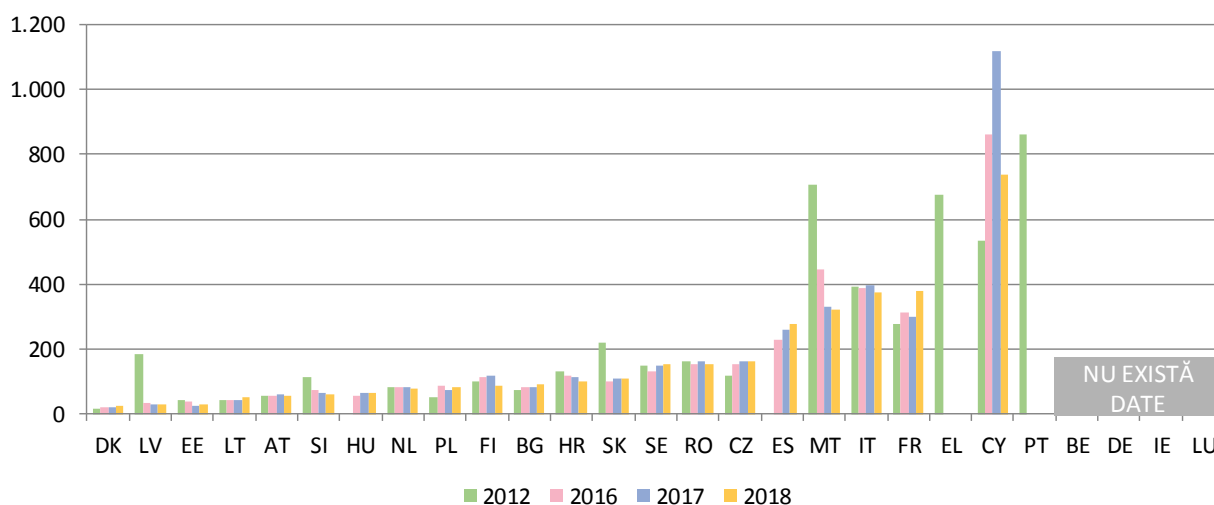
3.1.2. Date generale privind eficiența

Indicatorii referitori la eficiența procedurilor în domeniile ample ale dreptului civil, comercial și administrativ sunt: durata estimată a procedurilor (durata lichidării stocului de cauze pendinte), rata de soluționare a cauzelor și numărul de cauze pendinte.

– Durata estimată a procedurilor –

Durata procedurilor reprezintă timpul necesar (în zile), conform estimărilor, pentru soluționarea unei cauze în instanță, ceea ce înseamnă timpul necesar pentru ca organul jurisdicțional să pronunțe o hotărâre în primă instanță. Indicatorul „durata lichidării stocului de cauze pendinte” reprezintă numărul de cauze nesoluționate împărțit la numărul de cauze soluționate la sfârșitul anului înmulțit cu 365 (de zile) ⁽³⁹⁾. Acesta implică un calcul cantitativ, indicând timpul minim necesar unei instanțe pentru a soluționa o cauză, în condițiile curente de lucru. Cu cât este mai mare valoarea sa, cu atât este mai mare probabilitatea ca instanța să aibă nevoie de o durată mai mare de timp pentru a pronunța o decizie. Figurile se referă, în cea mai mare parte, la proceduri în primă instanță și compară, în cazul în care sunt disponibile, datele din 2012, 2016, 2017 și 2018 ⁽⁴⁰⁾. Două figuri ilustrează durata lichidării stocului de cauze pendinte în 2018 pentru cauzele litigioase civile și comerciale și cauzele de contencios administrativ de la toate instanțele judecătorești, în timp ce o figură ilustrează durata medie a procedurilor în cauze care au ca obiect spălarea banilor și care sunt judecate de tribunalele de primă instanță și de a doua instanță.

Figura 5: Timpul estimat necesar pentru soluționarea cauzelor civile, comerciale, de contencios administrativ și de altă natură, 2012-2018 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: studiul CEPEJ)

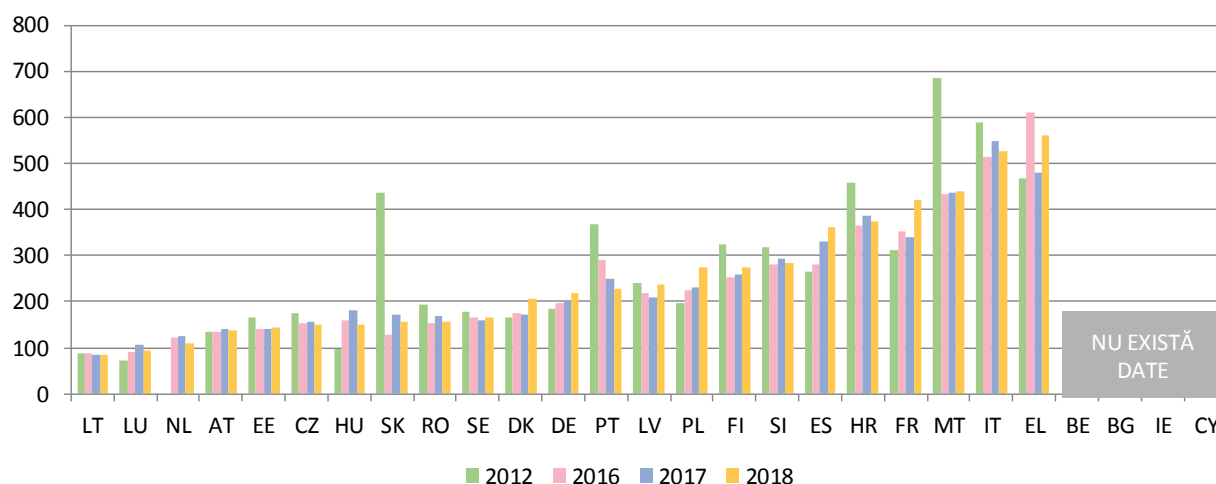

(*) Conform metodologiei CEPEJ, această categorie include toate cauzele litigioase și nelitigioase civile și comerciale, cauzele nelitigioase privind cartea funciară și registrul comerțului, cauzele privind alte registre, alte cauze nelitigioase, cauzele de contencios administrativ și alte cauze non-penale. Au fost raportate modificări ale metodologiei în SK. Cauzele pendinte includ toate instanțele din CZ și, până în 2016, din SK. LV: scăderea semnificativă se datorează reformei sistemului judiciar, verificărilor efectuate în vederea identificării erorilor și operațiunilor de curățare a datelor din sistemul informațional al instanțelor.

³⁹ Durata procedurilor, rata de soluționare a cauzelor și numărul de cauze pendinte sunt indicatori standard definiți de CEPEJ: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.

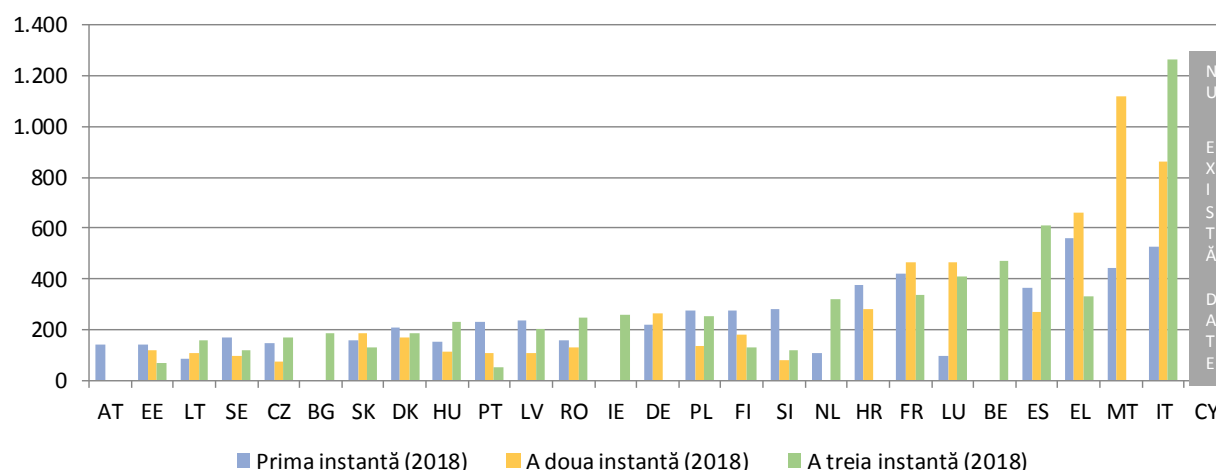
⁴⁰ Anii s-au ales astfel încât să se păstreze perspectiva de șapte ani, anul 2012 fiind anul de referință, evitându-se totodată supraaglomerarea figurilor. Datele pentru 2010, 2013, 2014 și 2015 sunt disponibile în raportul CEPEJ.

Figura 6: Timpul estimat necesar pentru soluționarea cauzelor litigioase civile și comerciale, 2012-2018(*) (în prima instanță/în zile) (sursa: studiul CEPEJ)

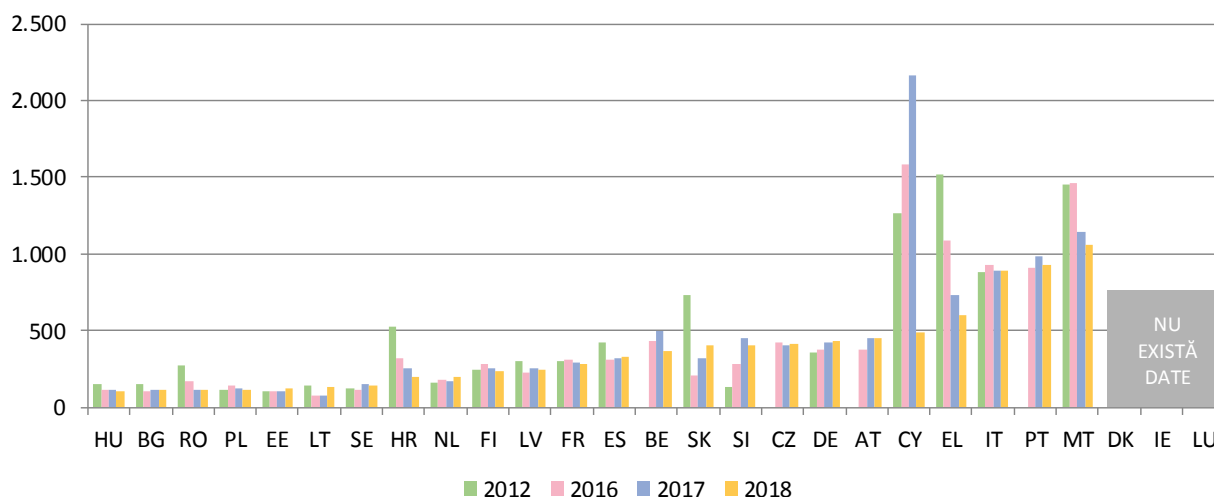
(*) Conform metodologiei CEPEJ, cauzele litigioase civile/comerciale se referă la litigii între părți, de exemplu litigiile legate de contracte. Cauzele civile/comerciale nelitigioase se referă la procedurile necontestate, de exemplu ordine de plată necontestate. Au fost raportate modificări ale metodologiei în **EL** și **SK**. Cauzele pendinte includ toate instanțele din **CZ** și, până în 2016, din **SK**. Datele pentru **NL** includ cauzele nelitigioase.

Figura 7: Timpul estimat necesar pentru soluționarea cauzelor litigioase civile și comerciale (*) în toate instanțele de judecată în 2018 (în prima, a doua și a treia instanță/în zile) (sursa: studiul CEPEJ)

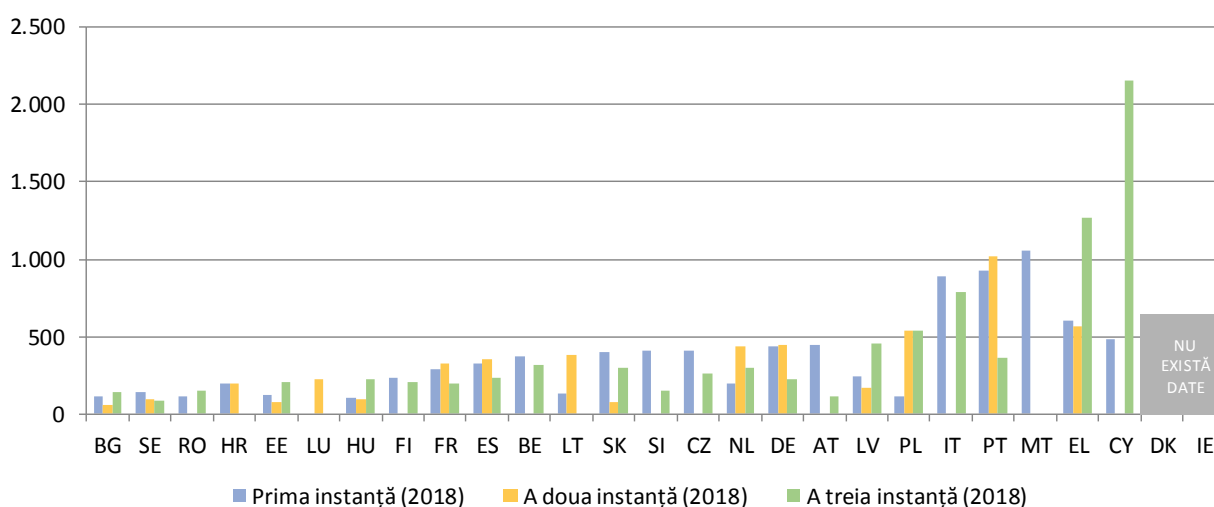
(*) Ordinea este stabilită de instanța de judecată cu cea mai lungă durată a procedurilor din fiecare stat membru. Nu există date disponibile pentru tribunalele de primă și de a doua instanță din **BE**, **BG** și **IE**, pentru tribunalele de a doua instanță din **NL**, pentru tribunalele de a doua și a treia instanță din **NL** și **AT** sau pentru tribunalele de a doua instanță din **DE** și **HR**. Nu există tribunale de a treia instanță în **MT**. Accesul la tribunalele de a treia instanță poate fi limitat în unele state membre.

Figura 8: Timpul estimat necesar pentru soluționarea cauzelor de contencios administrativ, 2012-2018 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Cauzele de contencios administrativ se referă la litigii între persoane fizice și autoritățile locale, regionale sau naționale, conform metodologiei CEPEJ. Au fost raportate modificări ale metodologiei în **EL** și **SK**. Cauzele pendinte includ toate instanțele din **CZ** și, până în 2016, din **SK**. **DK** și **IE** nu înregistrează cauzele de contencios administrativ separat. **CY**: în 2018, numărul de cauze soluționate a crescut ca urmare a conexării cauzelor, a retragerii unui număr de 2 724 de cauze conexate și a creării unei instanțe de contencios administrativ cu doi ani în urmă.

Figura 9: Timpul estimat necesar pentru soluționarea cauzelor de contencios administrativ (*) în toate instanțele de judecată în 2018 (în prima și, după caz, a doua și a treia instanță/în zile) (sursa: studiul CEPEJ)

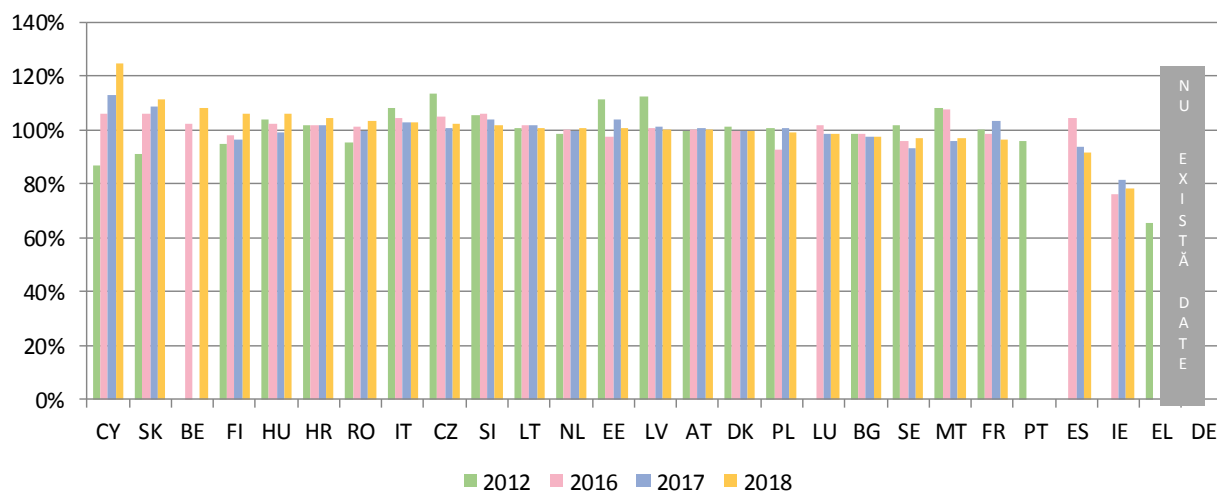
(*) Ordinea este stabilită de instanța de judecată cu cea mai lungă durată a procedurilor din fiecare stat membru. Nu există date disponibile: pentru tribunalele de primă instanță din **LU**, pentru tribunalele de a doua instanță din **MT** și **RO** și pentru tribunalele de a treia instanță din **NL**. Curtea supremă sau o altă instanță supremă reprezintă singura instanță de apel din **CZ**, **IT**, **CY**, **AT**, **SI** și **FI**. Nu există tribunal de a treia instanță pentru aceste tipuri de cauze în **HR**, **LT**, **LU** și **MT**. Cea mai înaltă instanță administrativă este prima și singura instanță pentru anumite cauze în **BE**. Accesul la tribunalele de a treia instanță poate fi limitat în unele state membre. **DK** și **IE** nu înregistrează cauze de contencios administrativ separat.

– Rata de soluționare a cauzelor –

Rata de soluționare a cauzelor este raportul dintre numărul de cauze soluționate și numărul de cauze noi. Indicatorul măsoară capacitatea unei instanțe de a face față volumului de cauze noi. Atunci când rata de soluționare a cauzelor este de aproximativ 100 % sau mai mare înseamnă că sistemul de justiție este capabil să soluționeze cel puțin la fel de multe cauze ca numărul de cauze

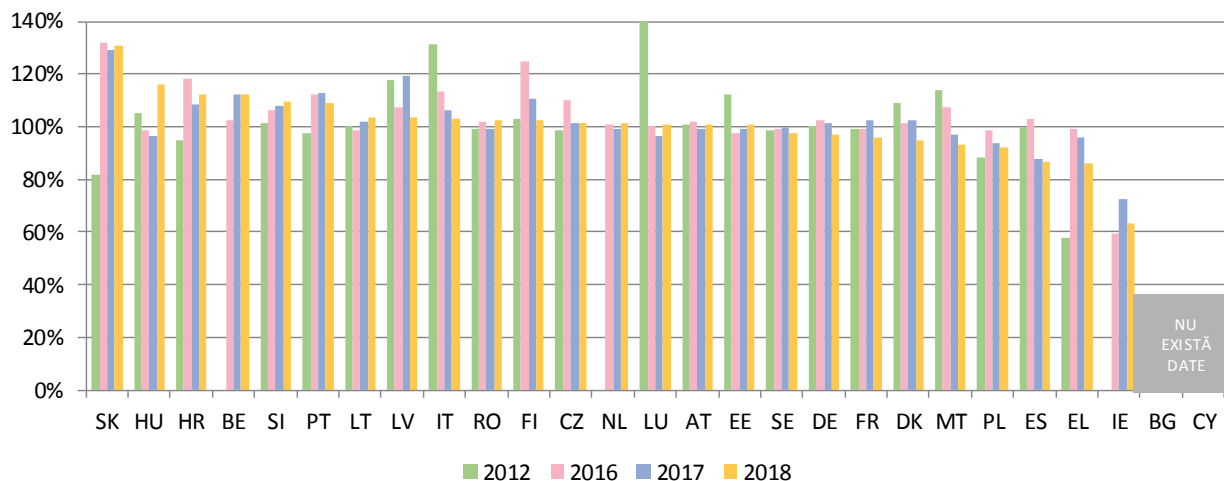
noi. Atunci când rata de soluționare a cauzelor este mai mică de 100 %, acest lucru înseamnă că instanțele soluționează mai puține cauze decât numărul de cauze noi.

Figura 10: Rata de soluționare a cauzelor civile, comerciale, de contencios administrativ și de altă natură, 2012-2018 (*) (în prima instanță/în % – valorile mai mari de 100 % indică faptul că numărul de cauze soluționate depășește numărul de cauze noi, în timp ce valorile mai mici de 100 % indică faptul că numărul de cauze soluționate este mai mic decât numărul de cauze noi) (sursa: studiul CEPEJ)

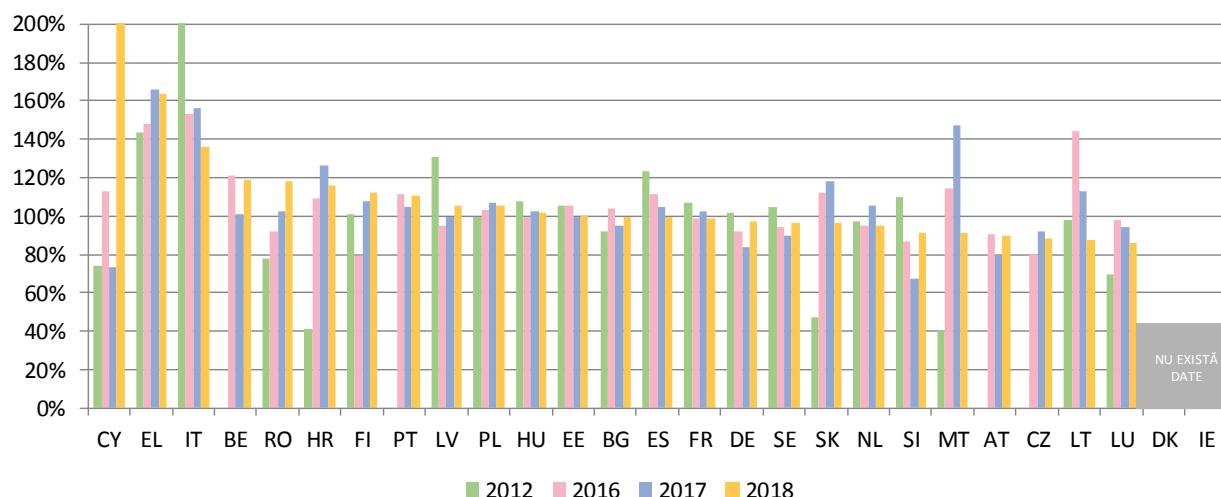
(*) Au fost raportate modificări ale metodologiei în SK. IE: este de așteptat ca numărul de cauze soluționate să fie subraportat din cauza metodologiei. IT: în 2013 a fost introdusă o nouă clasificare a cauzelor civile.

Figura 11: Rata de soluționare a cauzelor litigioase civile și comerciale, 2012-2018 (*) (în prima instanță/în %) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Au fost raportate modificări ale metodologiei în EL și SK. IE: este de așteptat ca numărul de cauze soluționate să fie subraportat din cauza metodologiei. IT: în 2013 a fost introdusă o nouă clasificare a cauzelor civile. Datele pentru NL includ cauzele nelitigioase.

Figura 12: Rata de soluționare a cauzelor de contencios administrativ, 2012-2018 (*) (în prima instanță/în %) (sursa: studiul CEPEJ)

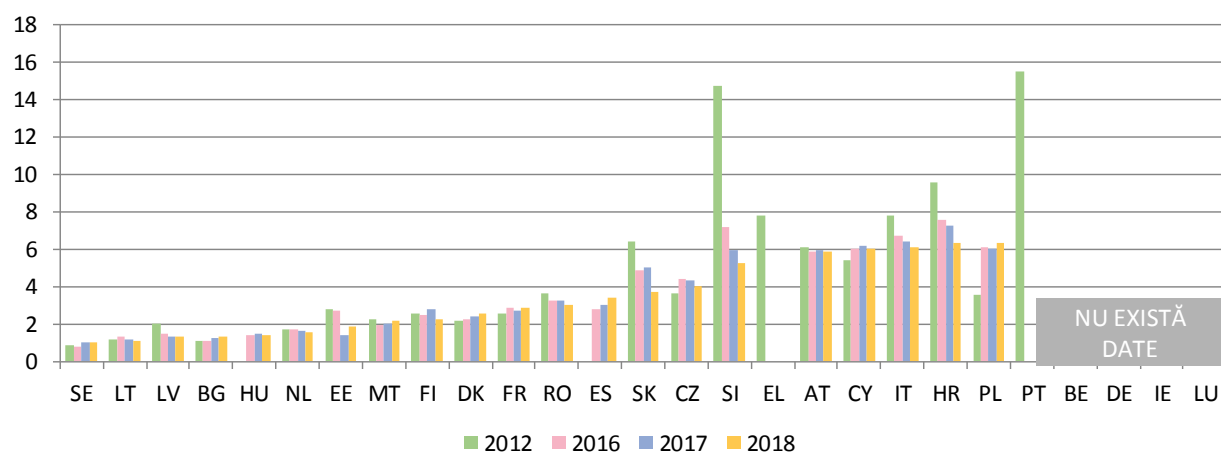

(*) Valorile anterioare pentru unele state membre au fost reduse în scopuri de prezentare (CY în 2018 = 219 %; IT în 2012 = 279,8 %); Au fost raportate modificări ale metodologiei în EL și SK. DK și IE nu înregistrează cauzele de contencios administrativ separat. În CY, numărul de cauze soluționate a crescut ca urmare a conexării cauzelor, a retragerii unui număr de 2 724 de cauze conexate și a creării unei instanțe de contencios administrativ cu doi ani în urmă.

– Cauze pendinte –

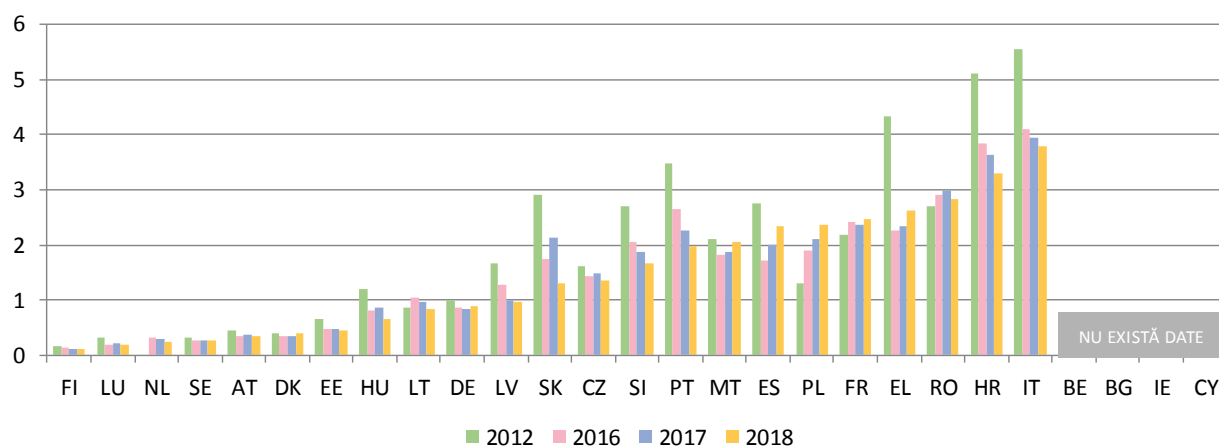
Numărul de cauze pendinte reprezintă numărul de cauze care se află încă în curs de soluționare la sfârșitul unui exercițiu. De asemenea, acesta influențează durata lichidării stocului de cauze pendinte.

Figura 13: Numărul de cauze civile, comerciale, de contencios administrativ și de altă natură pendinte, 2012-2018 (*) (în prima instanță/la 100 de locuitori) (sursa: studiul CEPEJ)

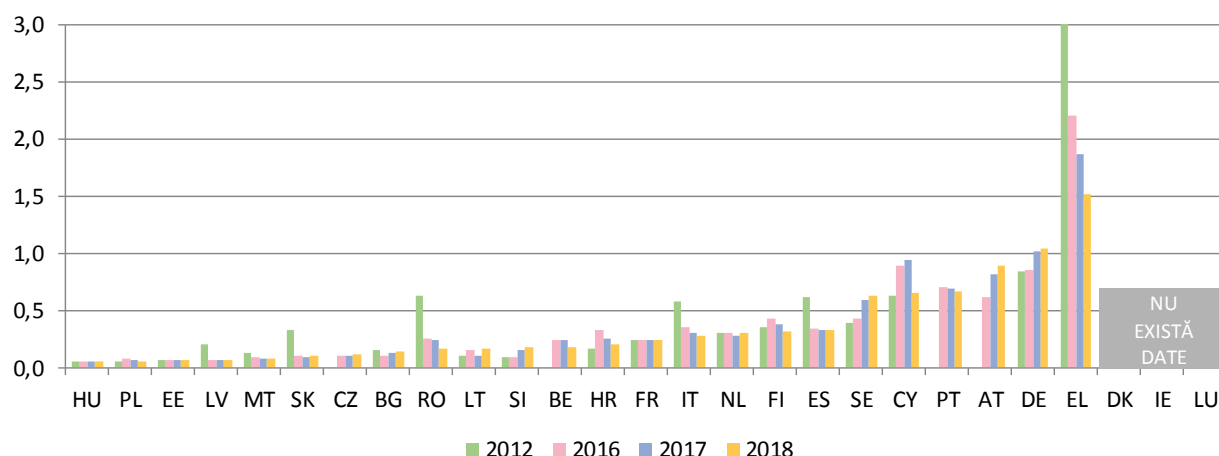
(*) Au fost raportate modificări ale metodologiei în SK. Cauzele pendinte includ toate instanțele din CZ și, până în 2016, din SK. IT: în 2013 a fost introdusă o nouă clasificare a cauzelor civile.

Figura 14: Numărul de cauze litigioase civile și comerciale pendinte, 2012-2018 (*) (în prima instanță/la 100 de locuitori) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Au fost raportate modificări ale metodologiei în **EL** și **SK**. Cauzele pendinte includ toate instanțele din **CZ** și, până în 2016, din **SK**. **IT**: în 2013 a fost introdusă o nouă clasificare a cauzelor civile. Datele pentru **NL** includ cauzele nelitigioase.

Figura 15: Numărul de cauze de contencios administrativ pendinte, 2012-2018 (*) (în prima instanță/la 100 de locuitori) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Valorile anterioare pentru unele state membre au fost reduse în scopuri de prezentare (**EL** în 2012 = 3,5). Au fost raportate modificări ale metodologiei în **EL** și **SK**. Cauzele pendinte includ toate instanțele din **CZ** și, până în 2016, din **SK**. **DK** și **IE** nu înregistrează cauzele de contencios administrativ separat.

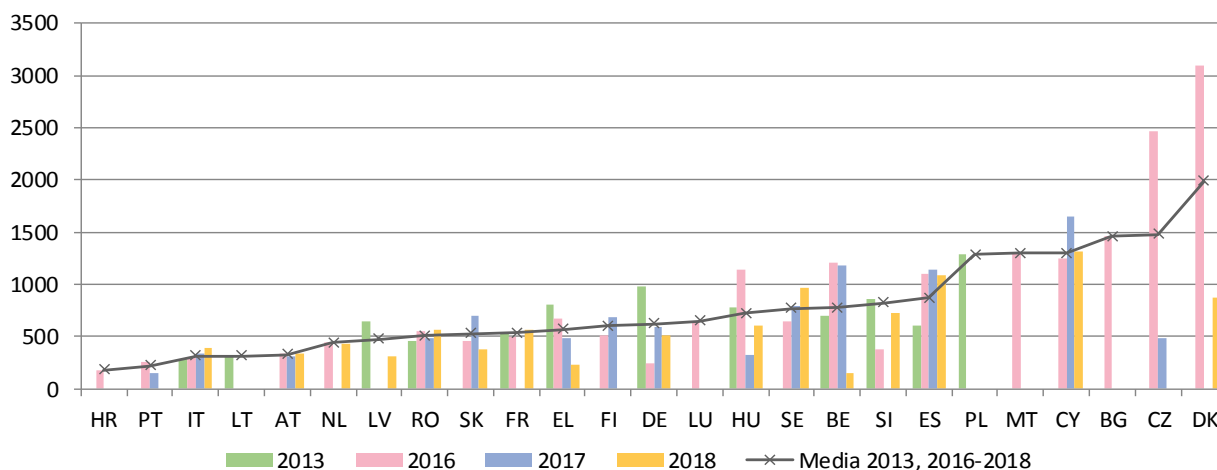
3.1.3. Eficiența în domenii specifice ale dreptului Uniunii

Prezenta secțiune completează datele generale privind eficiența sistemelor de justiție și prezintă durata medie a procedurilor ⁽⁴¹⁾ în domenii specifice atunci când este implicat dreptul Uniunii. Tabloul de bord pentru 2020 se bazează pe date anterioare din domeniile concurenței, comunicațiilor electronice, mărcii UE, protecției consumatorilor și combaterii spălării banilor. Domeniile sunt selectate datorită relevanței lor pentru piața unică și mediul de afaceri. În general, întârzierile considerabile înregistrate de acțiunile în justiție pot avea consecințe negative asupra asigurării respectării drepturilor care decurg din dreptul Uniunii, de exemplu, atunci când nu mai sunt disponibile căi de atac adecvate sau când se produc daune financiare importante care devin nerecuperabile.

– Concurența –

Aplicarea eficace a dreptului concurenței asigură condiții echitabile pentru întreprinderi și, prin urmare, este esențială pentru un mediu de afaceri atractiv. Figura 16 prezintă durata medie a procedurilor împotriva deciziilor autorităților naționale din domeniul concurenței care pun în aplicare articolele 101 și 102 din TFUE ⁽⁴²⁾.

Figura 16: Concurență: Durata medie a controlului judiciar, 2013-2018 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Rețeaua europeană în domeniul concurenței)

(*) **EE:** nicio cauză. **IE** și **AT:** scenariul nu se aplică deoarece autoritățile nu sunt competente să ia deciziile respective. **AT:** datele includ cauzele soluționate de instanța competentă în materie de înțelegeri care implică o încălcare a articolelor 101 și 102 din TFUE, dar nu se bazează pe căile de atac introduse împotriva autorității naționale în domeniul concurenței. O estimare a duratei a fost utilizată în **BG** și **IT**. O coloană necompletată poate indica faptul că statul membru nu a raportat nicio cauză pentru anul respectiv. Numărul cauzelor este scăzut (sub cinci pe an) în multe state membre, ceea ce poate face ca datele anuale să depindă de o cauză cu o durată deosebit de îndelungată sau deosebit de scurtă. Câteva dintre cele mai îndelungate cauze din setul de date au inclus timpul necesar pentru o sesizare la Curtea de Justiție a Uniunii Europene (de exemplu **LT**), controlul constituționalității (de exemplu **SK**) sau întârzieri procedurale specifice (de exemplu **CZ**, **EL**, **HU**).

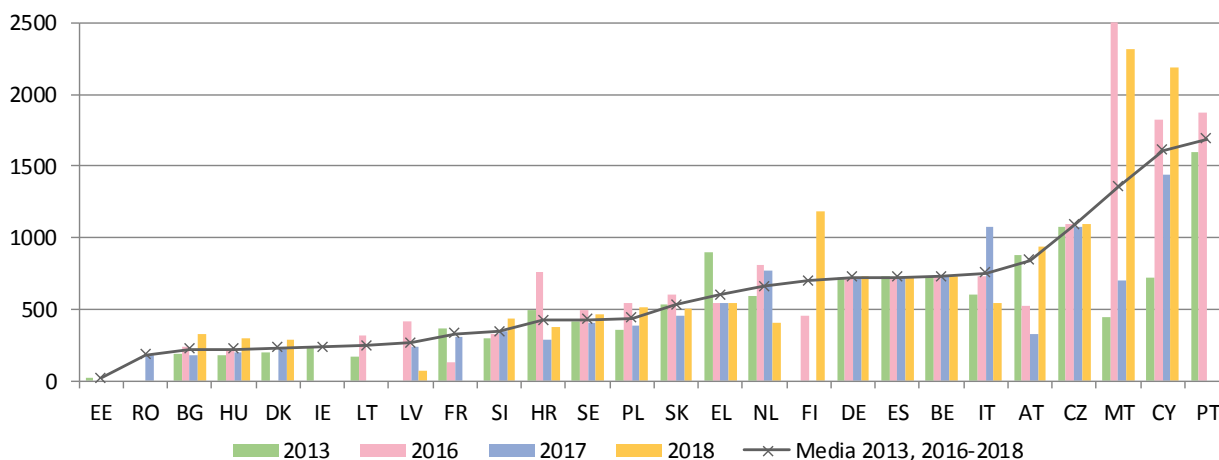
⁴¹ Durata procedurilor în domenii specifice se calculează în zile calendaristice, începând din ziua în care s-a introdus o acțiune sau o cale de atac în instanță (sau începând din ziua în care punerea sub acuzare a devenit definitivă) până în ziua în care instanța a adoptat o hotărâre (figurile 16-21). Valorile sunt clasificate după media ponderată a datelor pentru anii 2013, 2016-2018, în cazul figurilor 16-18, pentru anii 2013, 2015-2016 și 2018, în cazul figurii 19, și pentru anii 2014, 2016-2018, în cazul figurilor 20 și 21. În cazul în care datele nu au fost disponibile pentru toți anii, media reflectă datele disponibile, calculate pe baza tuturor cauzelor, a unui eșantion de cauze sau a estimărilor.

⁴² A se vedea <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>.

– *Comunicații electronice* –

Obiectivul legislației UE în domeniul comunicațiilor electronice este acela de a crește concurența, de a contribui la dezvoltarea pieței unice și de a genera investiții, inovare și creștere economică. Efectele pozitive pentru consumatori pot fi obținute prin aplicarea eficientă a acestei legislații, care poate determina scăderea prețurilor pentru utilizatorii finali și o calitate mai bună a serviciilor. Figura 17 prezintă durata medie a procedurilor de control judiciar împotriva deciziilor autorităților naționale de reglementare care pun în aplicare legislația UE în domeniul comunicațiilor electronice ⁽⁴³⁾. Aceasta acoperă un spectru larg de cauze, care variază de la „analize ale pieței” mai complexe până la chestiuni axate pe consumatori.

Figura 17: Comunicații electronice: Durata medie a procedurilor de control judiciar, 2013-2018 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Comitetul pentru comunicații)

(*) Numărul cauzelor variază de la un stat membru la altul. O coloană necompletată indică faptul că statul membru nu a raportat nicio cauză pentru anul respectiv (cu excepția **PT** pentru 2017 și 2018 și **RO** pentru 2018: nu există date). **LU**: nicio cauză. În unele cazuri, numărul limitat de cauze relevante (**LV**, **LT**, **MT**, **SK**, **SE**) poate face ca datele anuale să depindă de o cauză cu o durată deosebit de îndelungată sau deosebit de scurtă și să producă variații mari de la an la an. **DK**: un organ cvasi-judiciar responsabil de judecarea căilor de atac în primă instanță. **ES**, **AT** și **PL**: sunt responsabile instanțe diferite, în funcție de obiectul cauzei. **MT**: în 2016 a fost semnalată o cauză cu o durată excepțional de lungă, de 2 500 de zile, care se referea la o problemă complexă în care o autoritate locală, împreună cu mai mulți rezidenți, a introdus o acțiune în legătură cu presupuse emisii nocive de la stațiile de radiocomunicații mobile terestre.

– *Marca UE* –

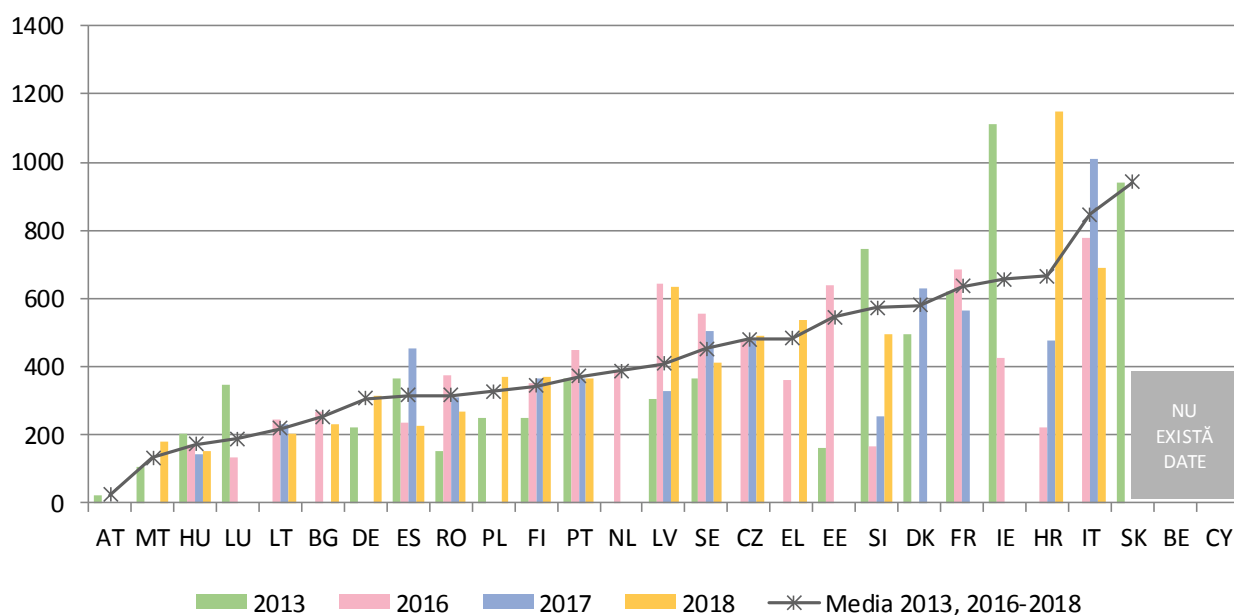
Eficacitatea asigurării respectării drepturilor de proprietate intelectuală are un rol esențial în stimularea investițiilor în inovare. Legislația comunitară privind mărcile UE ⁽⁴⁴⁾ acordă un rol important instanțelor naționale, care acționează ca instanțe ale Uniunii și pronunță hotărâri care

⁴³ Calculul a fost efectuat pe baza duratei căilor de atac introduse împotriva deciziilor autorităților naționale de reglementare care aplică legislația națională de punere în aplicare a cadrului de reglementare pentru comunicațiile electronice [Directiva 2002/19/CE (Directiva privind accesul), Directiva 2002/20/CE (Directiva privind autorizarea), Directiva 2002/21/CE (Directiva-cadru), Directiva 2002/22/CE (Directiva privind serviciul universal) și alte acte legislative aplicabile ale UE, cum ar fi programul pentru politica în domeniul spectrului de frecvențe radio, deciziile Comisiei privind acest spectru, cu excepția Directivei 2002/58/CE asupra confidențialității și comunicațiilor electronice.]

⁴⁴ Regulamentul (UE) 2017/1001 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2017 privind marca Uniunii Europene (JO L 154, 16.6.2017, p. 1 – 99).

afectează piața unică. Figura 18 prezintă durata medie a cauzelor având drept obiect încălcarea drepturilor aferente unei mărci UE în litigii între părți persoane fizice.

Figura 18: Marca UE: Durata medie a cauzelor având drept obiect încălcarea drepturilor aferente unei mărci UE, 2013-2018 (*) (în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Observatorul European al Încălcărilor Drepturilor de Proprietate Intelectuală)

(*) **FR, IT, LT, LU:** un eșantion de cauze utilizat pentru datele pentru anumiți ani. **BG:** pentru 2016 au fost utilizate estimări efectuate de instanțe. **PL:** pentru 2015 au fost utilizate estimări efectuate de instanțe. Cauze deosebit de îndelungate care afectează media raportată în **EE, IE, LV** și **SE**. **EL:** date bazate pe durata medie ponderată a cauzelor de la două instanțe. **DK:** date din toate cauzele având ca obiect mărci – nu doar UE – de pe rolul Tribunalului Maritim și Comercial. pentru 2018, nu există date cu privire la durata medie ca urmare a introducerii unui nou sistem TIC. **ES:** cauzele referitoare la alte titluri PI din UE sunt incluse în calculul duratei medii; pentru 2018, se utilizează o estimare.

– Protecția consumatorilor –

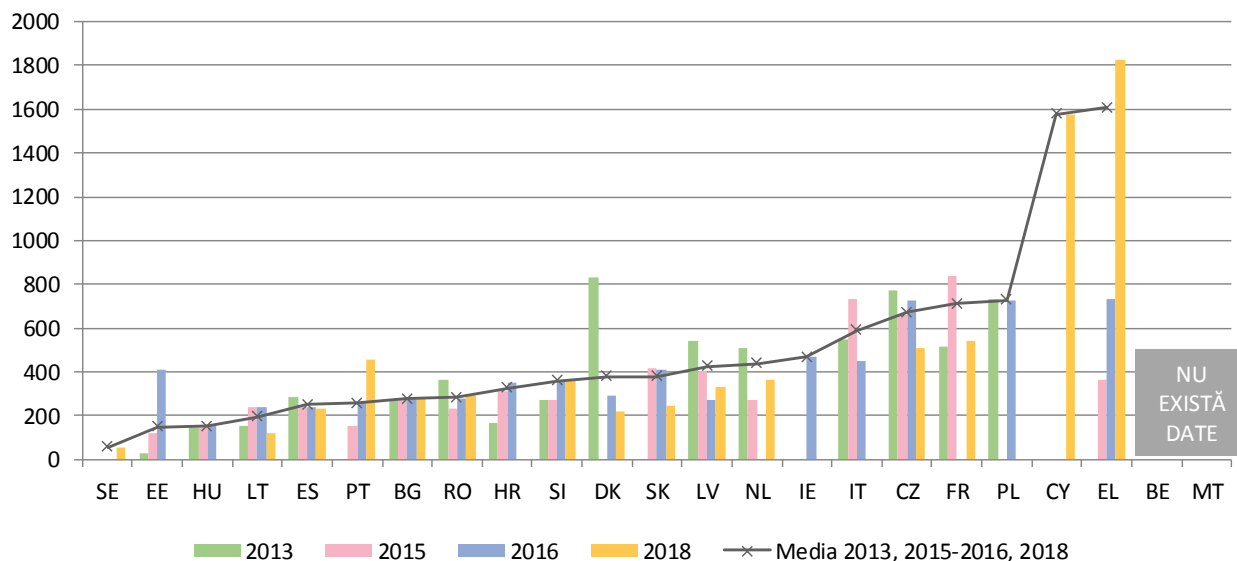
Punerea în aplicare efectivă a legislației în domeniul protecției consumatorilor asigură faptul că drepturile consumatorilor sunt respectate și că întreprinderile care încalcă normele referitoare la protecția consumatorilor nu obțin avantaje neloiale. Autoritățile de protecție a consumatorilor și instanțele exercită un rol esențial în asigurarea respectării legislației UE în domeniul protecției consumatorilor (⁴⁵) în diferitele sisteme naționale de aplicare a legii. Figura 19 ilustrează durata medie a procedurilor de control judiciar împotriva deciziilor autorităților de protecție a consumatorilor care pun în aplicare dreptul Uniunii.

În cazul consumatorilor sau al întreprinderilor, punerea efectivă în aplicare poate implica un lanț de actori, nu doar instanțe judecătorești, ci și autorități administrative. Pentru a continua examinarea acestui lanț de punere în aplicare a legislației, este prezentată din nou durata procedurilor întreprinse de autoritățile de protecție a consumatorilor. Figura 20 prezintă durata medie a procedurilor privind deciziile administrative luate de autoritățile naționale de protecție a consumatorilor în perioada 2014-2018 de la momentul deschiderii unui dosar. Printre hotărârile relevante se află cele de constatare a încălcării normelor de fond, cele prin care se dispun măsuri provizorii, ordinele de încetare, introducerea unei acțiuni în justiție sau cele de închidere a dosarului.

⁴⁵ Figurile 19 și 20 se referă la punerea în aplicare a Directivei privind clauzele abuzive (93/13/CEE), a Directivei privind vânzarea de bunuri de consum și garanțiile conexe (1999/44/CE), a Directivei privind practicile comerciale neloiale (2005/29/CE), a Directivei privind drepturile consumatorilor (2011/83/CE) și a dispozițiilor naționale de punere în aplicare a acestor directive.

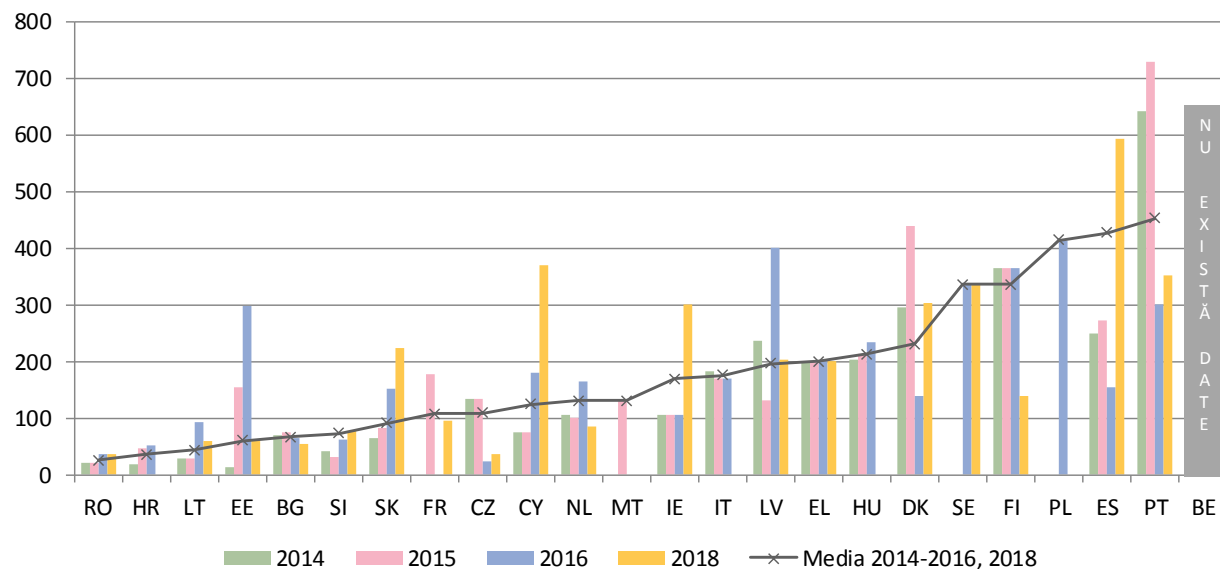
Figura 19: Protecția consumatorilor: Durata medie a procedurilor de control judiciar, 2013-2018(*)

(în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Rețeaua de cooperare pentru protecția consumatorilor)

(*) DE, LU, AT, FI: scenariul nu se aplică deoarece autoritățile de protecție a consumatorilor nu sunt împuternicite să adopte decizii de constatare a încălcării normelor relevante privind consumatorii. Numărul cauzelor relevante este scăzut (mai puțin de cinci) în IE, CY, NL și SE. O estimare a duratei medii a fost furnizată de EL și RO.

Figura 20: Protecția consumatorilor: Durata medie a procedurilor administrative întreprinse de autoritățile de protecție a consumatorilor, 2014-2018(*) (în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Rețeaua de cooperare pentru protecția consumatorilor)

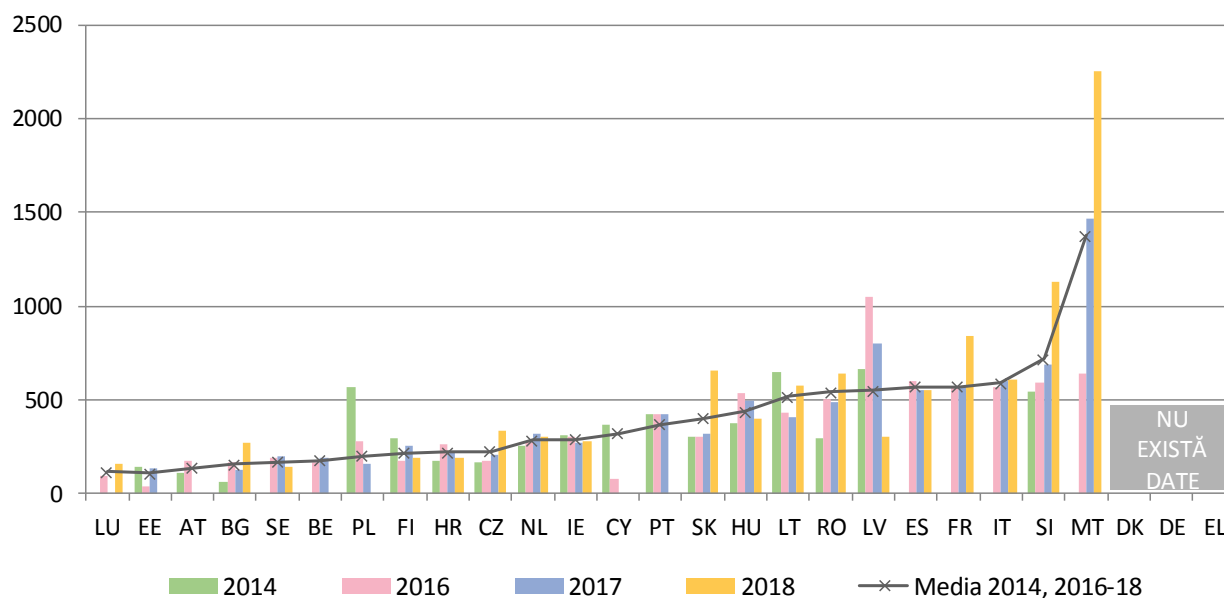

(*) DE, LU, AT: scenariul nu se aplică deoarece autoritățile de protecție a consumatorilor nu sunt împuternicite să adopte decizii de constatare a încălcării normelor relevante privind consumatorii. Numărul cauzelor relevante este scăzut (mai puțin de cinci) în NL și SE. O estimare a duratei medii a fost furnizată de DK, FI, FR, EL, FR și RO.

– Spălarea banilor –

Pe lângă contribuția la combaterea criminalității, eficacitatea luptei împotriva spălării banilor este un element esențial pentru asigurarea solidității, a integrității și a stabilității sectorului financiar, precum și a încrederii în sistemul financiar și a concurenței loiale în cadrul pieței unice ⁽⁴⁶⁾. Astfel cum a subliniat Fondul Monetar Internațional, infracțiunile de spălare a banilor pot să descurajeze investițiile străine, să denatureze fluxurile internaționale de capital și să aibă consecințe negative asupra performanței macroeconomice a unei țări, producând pierderi la nivelul bunăstării și epuizând resursele provenite din activități economice mai productive ⁽⁴⁷⁾. Directiva privind combaterea spălării banilor solicită statelor membre să mențină statistici privind eficacitatea sistemelor lor de combatere a spălării banilor sau a finanțării terorismului ⁽⁴⁸⁾. În cooperare cu statele membre, s-a utilizat un chestionar actualizat în vederea colectării datelor privind fazele judiciare ale regimurilor naționale de combatere a spălării banilor. Figura 21 prezintă durata medie a cauzelor din primă instanță al căror obiect îl constituie infracțiunile de spălare a banilor.

Figura 21: Spălarea banilor: Durata medie a procedurilor judecătorești, 2014-2018(*) (în prima instanță/în zile) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Grupul de experți privind spălarea banilor și finanțarea terorismului)

(*) Nu există date pentru anul 2018: **BE, EE, CY, AT, PL și PT**. **ES, NL**: durata estimată. **LV**: datorită numărului relativ scăzut de cauze din 2016, diferiți factori pot avea un impact asupra duratei procedurilor, de exemplu o suspendare într-o singură cauză din motive obiective. **PL**: calcularea duratei pentru 2016 pe baza unui eșantion de cauze selectat aleatoriu. **SE**: calcularea duratei pentru 2017 pe baza unui eșantion de cauze soluționate; datele pentru 2018 sunt preliminare. **IT**: datele se referă la instanțele respondente, acoperind aproximativ 91 % din totalul procedurilor în 2015, respectiv aproximativ 99 % în 2016 și în 2017; datele se referă atât la audierile preliminare, cât și la cele din timpul proceselor.

⁴⁶ Considerentul 2 din Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului.

⁴⁷ Fișa informativă a FMI, 8 martie 2018: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/31/Fight-Against-Money-Laundering-the-Financing-of-Terrorism>.

⁴⁸ Articolul 44 alineatul (1) din Directiva (UE) 2015/849. A se vedea și articolul 44 revizuit din Directiva (UE) 2018/843, care a intrat în vigoare în iunie 2018 și trebuia pus în aplicare de către statele membre până cel târziu în ianuarie 2020.

3.1.4. Rezumat privind eficiența sistemelor de justiție

Un sistem de justiție eficace gestionează volumul de cauze și stocul de cauze restante și pronunță hotărârile fără întârzieri nejustificate. Principalii indicatori utilizați de tabloul de bord privind justiția în UE pentru a monitoriza eficiența sistemelor de justiție sunt, așadar, *durata procedurilor* (durata estimată sau medie – exprimată în zile – necesară pentru soluționarea unei cauze), *rata de soluționare a cauzelor* (raportul dintre numărul de cauze soluționate și numărul de cauze noi) și numărul de *cauze pendinte* (care se află încă în curs de soluționare la sfârșitul anului).

Date generale privind eficiența

Tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 conține date privind eficiența care vizează o perioadă de șapte ani (2012-2018). Acest interval de timp permite identificarea anumitor tendințe și arată că reformele în domeniul justiției necesită adesea timp pentru a produce un impact.

Studiind datele disponibile din 2012 în legătură cu cauzele civile, comerciale și de contencios administrativ, eficiența s-a îmbunătățit sau a rămas stabilă în 11 state membre, în timp ce în alte opt state membre aceasta a scăzut, deși adesea doar marginal.

Se pot observa evoluții pozitive în majoritatea statelor membre în cazul cărora s-au identificat provocări specifice în contextul semestrului european ⁽⁴⁹⁾:

- Începând cu anul 2012, în aproape toate aceste state membre, **durata procedurilor judiciare în primă instanță** pentru categoria largă a „tuturor cauzelor” (figura 5) și pentru litigiile civile și comerciale (figura 6) a scăzut sau a rămas stabilă. În ceea ce privește cauzele de contencios administrativ (figura 8), începând cu anul 2012, durata procedurilor a scăzut sau a rămas stabilă în majoritatea acestor state membre. Per ansamblu, doar câteva state membre au prezentat o creștere a duratei procedurilor în 2018.
- Tabloul de bord prezintă date privind **durata procedurilor în toate instanțele judecătorești** pentru litigiile civile și comerciale (figura 7) și pentru cauzele de contencios administrativ (figura 9). Datele arată că, într-o serie de state membre identificate drept confruntându-se cu provocări legate de durata procedurilor la instanțele de prim grad, instanțele superioare funcționează mai eficient. Dimpotrivă, în alte state membre care se confruntă cu provocări, durata medie a procedurilor la instanțele superioare este chiar mai mare decât la instanțele de prim grad.
- În categoria generală a „tuturor cauzelor” și în categoria cauzelor litigioase civile și comerciale (figurile 10 și 11), numărul total de state membre în care **rata de soluționare a cauzelor** este mai mare de 100 % a crescut începând cu anul 2012. În 2018, aproape toate statele membre, inclusiv cele care se confruntă cu provocări, au raportat o rată ridicată de soluționare a cauzelor (peste 97 %), ceea ce înseamnă că instanțele judecătorești sunt, în general, capabile să facă față cauzelor noi din aceste categorii. În cauzele de contencios administrativ (figura 12), se poate observa o variație mai mare a ratei de soluționare a cauzelor de la un an la altul și, deși aceasta rămâne în general mai scăzută decât cea aferentă altor categorii de cauze, unele state membre au înregistrat progrese notabile. În special, majoritatea statelor membre care se confruntă cu provocări raportează o creștere a ratei de soluționare a cauzelor administrative începând cu 2012.

⁴⁹

HR, IT, CY, HU, MT, PT și SK, care au primit recomandări specifice pentru fiecare țară în cadrul semestrului european 2019, și BE, BG, IE, EL, ES, LV, PL, RO și SI, în cazul cărora provocările au fost reflectate în considerentele recomandărilor specifice fiecărei țări și în rapoartele de țară pentru 2019 în legătură cu acestea. Variațiile rezultatelor pe perioada de șapte ani supusă analizei pot fi explicate prin factori contextuali (variațiile de peste 10 % ale numărului de noi cauze nu sunt neobișnuite) sau prin deficiențe sistemice (lipsa de flexibilitate și de adaptare sau inconsecvențele procesului de reformă).

- Începând cu anul 2012, progresele continuă în aproape toate statele membre care se confruntă cu cele mai semnificative provocări în ceea ce privește **stocul de cauze restante**, indiferent de categoria cauzelor. S-au înregistrat adesea progrese substanțiale în ceea ce privește reducerea numărului de cauze pendinte atât pentru cauzele litigioase civile și comerciale (figura 14), cât și pentru cauzele de contencios administrativ (figura 15). În ciuda acestor îmbunătățiri, există în continuare diferențe semnificative între statele membre care au relativ puține cauze pendinte și cele cu un număr mare de cauze pendinte, în timp ce, în unele state membre, par a se acumula cauze restante.

Eficiența în domenii specifice ale dreptului Uniunii

Datele privind durata medie a procedurilor în domenii specifice ale dreptului Uniunii (figurile 16-21) oferă o perspectivă asupra modului de funcționare a sistemelor de justiție în aceste tipuri de litigii de natură comercială.

Datele privind eficiența în domenii specifice ale dreptului sunt colectate pe baza unor scenarii strict definite, iar numărul cazurilor relevante poate să pară scăzut. Cu toate acestea, în comparație cu durata calculată a procedurilor prezentată în datele generale privind eficiența, aceste cifre reprezintă o durată medie efectivă a tuturor cauzelor relevante din domeniile specifice dintr-un an. Prin urmare, este important de remarcat faptul că mai multe state membre care, conform datelor generale privind eficiența, nu par a se confrunța cu provocări raportează o durată medie considerabil mai mare a cauzelor în domenii specifice ale dreptului Uniunii. În același timp, durata procedurilor în diferite domenii specifice poate, de asemenea, să varieze considerabil în același stat membru.

Cifrele din domenii specifice ale dreptului UE evidențiază următoarele tendințe:

- În ceea ce privește **cauzele din domeniul concurenței** (figura 16), volumul total de cauze cu care se confruntă instanțele din statele membre a crescut ușor, în timp ce durata controlului judiciar a scăzut sau a rămas stabilă în șase state membre, crescând însă în alte cinci state membre. În 2018, tendința pozitivă a continuat, doar două state membre raportând o durată medie mai mare de 1 000 de zile (comparativ cu trei state membre în 2017).
- În domeniul **comunicațiilor electronice** (figura 17), volumul de cauze cu care se confruntă instanțele a continuat să crească, punându-se astfel capăt tendinței pozitive în ceea ce privește reducerea duratei procedurilor observată în anii precedenți. În 2018, majoritatea statelor membre au înregistrat o creștere a duratei medii a procedurilor, atât comparativ cu 2017, cât și cu 2013.
- În ceea ce privește **cauzele având ca obiect încălcarea drepturilor aferente unei mărci UE** (figura 18), în 2018, evoluția duratei medii a procedurilor a variat semnificativ. Unele state membre au înregistrat creșteri semnificative, în timp ce altele au reușit să facă față mai bine volumului de cauze și au redus timpul necesar pentru soluționarea cauzelor.
- Eventualul efect combinat al lanțului de punere în aplicare, care constă în proceduri de control atât administrativ, cât și judiciar, este prezentat în domeniul dreptului privind protecția consumatorilor (figurile 19 și 20). În 2018, șapte state membre au raportat că autoritățile lor de protecție a consumatorilor au necesitat, în medie, mai puțin de trei luni pentru a lua o decizie într-o cauză reglementată de dreptul UE în domeniul protecției consumatorilor, în timp ce acestea au necesitat mai mult de șase luni în nouă state membre. În cazul în care deciziile autorităților de protecție a consumatorilor au fost contestate în instanță, în 2018, controlul judiciar al unei decizii administrative a durat în medie mai puțin de un an în majoritatea statelor membre.
- Combaterea eficientă a **spălării banilor** este esențială pentru protejarea sistemului financiar, pentru concurența loială, precum și pentru prevenirea consecințelor economice negative. Provocările privind durata procedurilor judiciare al căror obiect îl constituie infracțiunile de spălare a banilor pot influența combaterea eficientă a spălării banilor. Tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 prezintă date actualizate privind durata procedurilor judiciare

referitoare la infracțiunile de spălare de bani (figura 21), care arată că, în timp ce în aproximativ jumătate din statele membre procedurile în primă instanță durează în medie până la un an, aceste proceduri durează în medie aproximativ doi ani în câteva dintre statele membre care se confruntă cu provocări legate de urmărirea penală a infracțiunilor de spălare de bani ⁽⁵⁰⁾.

3.2. Calitatea sistemelor de justiție

Nu există o modalitate unică de măsurare a calității sistemelor de justiție. Tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 continuă să examineze factorii care sunt acceptați în general ca fiind relevanți pentru îmbunătățirea calității justiției. La fel ca în anii precedenți, aceștia sunt grupați în patru categorii:

- 1) accesibilitatea justiției pentru cetățeni și pentru întreprinderi;
- 2) resurse materiale și umane adecvate;
- 3) introducerea unor instrumente de evaluare; precum și
- 4) utilizarea unor standarde de calitate.

3.2.1. Accesibilitate

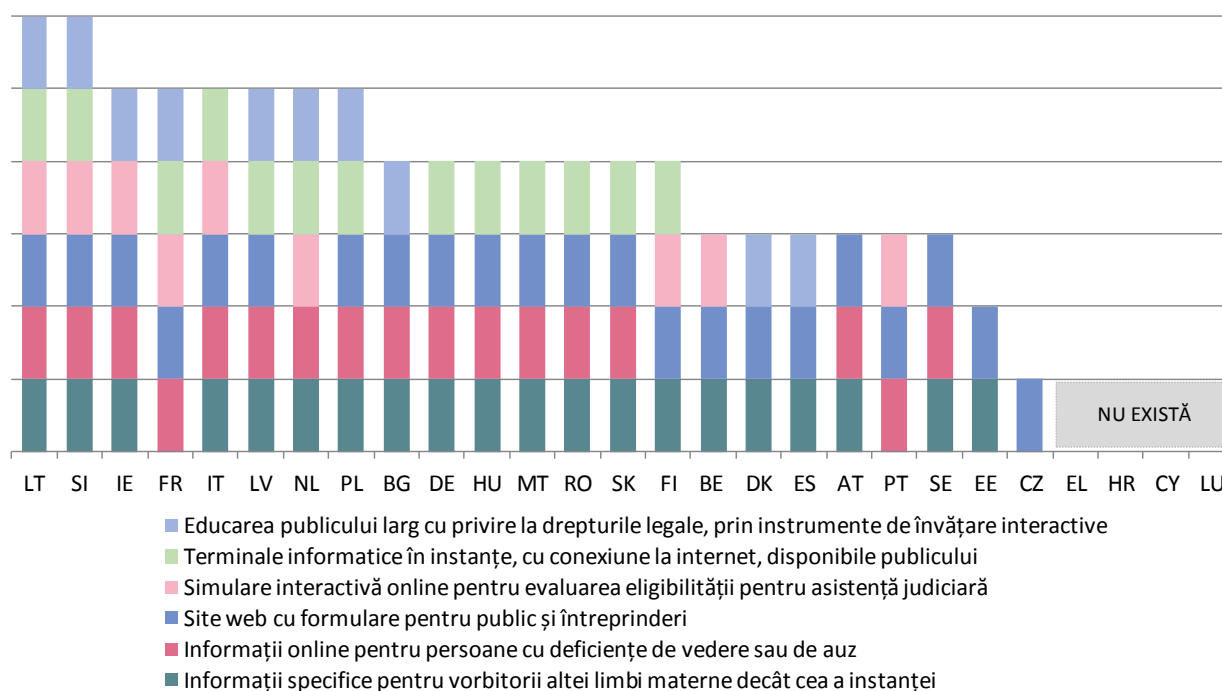
Accesibilitatea este necesară de-a lungul întregului lanț al justiției pentru a permite cetățenilor să obțină informații relevante – cu privire la sistemul de justiție, la modalitatea de a intenta o acțiune și la aspectele financiare aferente acesteia, precum și cu privire la stadiul procedurilor până la finalizarea acestora – astfel încât hotărârea să poată fi accesată rapid online.

– *Comunicarea de informații cu privire la sistemul judiciar* –

O justiție orientată către cetățeni impune ca informațiile despre sistemul judiciar să fie nu doar ușor accesibile, ci și adaptate anumitor grupuri sociale, care altfel ar avea dificultăți în accesarea informațiilor. Figura 22 prezintă disponibilitatea informațiilor online referitoare la aspecte specifice ale sistemului judiciar și pentru grupuri specifice ale societății.

50 Directiva (UE) 2018/1673 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor va elimina obstacolele juridice susceptibile de a întârzia urmărirea penală, de exemplu, faptul că urmărirea penală a unei infracțiuni de spălare de bani poate începe numai după ce s-a încheiat procedura aferentă infracțiunii premise subiacente. Statele membre trebuie să transpună directiva până la data de 8 decembrie 2020.

Figura 22: Disponibilitatea pentru publicul larg a informațiilor cu privire la sistemul judiciar, 2019(*) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁵¹⁾]

(*) **DE:** Fiecare land și statul federal decid individual ce informații urmează să fie furnizate online.

– Acordarea de asistență judiciară, taxe judiciare și onorarii avocațiale –

Cheltuielile de judecată reprezintă un factor-cheie al accesului la justiție. Un nivel ridicat al cheltuielilor de judecată, respectiv al taxelor judiciare ⁽⁵²⁾ și al onorariilor avocațiale ⁽⁵³⁾, poate constitui un obstacol în calea accesului la justiție. Cheltuielile de judecată în materie civilă și comercială nu sunt armonizate la nivelul UE. Acestea sunt reglementate de legislațiile naționale și, prin urmare, pot diferi de la un stat membru la altul.

Accesul la asistență judiciară este un drept fundamental consacrat prin Cartă ⁽⁵⁴⁾. Aceasta permite accesul la justiție pentru cei care nu ar fi în măsură să suporte sau să avanseze cheltuielile de judecată. Majoritatea statelor membre acordă asistență judiciară pe baza veniturilor solicitantului ⁽⁵⁵⁾.

Figura 23 prezintă disponibilitatea asistenței judiciare complete sau parțiale într-o cauză specifică privind dreptul consumatorilor, cu o valoare de 6 000 EUR. În figură sunt comparate pragurile de

⁵¹ Date pentru anul 2019, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

⁵² Taxele judiciare reprezintă o sumă care trebuie plătită pentru a iniția o acțiune civilă în fața unei instanțe sau a unui tribunal.

⁵³ Onorariile avocațiale reprezintă contravaloarea serviciilor furnizate de avocați clienților acestora.

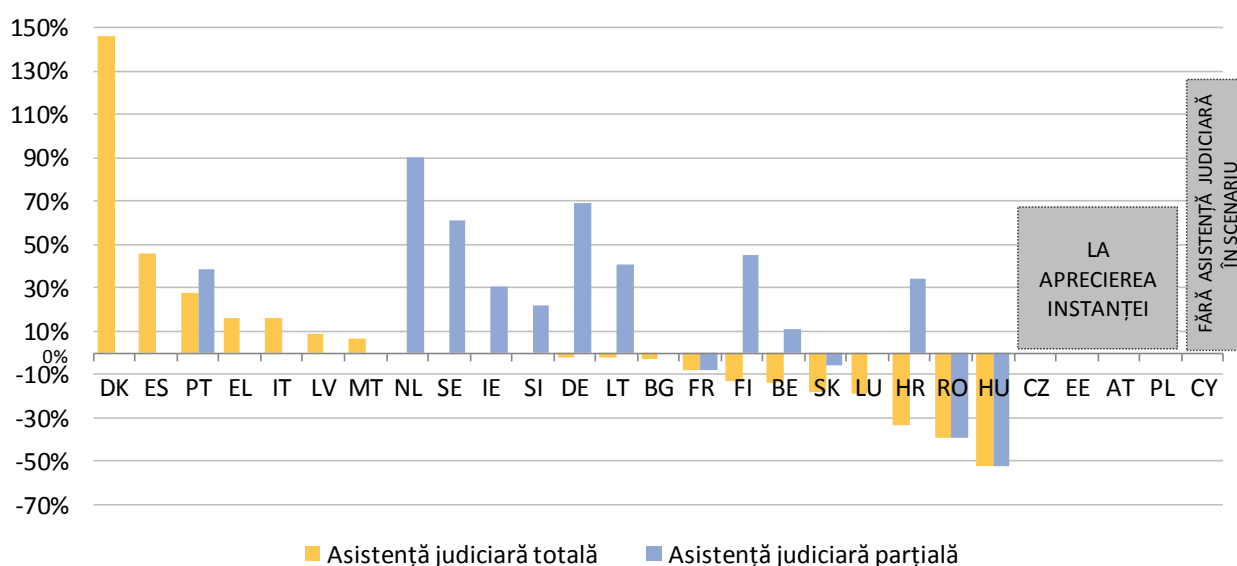
⁵⁴ Articolul 47 alineatul (3) din Carta drepturilor fundamentale a UE.

⁵⁵ Statele membre utilizează metode diferite pentru stabilirea pragului de eligibilitate, de exemplu, perioade de referință diferite (venit lunar/anual). Aproximativ jumătate dintre statele membre prevăd și un prag legat de capitalul privat al solicitantului. Acesta nu este luat în considerare pentru această figură. În BE, BG, IE, ES, FR, HR, LV, LT, LU, HU, NL și PT, anumite grupuri de persoane (de exemplu, persoanele care beneficiază de anumite indemnizații) dispun în mod automat de dreptul de a primi asistență judiciară în litigiile civile/comerciale. Criterii suplimentare pe care statele membre le pot aplica, precum fondul cauzei, nu sunt reflectate în această figură. Deși acest aspect nu este direct legat de această figură, în mai multe state membre (CZ, DK, DE, EE, ES, FR, IT, NL, AT, PL, PT, SI), asistența judiciară nu se rezumă la persoanele fizice.

venit pentru acordarea asistenței judiciare, exprimate ca procent din pragul de sărăcie stabilit de Eurostat pentru fiecare stat membru ⁽⁵⁶⁾. De exemplu, dacă pragul pentru asistență judiciară se situează la nivelul de 20 %, aceasta înseamnă că un solicitant cu un venit care depășește cu 20 % pragul de sărăcie stabilit de Eurostat pentru statul său membru poate beneficia de asistență judiciară. Dimpotrivă, dacă pragul pentru asistență judiciară se situează sub 0, aceasta înseamnă că o persoană cu un venit sub pragul de sărăcie ar putea să nu beneficieze de asistență judiciară.

Anumite state membre dispun de un sistem de asistență judiciară care oferă o acoperire de 100 % a costurilor aferente litigiilor (asistență judiciară totală), completat printr-un sistem care acoperă doar costurile parțiale (asistență judiciară parțială), în cadrul celui din urmă aplicându-se criterii de eligibilitate diferite de primul. Alte state membre aplică fie doar un sistem de asistență judiciară totală, fie doar unul de asistență judiciară parțială.

Figura 23: Pragul de venit pentru obținerea asistenței judiciare într-o cauză specifică privind dreptul consumatorilor, 2019(*) (diferențe în % la nivelul pragului de sărăcie stabilit de Eurostat) [sursa: Comisia Europeană împreună cu CCBE⁽⁵⁷⁾]

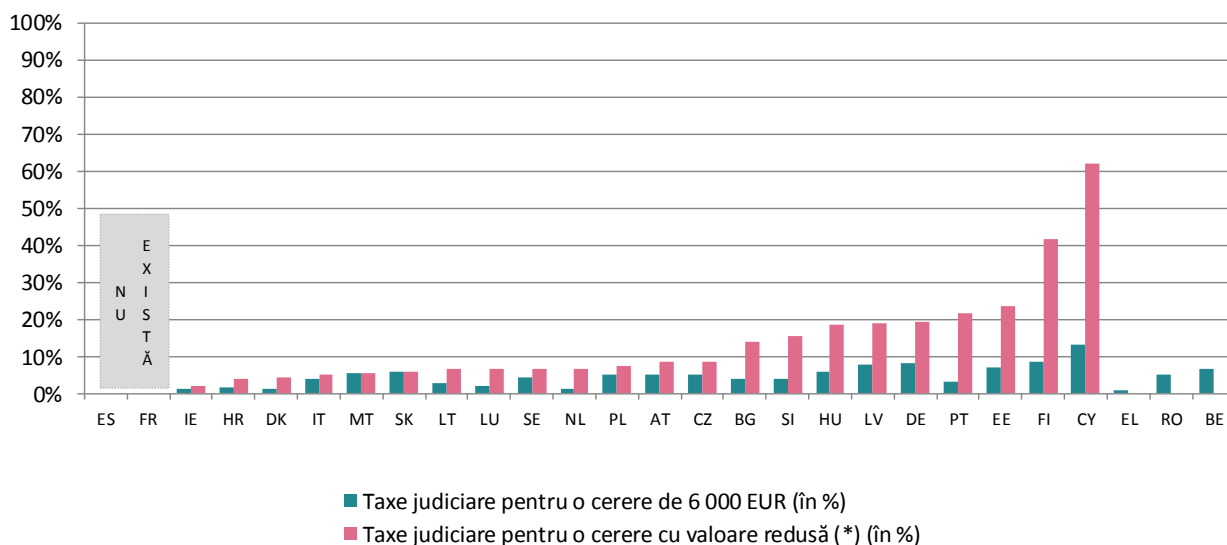
(*) **EE:** decizia de a se acorda asistență judiciară nu se bazează pe nivelul resurselor financiare ale solicitantului. **IE:** asistența judiciară parțială trebuie să țină seama și de activele disponibile ale solicitantului. **LV:** pragurile variază de la o localitate la alta, limita superioară este reprezentată în grafic.

⁵⁶ Pentru a colecta date comparabile, pragul de sărăcie stabilit de Eurostat pentru fiecare stat membru a fost transformat în venit lunar. Pragul riscului de sărăcie este stabilit la 60 % din venitul disponibil național mediu echivalat al gospodăriei. Sondajul european privind veniturile și condițiile de viață, tabelul ilc_li01 întocmit de Eurostat, disponibil la adresa: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database>.

⁵⁷ Date aferente anului 2019, colectate prin intermediul răspunsurilor membrilor CCBE la un chestionar bazat pe următorul scenariu specific: un litigiu inițiat de un consumator împotriva unei întreprinderi (au fost indicate două valori diferite ale cererii: 6 000 EUR și pragul de sărăcie stabilit de Eurostat pentru fiecare stat membru). Întrucât condițiile care trebuie îndeplinite pentru a beneficia de asistență judiciară depind de situația solicitantului, s-a utilizat următorul scenariu: un solicitant celibatar în vârstă de 35 de ani, angajat în muncă, fără nicio persoană în întreținere și fără asigurare pentru protecție juridică, având un venit regulat și locuind într-un apartament închiriat.

Majoritatea statelor membre impun părților să achite o taxă judiciară în momentul introducerii unei acțiuni în instanță. Persoanele care beneficiază de asistență judiciară sunt deseori scutite de plata taxelor judiciare. Doar în BG, EE, IE, NL, PL și SI, persoanele care beneficiază de asistență judiciară nu sunt scutite în mod automat de la plata taxelor judiciare. În CZ, instanța decide pe bază individuală cu privire la scutirea unei persoane care beneficiază de asistență judiciară de la plata taxelor judiciare. Figura 24 compară, pentru cele două scenarii, valorile taxelor judiciare prezentate ca o cotă din valoarea cererii. În cazul în care, de exemplu, în figura de mai jos, taxele judiciare sunt stabilite la 10 % dintr-o cerere de 6 000 EUR, consumatorul va trebui să plătească o taxă judiciară de 600 EUR pentru a introduce o acțiune în instanță. Cererea cu valoare redusă se bazează pe pragul de sărăcie stabilit de Eurostat pentru fiecare stat membru.

Figura 24: Taxe judiciare pentru introducerea unei acțiuni în instanță într-o cauză specifică privind dreptul consumatorilor, 2019(*) (nivelul taxei judiciare stabilit ca o cotă din valoarea cererii) [sursa: Comisia Europeană împreună cu CCBE⁵⁸]

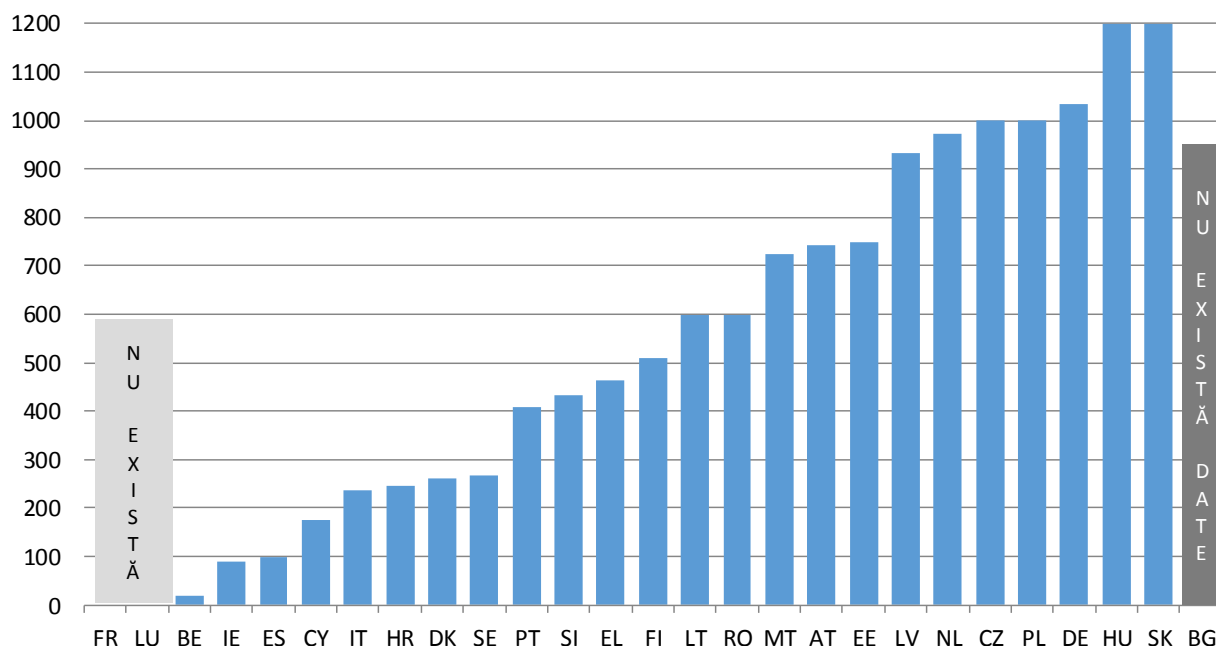

(*) „O cerere cu valoare redusă” reprezintă o cerere care corespunde pragului de sărăcie stabilit de Eurostat pentru o persoană singură pentru fiecare stat membru, convertit în salariu lunar (de exemplu, în 2019, această valoare s-a situat între 164 EUR în **RO** și 1 804 EUR în **LU**). **BE, EL și RO:** nu s-au furnizat informații privind taxele judiciare pentru o cerere cu valoare redusă. **LU:** justițiabilii trebuie să plătească taxe executorilor judecătorești pentru a iniția o acțiune în calitate de reclamant, cu excepția cazului în care beneficiază de asistență judiciară. **NL:** Taxele judiciare pentru venituri < 2 275 EUR/lună.

⁵⁸ Datele se referă la pragurile de venit valabile în 2019 și au fost colectate prin intermediul răspunsurilor membrilor CCBE la un chestionar bazat pe următorul scenariu specific: un litigiu inițiat de un consumator împotriva unei întreprinderi (au fost indicate două valori diferite ale cererii: 6 000 EUR și pragul de sărăcie stabilit de Eurostat pentru fiecare stat membru).

Executarea eficientă a contractelor este esențială pentru economie. Probabilitatea de recuperare a cheltuielilor de judecată efective consolidează poziția creditorului care urmărește executarea unui contract. În general, creditorul, în calitate de reclamant, este obligat să plătească o taxă judiciară pentru depunerea unei cauze în instanță. De regulă, instanțele obligă pârâtul, în calitate de parte căzută în pretenții, să ramburseze integral cheltuielile de judecată avansate de reclamant, în calitate de parte care a avut câștig de cauză. Figura 25 prezintă nivelul taxei judiciare necesare pentru inițierea unei proceduri judiciare într-o cauză comercială specifică (a se vedea nota de subsol 59).

Figura 25: Taxa judiciară necesară pentru inițierea unei proceduri judiciare într-o cauză comercială specifică, 2019(*) (în EUR) [sursa: Comisia Europeană împreună cu CCBE⁽⁵⁹⁾]

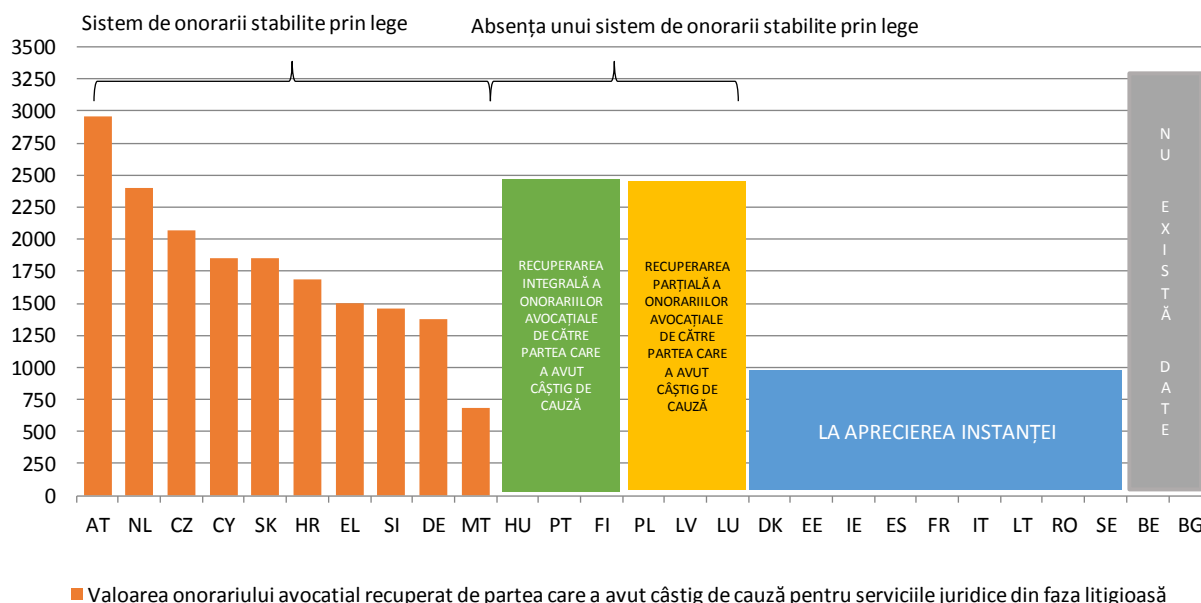

(*) Recuperarea taxelor judiciare se dispune de la caz la caz **ES**, **PT** și **RO**. Partea care are câștig de cauză nu își recuperează integral taxele judiciare în **EL** și **HU**.

În mod normal, creditorul trebuie să avanseze onorariile propriului avocat nu numai pe parcursul fazei litigioase, ci și în faza pre-litigioasă. În ceea ce privește rambursarea cheltuielilor de judecată, majoritatea statelor membre aplică regula conform căreia partea căzută în pretenții suportă nu numai propriile cheltuieli de judecată, ci și pe cele ale părții care a avut câștig de cauză. O astfel de regulă care prevede transferul obligației de plată a cheltuielilor de judecată descurajează introducerea unor acțiuni cu probabilitate scăzută de succes, încurajând în același timp introducerea de acțiuni cu o probabilitate ridicată de succes. Figura 26 prezintă valoarea pe care instanța ar acorda-o reclamantului care a avut câștig de cauză într-un scenariu cu privire la o cauză comercială specifică (a se vedea nota de subsol 60). Se pot distinge trei sisteme principale: (1) în statele membre în care există un sistem de onorarii stabilite prin lege, rambursarea onorariilor avocațiale depinde de nivelul onorariului stabilit prin lege pentru activitatea desfășurată de avocat, care variază semnificativ de la un stat membru la altul; (2) în statele membre în care nu există un sistem de onorarii stabilite prin lege, onorariul avocațial se rambursează fie integral (**HU**, **PT** și **FI**), fie parțial (**LV**, **LU** și **PL**); și, (3) într-o serie de state membre, instanța decide cu privire la rambursarea onorariilor de la caz la caz.

⁵⁹ Datele au fost colectate prin intermediul răspunsurilor membrilor CCBE la un chestionar bazat pe următorul scenariu specific: un litigiu transfrontalier privind executarea contractului între două întreprinderi. Valoarea indicată a cererii este de 20 000 EUR. Membrii CCBE li s-a solicitat să furnizeze informații cu privire la taxa judiciară de plată necesară pentru introducerea acțiunii în cauza din acest scenariu.

Figura 26: Posibilitatea de recuperare a onorariilor avocațiale într-o cauză comercială, 2019 (*) (în EUR) [sursa: Comisia Europeană împreună cu CCBE⁽⁶⁰⁾]

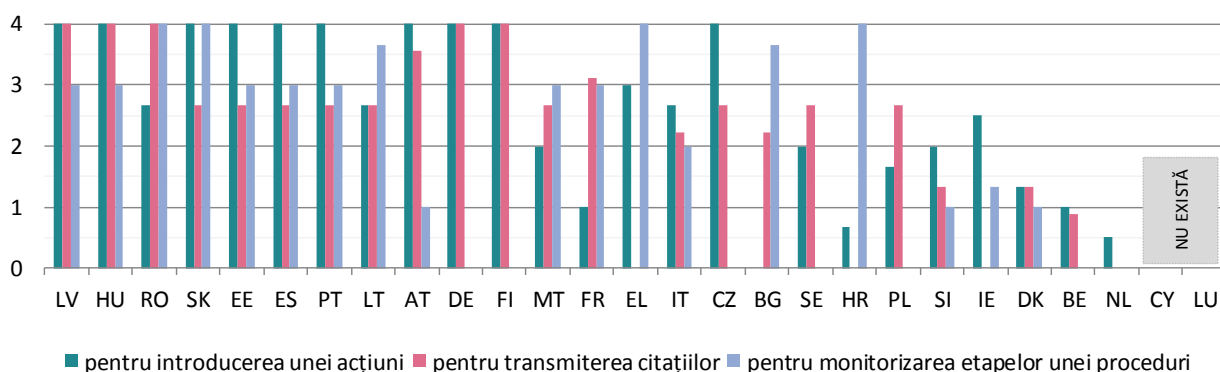
(*) În această figură, onorariile avocațiale nu includ costurile administrative și TVA-ul, dacă se aplică. Onorariul avocațial ipotetic aferent fazei pre-litigioase prevăzut în acest scenariu se ridică la 1 650 EUR. Recuperarea integrală în cadrul unor sisteme în care nu există onorarii stabilite prin lege înseamnă că această sumă (1 650 EUR) poate fi recuperată. Statele membre care prevăd posibilitatea de recuperare parțială (LV, LU și PL) sunt prezentate în ordinea valorii onorariului avocațial recuperabil (în ordine descendentă, sumele variază între 1 275 EUR și 500 EUR). Figura nu include informații privind posibilitatea de recuperare a onorariilor avocațiale în faza pre-litigioasă, care nu este prevăzută în toate statele membre. **AT:** scenariul nu este pe deplin aplicabil sistemului de rambursare a onorariilor din AT. **MT:** în MT nu există conceptul de onorariu avocațial orar, iar rambursarea onorariilor se stabilește în funcție de valoarea cererii. **IT:** în IT există un onorariu stabilit prin lege (3 235 EUR în acest scenariu), însă instanța poate decide cu privire la rambursarea onorariului în anumite limite prestabilite. **LT:** instanța decide dacă ține seama de recomandarea Ministerului Justiției; valoarea maximă în acest scenariu ar fi de 3 350 EUR.

– Depunerea și urmărirea unei cereri online –

Capacitatea de a finaliza etapele specifice ale procedurii judiciare prin mijloace electronice reprezintă o parte importantă a calității sistemelor de justiție, deoarece transmiterea electronică a cererilor, precum și posibilitatea de a monitoriza și de a introduce o procedură online pot ușura accesul la justiție și reduc întârzierile și costurile. De asemenea, sistemele TIC de la nivelul instanțelor au un rol din ce în ce mai însemnat în cooperarea transfrontalieră dintre autoritățile judiciare, facilitând punerea în aplicare a legislației UE, de exemplu, în legătură cu procedurile privind cererile cu valoare redusă.

⁶⁰ Datele au fost colectate prin intermediul răspunsurilor membrilor CCBE la un chestionar bazat pe aceeași cauză ipotetică precum cea din figura 25 (a se vedea nota de subsol 58). S-a utilizat următorul scenariu drept bază de calcul pentru onorariile avocațiale: întreprinderea dorește să execute contractul, astfel că recurge la serviciile unui avocat specializat experimentat, care desfășoară următoarele activități: în faza pre-litigioasă: redactarea unui document pentru care s-au alocat trei ore de lucru, în schimbul unui onorariu orar în valoare de 150 EUR (în total 450 EUR). în faza litigioasă: redactarea a trei documente și reprezentarea la două termene de judecată pentru care s-au alocat 11 ore de lucru, în schimbul unui onorariu orar net de 150 EUR (în total 1 650 EUR). Membrilor CCBE li s-a solicitat să furnizeze informații cu privire la a) onorariul stabilit prin lege pentru activitățile desfășurate în faza (pre-) litigioasă, dacă este cazul și b) valoarea onorariilor avocațiale în legătură cu care instanța ar dispune în mod rezonabil rambursarea de către partea căzută în pretenții.

Figura 27: Disponibilitatea mijloacelor electronice, 2018 (*) [0 = există în 0 % din instanțe, 4 = există în 100 % din instanțe ⁽⁶¹⁾] (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Metodologie nouă; datele nu sunt comparabile cu cele din anii precedenți. **DK** și **RO**: acțiunile pot fi introduse în instanță prin e-mail.

– Accesul la hotărârile judecătorești –

Asigurarea accesului online la hotărârile judecătorești sporește transparența sistemelor de justiție, ajută cetățenii și întreprinderile să își înțeleagă drepturile și poate contribui la coerența jurisprudențială. Modalitățile de publicare online a hotărârilor judecătorești sunt esențiale pentru crearea unor instrumente de căutare ușor de utilizat ⁽⁶²⁾, care să facă jurisprudența mai accesibilă pentru profesioniștii din domeniul juridic și pentru publicul larg. Accesarea fără probleme și reutilizarea facilă a jurisprudenței presupune dezvoltarea de aplicații tehnologice inovatoare în sprijinul practicienilor din domeniul juridic.

Publicarea online a hotărârilor judecătorești necesită echilibrarea diverselor interese, în limitele stabilite de cadrele juridice și de politici. Regulamentul general privind protecția datelor ⁽⁶³⁾ se aplică pe deplin prelucrării datelor cu caracter personal de către instanțe. Trebuie găsit un echilibru între dreptul la protecția datelor și dreptul la publicitatea hotărârilor judecătorești, ținându-se cont și de dreptul la transparență în ceea ce privește sistemul judiciar atunci când se evaluează ce date urmează să fie făcute publice. Acest lucru este valabil în special atunci când există un interes public prevalent, care justifică divulgarea acestor date. În multe țări, legislația sau practica impune anonimizarea sau pseudonimizarea ⁽⁶⁴⁾ hotărârilor judecătorești înainte de publicare, fie în mod sistematic, fie la cerere. Datele generate de sistemul judiciar sunt, de

⁶¹ Datele se referă la anul 2018. Nivelul de dotare, care variază de la 100 % (dispozitivul este pus la dispoziție în întregime) la 0 % (dispozitivul este inexistent), indică prezența funcțională în instanțe a dispozitivului din figură, conform următoarei reprezentări: (100 % = 4 puncte dacă sunt acoperite toate domeniile / 1,33 puncte pentru fiecare domeniu specific; 50-99 % = 3 puncte dacă sunt acoperite toate domeniile / 1 punct pentru fiecare domeniu specific; 10-49 % = 2 puncte dacă sunt acoperite toate domeniile / 0,66 puncte pentru fiecare domeniu specific; 1-9 % = 1 punct dacă sunt acoperite toate domeniile / 0,33 puncte pentru fiecare domeniu specific. Domeniul specific se referă la tipul de litigiu tratat (civil/comercial, penal, de contencios administrativ sau de altă natură).

⁶² A se vedea *Ghidul de bune practici pentru gestionarea curților supreme*, în cadrul proiectului „Curțile Supreme, garanție pentru eficiența sistemelor judiciare”, p. 29.

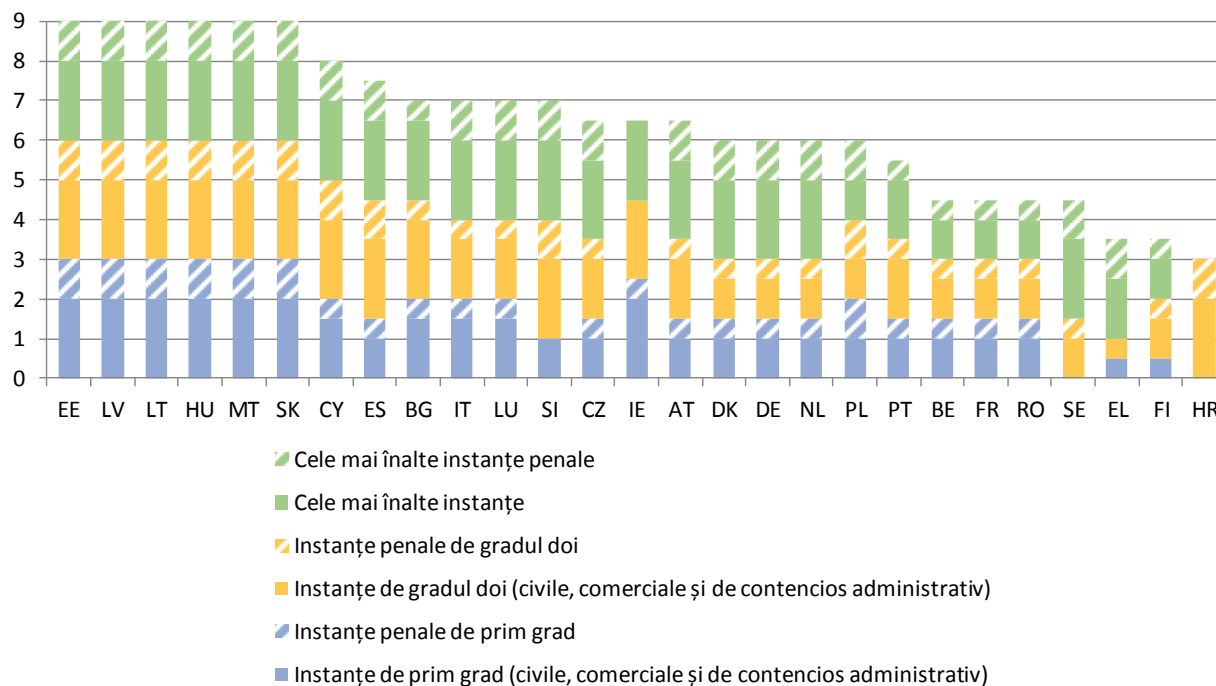
Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (JO L 119, 4.5.2016, p. 1).

⁶⁴ Anonimizarea/pseudonimizarea este mai eficientă dacă se realizează cu ajutorul unui algoritm. Cu toate acestea, este necesară supravegherea umană, deoarece algoritmi nu înțeleg conceptul de context.

asemenea, reglementate de legislația europeană privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public ⁽⁶⁵⁾.

Disponibilitatea hotărârilor judecătorești într-un format care să poată fi citit automat ⁽⁶⁶⁾ facilitează un sistem de justiție favorabil utilizării algoritmilor ⁽⁶⁷⁾.

Figura 28: Accesul online al publicului larg la hotărârile judecătorești publicate, 2019 (*)
(cauze civile/comerciale, de contencios administrativ și penale, toate gradele de jurisdicție)
[sursa: Comisia Europeană ⁽⁶⁸⁾]

(*) Maximum posibil: 9 puncte. Pentru fiecare grad de jurisdicție, s-a acordat un punct în cazul în care se pun la dispoziție toate hotărârile judecătorești pronunțate în cauze civile/comerciale, de contencios administrativ și penale, respectiv 0,5 puncte în cazul în care sunt disponibile doar unele hotărâri judecătorești. În cazul în care un stat membru are doar două grade de jurisdicție, s-au acordat puncte pentru trei grade de jurisdicție, reproducându-se gradul de jurisdicție superior celui inexistent. În cazul statelor membre care nu fac distincție între cele două domenii de drept (civil/comercial și contencios administrativ), s-a acordat același punctaj pentru ambele domenii. **BE:** în materie civilă și penală, fiecare instanță este competentă să decidă cu privire la publicarea hotărârilor sale. **BG:** sunt publicate toate hotărârile în materie penală ale Curții de Casație, cu excepția celor care conțin informații clasificate. **DE:** fiecare land decide cu privire la disponibilitatea online a hotărârilor pronunțate în primă instanță. **IE:** în ceea ce privește cauzele penale, hotărârile pronunțate prin proceduri sumare nu fac, în general, obiectul unei hotărâri scrise. **CY:** în ceea ce privește cauzele de contencios administrativ și cauzele penale, judecătorii decid

⁶⁵ Directiva 2003/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 noiembrie 2003 privind reutilizarea informațiilor din sectorul public (JO L 345, 31.12.2003, p. 90) și Directiva (UE) 2019/1024 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public (JO L 172, 26.6.2019, p. 56).

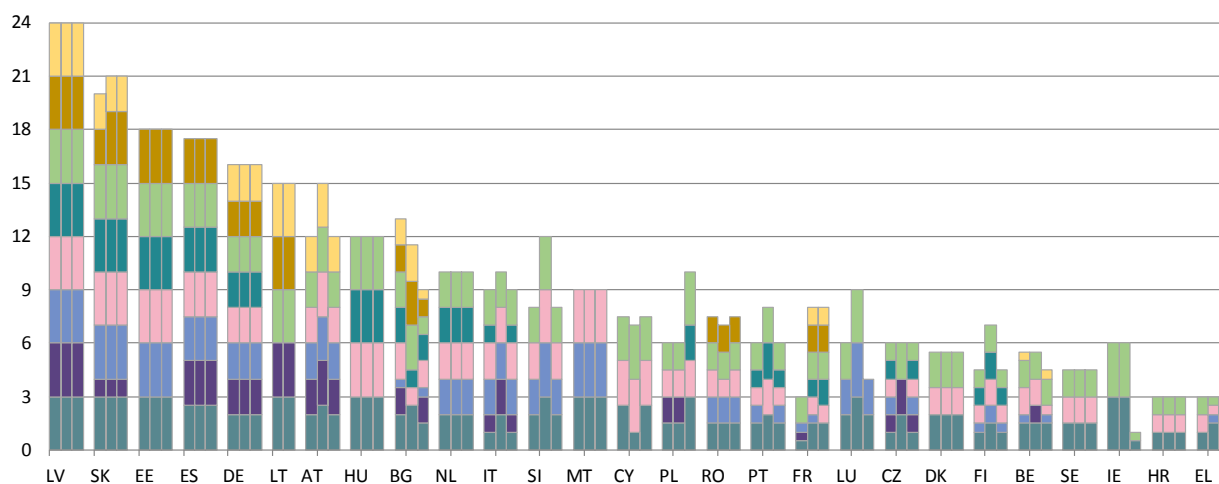
⁶⁶ Hotărârile judecătorești modelate potrivit standardelor (de exemplu, standardul Akoma Ntoso) și metadatele asociate acestora pot fi descărcate gratuit sub forma unei baze de date sau prin alte mijloace automatizate (de exemplu, interfața de programare a aplicațiilor).

⁶⁷ A se vedea și Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie europeană privind datele [COM(2020) 66 final], Cartea albă a Comisiei privind inteligența artificială – O abordare europeană axată pe excelență și încredere [COM(2020) 65 final] și Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului privind bunele practici referitoare la publicarea online a hotărârilor judecătorești (JO C 362, 8.10.2018, p. 2).

⁶⁸ Date pentru anul 2019, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

asupra hotărârilor care urmează să fie publicate. **LU** și **SE**: instanțele nu publică periodic hotărârile judecătorești online (numai cele pronunțate în cauze de referință). **AT**: pentru primul și al doilea grad de jurisdicție, judecătorii decid asupra hotărârilor judecătorești care urmează să fie publicate. **NL**: instanțele judecătorești decid publicarea în funcție de criterii specifice. **PL**: în ceea ce privește cauzele de contencios administrativ, șeful de unitate din fiecare instanță decide asupra publicării. **PT**: în ceea ce privește cauzele civile și cele penale, o comisie din cadrul instanței decide asupra publicării.

Figura 29: Măsurile de punere la dispoziție a hotărârilor judecătorești într-un format care poate fi citit automat, 2019 (*) (cauze civile/comerciale, de contencios administrativ și penale, toate gradele de jurisdicție) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁶⁹⁾]

Pentru fiecare stat membru, cele trei coloane reprezintă modalitățile disponibile pentru următoarele tipuri de cauze (de la stânga la dreapta):

1. cauze civile/comerciale
2. cauze de contencios administrative
3. cauze penale.

- Hotărârile și metadatele asociate pot fi descărcate gratuit sub forma unei baze de date sau prin alte mijloace automatizate
- Anonimizarea/pseudonimizarea se realizează cu ajutorul unui algoritm
- Se aplică norme pentru a se stabili dacă datele cu caracter personal sunt dezvăluite sau nu în hotărârile publicate online
- Hotărârilor li se asociază informații („metadate”) cu privire la trimiteri și referințe la jurisprudența sau legislația națională și/sau la nivelul UE
- Hotărârilor li se asociază informații („metadate”) cu privire la cuvinte-cheie, data hotărârii etc.
- Hotărârilor li se alocă un identificator european de jurisprudență (ECLI)
- Hotărârile sunt modelate potrivit unui standard care le permite să poată fi citite în mod automat
- Site-ul web este accesibil publicului larg (acces gratuit)

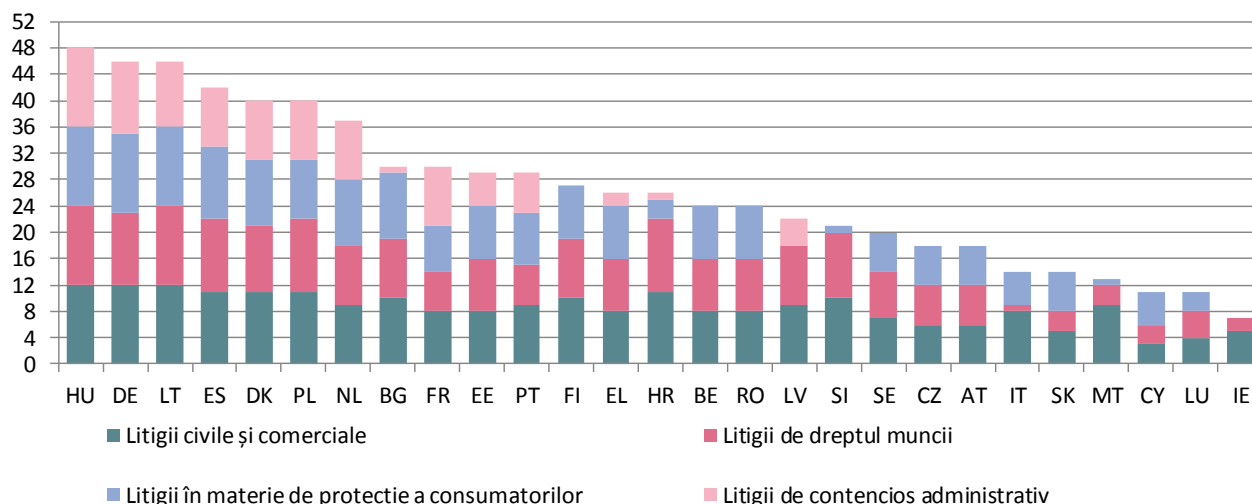
(*) Maximum posibil: 24 de puncte pentru fiecare tip de cauză. Pentru fiecare dintre cele trei grade de jurisdicție (prima, a doua și ultima instanță), se poate acorda un punct în cazul în care sunt vizate toate hotărârile judecătorești. În cazul în care sunt vizate numai unele hotărâri judecătorești într-o anumită instanță, se acordă doar jumătate de punct. În cazul în care un stat membru are doar două grade de jurisdicție, s-au acordat puncte pentru trei grade de jurisdicție, reproducându-se gradul de jurisdicție superior celui inexistent. În cazul statelor membre care nu fac distincție între cauzele de contencios administrativ și cele civile/comerciale, s-a alocat același punctaj pentru ambele domenii de drept. **ES:** nu este permisă utilizarea în scopuri comerciale a bazei de date a Consiliului General al Puterii Judiciare (CGPJ) sau descărcarea masivă de informații. Reutilizarea acestor informații în vederea creării unor baze de date sau în scopuri comerciale trebuie să respecte procedura și condițiile stabilite de CGPJ prin intermediul Centrului de Documentare Judiciară al acestuia. **FR:** Doar hotărârile judecătorești publicate de Curtea de Casație sunt accesibile gratuit publicului. Cele publicate de curțile de apel în baza de date Jurica sunt accesibile prin intermediul rețelei virtuale private pentru justiție și editurilor din domeniul juridic. Hotărârile judecătorești transmise de prima instanță și de instanțele superioare Curții de Casație nu fac obiectul anonimizării sau al pseudonimizării. S-a instituit accesul liber la hotărârile judecătorești – cu excepția solicitărilor repetitive și sistematice. Se sancționează reutilizarea datelor cu caracter personal ale judecătorilor și ale personalului judiciar în vederea evaluării, a analizării, a comparării sau a estimării activității profesionale reale sau presupuse a acestora. **IE:** sistemul juridic irlandez nu dispune de un tribunal specializat cu competență în materia contenciosului administrativ. **LU:** Există doar două grade de jurisdicție în materia contenciosului administrativ.

⁶⁹ Date pentru anul 2019, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

– Accesul la metode de soluționare alternativă a litigiilor –

Figura 30 prezintă eforturile statelor membre de promovare a utilizării voluntare a metodelor alternative de soluționare a litigiilor prin stimulente specifice, care pot varia în funcție de domeniul de drept ⁽⁷⁰⁾.

Figura 30: Promovarea metodelor de soluționare alternativă a litigiilor și stimulente pentru utilizarea acestora, 2019 (*) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁷¹⁾]

(*) Maximum posibil: 52 de puncte. Indicatori agregați bazați pe indicatorii următori: 1) există un site web care oferă informații cu privire la SAL; 2) au loc campanii de publicitate în mass-media; 3) se difuzează broșuri destinate publicului larg; 4) instanța organizează la cerere sesiuni de informare specifice privind SAL; 5) există un coordonator pentru SAL/mediere în cadrul instanțelor; 6) se publică evaluări privind utilizarea SAL; 7) se publică statistici privind utilizarea SAL; 8) asistența judiciară acoperă (parțial sau în întregime) cheltuielile ocazionate de SAL; 9) rambursarea totală sau parțială a taxelor judiciare (inclusiv taxele de timbru dacă SAL dă rezultate); 10) pentru procedura SAL nu este necesar un avocat; 11) judecătorul poate acționa ca mediator; 12) acordul încheiat de părți devine executoriu pe cale judecătorească și 13) utilizarea instrumentelor electronice în vederea soluționării litigiului prin metode SAL. Pentru fiecare dintre acești 13 indicatori a fost acordat un punct pentru fiecare domeniu de drept. **CZ:** nu sunt disponibile date privind litigiile de contencios administrativ. **DK:** fiecare instanță are un reprezentant responsabil pentru promovarea utilizării medierii. Instanțele de contencios administrativ au posibilitatea de a propune părților să recurgă la mediere. **IE:** cauzele de contencios administrativ sunt incluse în categoria cauzelor civile și comerciale. **EL:** SAL există în domeniul procedurilor de achiziții publice în fața instanțelor administrative de recurs. **ES:** procedurile SAL sunt obligatorii în cauzele de dreptul muncii. **LT:** un secretar de la Administrația Instanțelor Naționale coordonează procesele de mediere judiciară în instanțe. **PT:** în cazul litigiilor civile/comerciale, taxele judiciare sunt rambursate doar în cazul judecătorilor de pace. **SK:** ordinea juridică slovacă nu sprijină utilizarea SAL în scopuri administrative. **SE:** judecătorii dispun de putere discreționară în ceea ce privește procedurile SAL. Astfel, căutarea unei soluționări amiabile constituie o sarcină obligatorie pentru judecător, cu excepția cazului în care acest lucru este inadecvat, având în vedere natura cauzei.

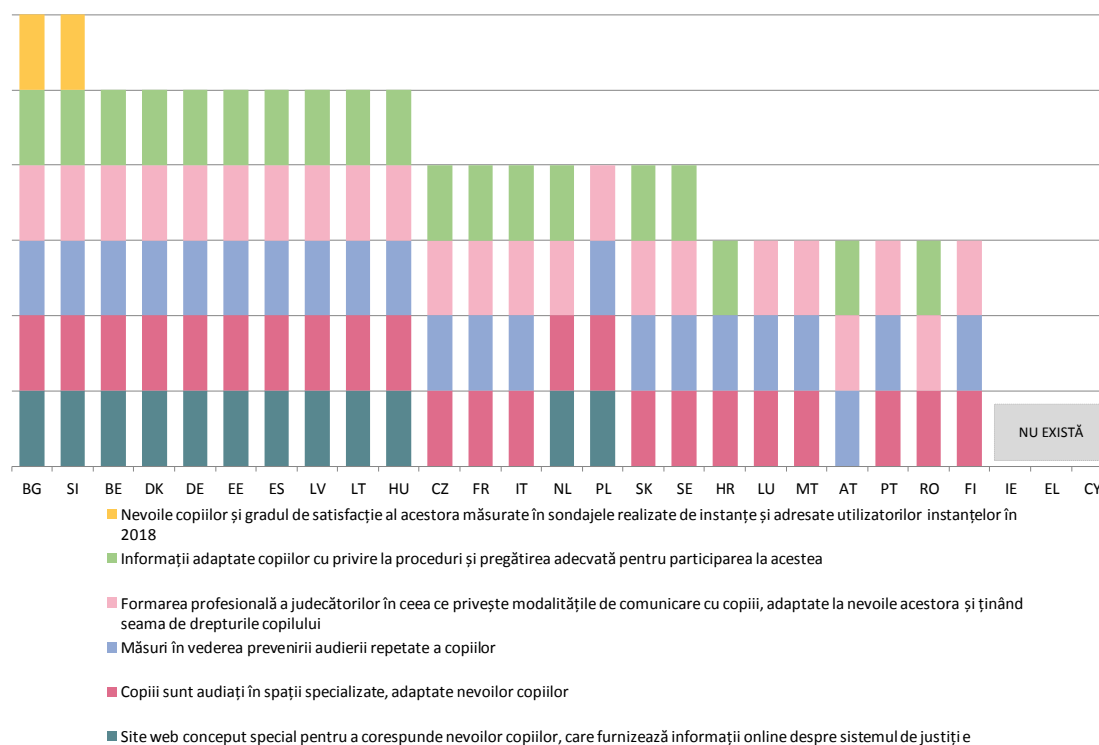
⁷⁰ Metodele de promovare și stimulare a utilizării soluționării alternative a litigiilor (SAL) nu cuprind cerințe obligatorii privind recurgerea la SAL înainte de a introduce o acțiune în instanță, deoarece astfel de cerințe ridică semne de întrebare cu privire la compatibilitatea acestora cu dreptul la o cale de atac eficace în fața unei instanțe judecătorești, care este consacrat în Carta drepturilor fundamentale a UE.

⁷¹ Date pentru anul 2019, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

– Justiție în interesul copilului –

Figura 31 prezintă diversele măsuri luate de statele membre pentru ca sistemul de justiție să fie mai accesibil pentru copii și adecvat nevoilor lor, de exemplu, prin furnizarea de informații adaptate copiilor cu privire la proceduri sau întreprinderea de acțiuni pentru a împiedica participarea copiilor la mai multe audieri.

Figura 31: Justiție în interesul copilului, 2019 (*) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁷²⁾]

3.2.2. Resursele

Pentru buna funcționare a sistemului de justiție sunt necesare resurse suficiente, inclusiv investițiile necesare în infrastructura fizică și tehnică, precum și personal calificat, instruit și remunerat în mod corespunzător din toate categoriile. Fără echipamente și instrumente adecvate sau personal care să dețină calificările și competențele necesare și să beneficieze de acces la formare continuă, este în joc calitatea procedurilor și a hotărârilor.

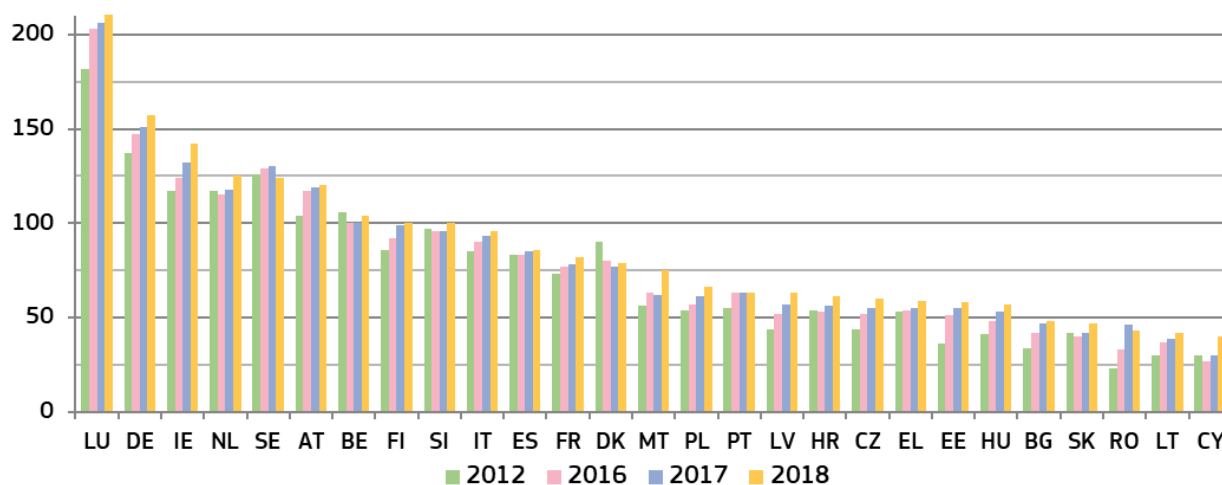
– Resurse financiare –

Figurile de mai jos ilustrează cheltuielile publice efective consacrate funcționării sistemului de justiție (cu excepția penitenciarelor), atât pe cap de locuitor (figura 32), cât și ca pondere din produsul intern brut (PIB) (figura 33), și, în sfârșit, principalele categorii de cheltuieli pentru instanțele judecătorești (figura 34) ⁽⁷³⁾.

⁷² Date pentru anul 2019, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

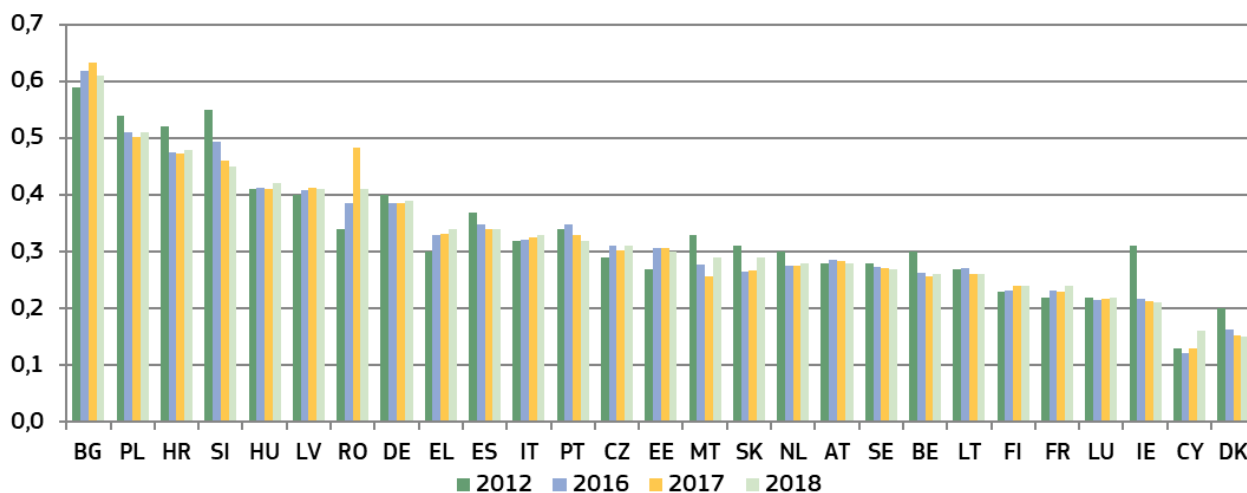
⁷³ Cheltuielile totale (efective) ale administrațiilor publice consacrate administrării, funcționării sau sprijinirii instanțelor judecătorești de contencios administrativ, civile și penale și sistemului judiciar, inclusiv aplicarea de amenzi și executarea tranzacțiilor judiciare impuse de instanțe și funcționarea sistemelor de probațiune și de liberare condiționată, precum și asistenței judiciare și reprezentării și consultanței juridice în numele administrației publice sau în numele altora, furnizată de administrație în numerar sau sub formă de servicii, cu

Figura 32: Totalul cheltuielilor administrațiilor publice pentru instanțele judecătorești, 2012, 2016-2018 (*) (în EUR pe cap de locuitor) (sursa: Eurostat)

(*) Statele membre sunt ordonate după cheltuielile din 2018 (de la cea mai mare la cea mai mică valoare). Datele din 2018 pentru ES, FR, HR, PT și SK sunt provizorii.

Figura 33: Totalul cheltuielilor administrațiilor publice pentru instanțele judecătorești, 2012, 2016-2018 (*) (ca procent din produsul intern brut) (sursa: Eurostat)

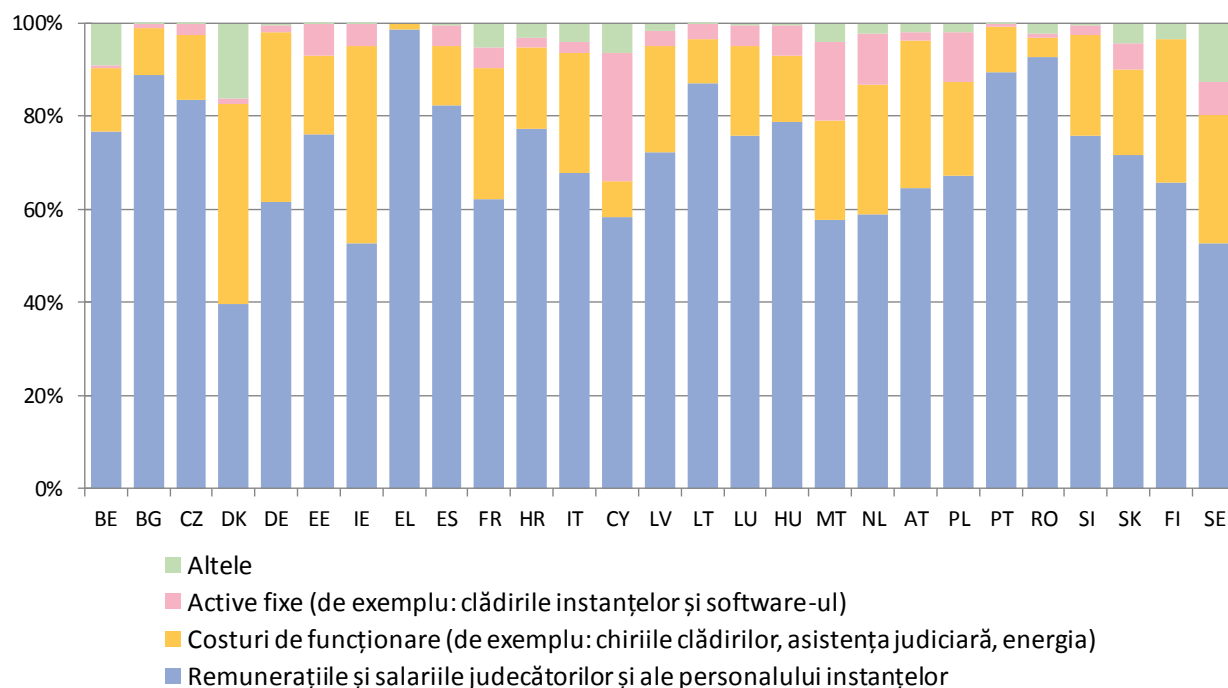

(*) Statele membre sunt ordonate după cheltuielile din 2018 (de la cea mai mare la cea mai mică valoare). Datele din 2018 pentru ES, FR, HR, PT și SK sunt provizorii.

excepția administrațiilor penitenciarelor [Date privind conturile naționale, Clasificarea funcțiilor administrațiilor publice (COFOG), grupa 03.3], tabelul Eurostat gov_10a_exp, disponibil la adresa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

Figura 34 prezintă principalele categorii economice care definesc cheltuielile publice consacrate instanțelor judecătorești: 1) remunerațiile și salariile judecătorilor și ale personalului instanțelor, inclusiv contribuțiile sociale [„remunerarea angajaților” (⁷⁴)], 2) costurile de funcționare aferente bunurilor și serviciilor consumate de instanțe, cum ar fi chiriile clădirilor, consumabilele de birou, energia și asistența judiciară [„consum intermediar” (⁷⁵)], 3) investiții în active fixe, cum ar fi clădirile instanțelor și software-ul [„formarea brută de capital fix” (⁷⁶)] și 4) alte cheltuieli.

Figura 34: Totalul cheltuielilor administrațiilor publice pentru instanțele judecătorești pe categorii (*) (în 2018, ca procent din totalul cheltuielilor) (sursa: Eurostat)

(*) Datele pentru ES, FR, HR și SK sunt provizorii, în timp ce datele pentru PT reprezintă estimări.

– Resurse umane –

Pentru asigurarea calității unui sistem de justiție este esențial să existe resurse umane adecvate. Diversitatea în rândul judecătorilor, inclusiv echilibrul de gen, aduce cunoștințe, competențe și experiență complementare și reflectă realitatea societății.

⁷⁴ Remunerarea angajaților este reprezentată de salariile în numerar sau în natură (D.11) și de contribuțiile sociale efective și imputate ale angajatorului (D.121 și D.122). A se vedea: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Compensation_of_employees.

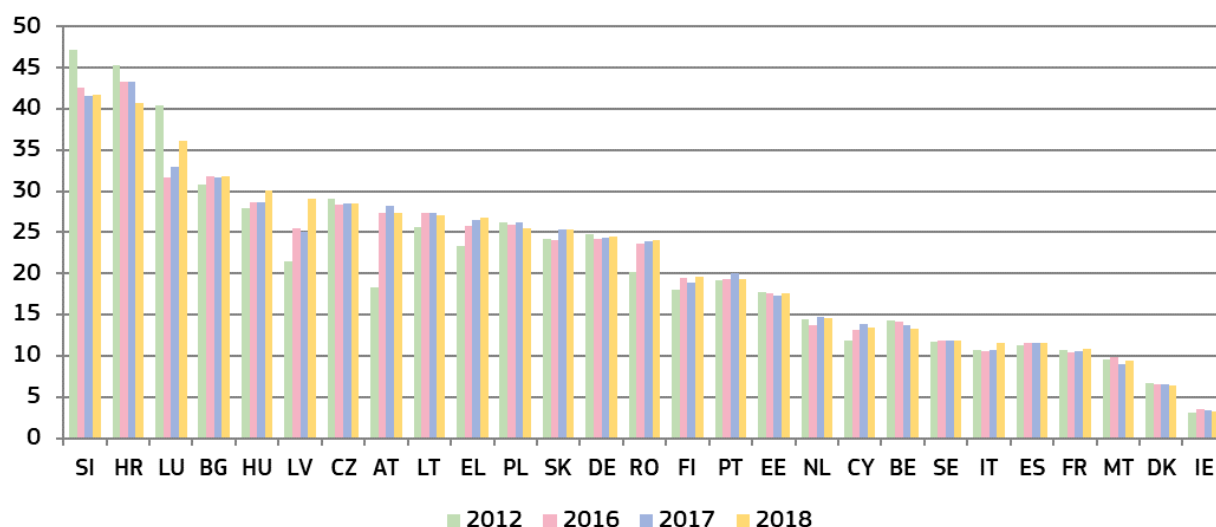
⁷⁵ Consumul intermediar este un concept aferent conturilor naționale, care măsoară valoarea bunurilor și serviciilor consumate ca intrări de un proces de producție. Nu include activele fixe, al căror consum este înregistrat drept consum de capital fix. Bunurile și serviciile respective sunt fie transformate, fie în totalitate consumate în timpul procesului de producție.

A se vedea:

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Intermediate_consumption.

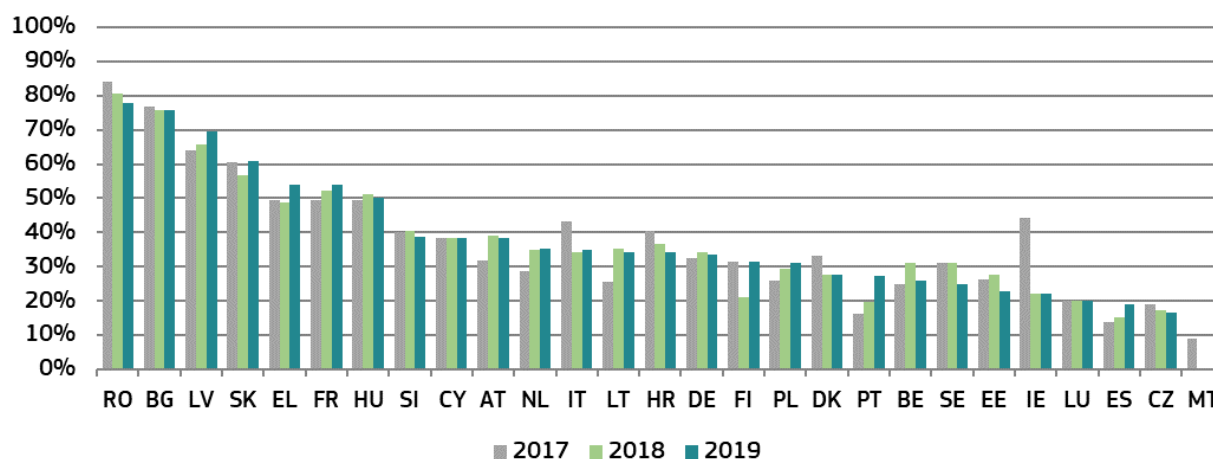
⁷⁶ Formarea brută de capital fix, abreviată ca FBCF, constă în investiții ale producătorilor rezidenți – cu deducerea cedărilor – în active fixe pe parcursul unei perioade date. Aceasta include, de asemenea, anumite adăugiri la valoarea activelor neproduse realizate de producători sau de unități instituționale. Activele fixe sunt active corporale sau necorporale produse ca rezultate ale proceselor de producție, care sunt utilizate în mod repetat sau continuu pentru mai mult de un an. A se vedea: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Gross_fixed_capital_formation_\(GFCF\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Gross_fixed_capital_formation_(GFCF)).

Figura 35: Numărul de judecători, 2012-2018 (*) (la 100 000 de locuitori) (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Această categorie cuprinde judecătorii care lucrează cu normă întreagă, conform metodologiei CEPEJ. Ea nu include așa-numiții „Rechtspfleger” / funcționarii judiciari cu atribuții lărgite, care există în unele state membre. **AT:** datele privind justiția administrativă sunt introduse pentru prima dată în ciclul 2016. **EL:** numărul total de judecători de profesie include categorii diferite de-a lungul anilor indicați mai sus, ceea ce explică parțial variația acestuia. Din 2016, datele privind numărul judecătorilor de profesie includ toate gradele aferente justiției penale și instanțelor specializate pe cauze care implică actori politici, precum și judecătorii administrativi. **IT:** comisiile regionale de audit, comisiile fiscale locale și tribunalele militare nu sunt luate în considerare. **LU:** numerele au fost revizuite în urma unei metodologii îmbunătățite.

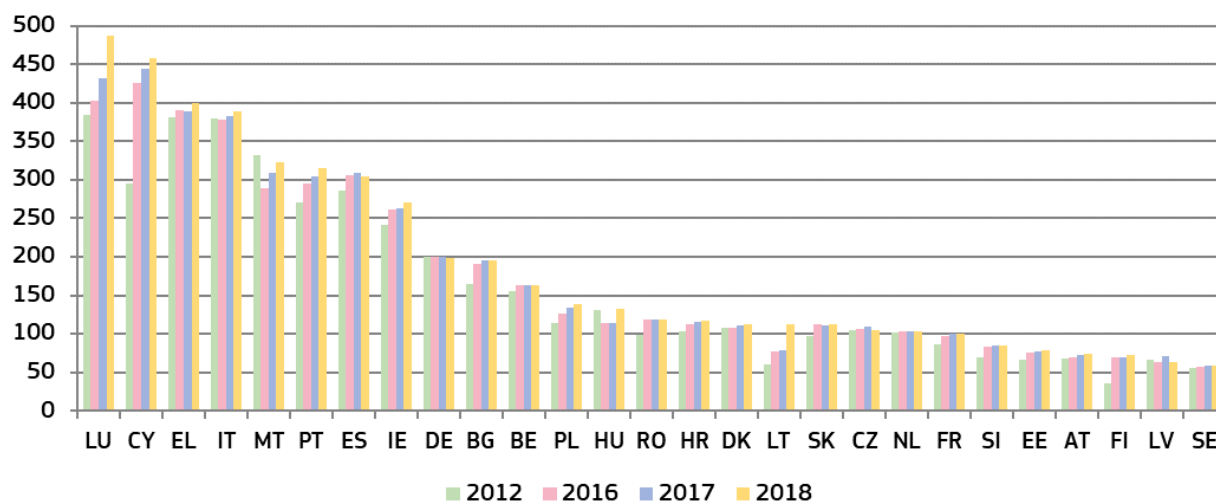
Figura 36: Proporția judecătorilor de sex feminin care își desfășoară activitatea în instanțele supreme 2017-2019 (*) [(sursa: Comisia Europeană ⁽⁷⁷⁾)]

(*) ordonate în funcție de cifrele din 2019, de la valoarea cea mai mare la cea mai mică.

⁷⁷ Date din 2019. Baza de date a Institutului European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, disponibilă la adresa:
http://eige.europa.eu/lt/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natcrt_wmid_natcrt_supcrt.

Figura 37: Numărul de avocați, 2012 - 2018 (*) (la 100 000 de locuitori) (sursa: studiul CEPEJ)

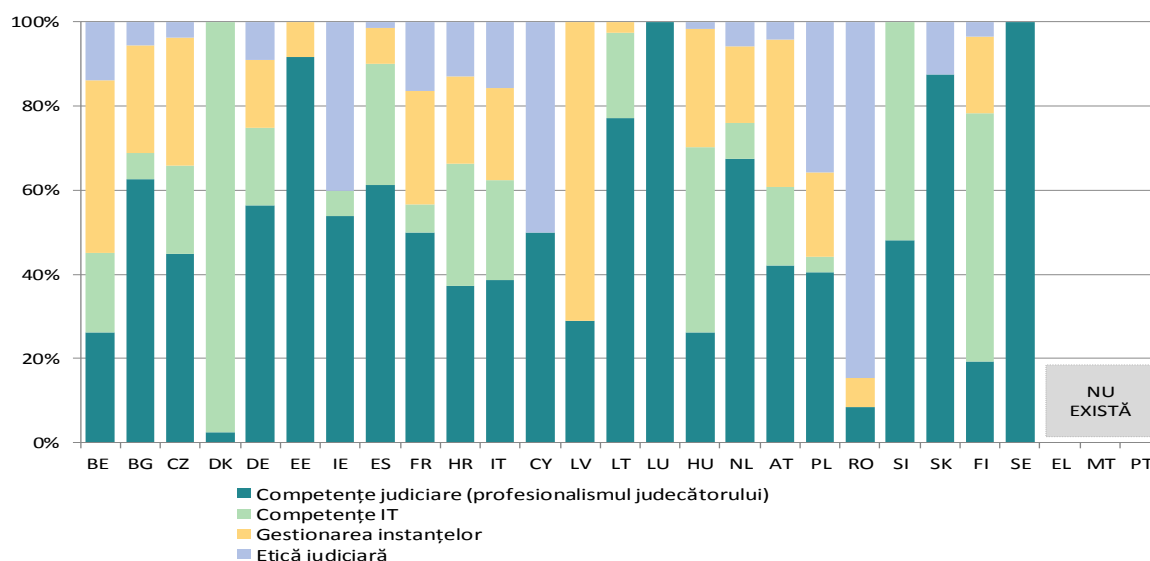

(*) Conform metodologiei CEPEJ, un avocat este o persoană calificată și autorizată în conformitate cu legislația națională să pledeze și să acționeze în numele clienților săi, să se angajeze în practicarea profesiei juridice, să se prezinte în instanță sau să consilieze și să își reprezinte clienții în chestiuni juridice [Recomandarea Rec(2000) 21 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind libertatea exercitării profesiei de avocat]. **DE:** nu se face nicio distincție între diferite categorii de avocați din Germania, cum ar fi între avocați consultanți și avocați pledanți. **FI:** începând din 2015, numărul avocaților furnizat include atât numărul de avocați care lucrează în sectorul privat, cât și numărul de avocați care lucrează în sectorul public.

– Formare profesională –

Formarea profesională judiciară este importantă pentru calitatea hotărârilor judecătorești și a serviciului de justiție furnizat cetățenilor. Datele prezentate mai jos se referă la formarea profesională judiciară într-o gamă largă de domenii, inclusiv în ceea ce privește comunicarea cu părțile și cu presa și competențele judiciare.

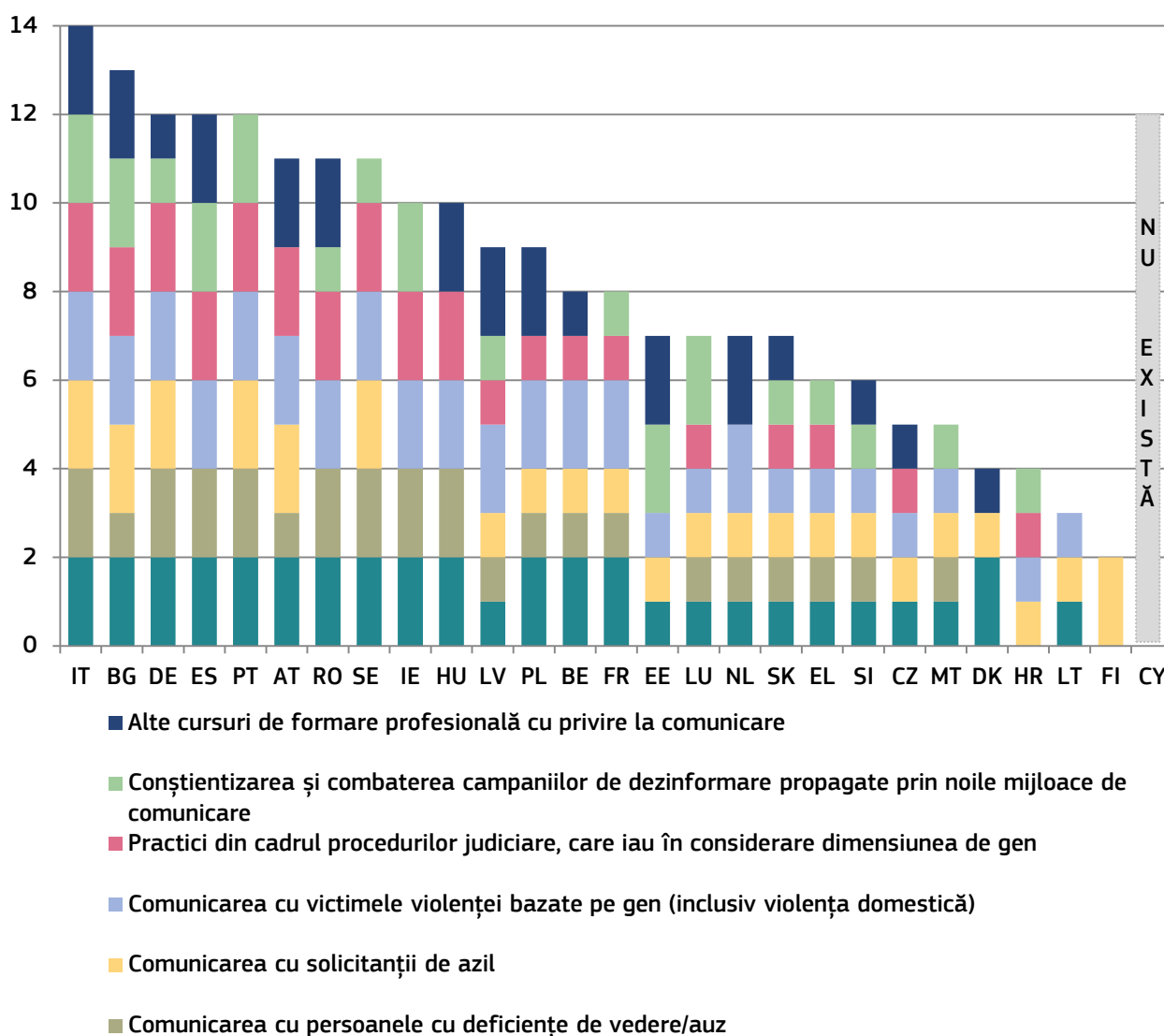
Figura 38: Procentul activităților de formare judiciară continuă privind diferite tipuri de competențe, 2018 (*) (ca procent din numărul total de judecători care beneficiază de formare)
[sursa: Comisia Europeană ⁽⁷⁸⁾]

(*) Figura 38 indică distribuția judecătorilor care participă la activități de formare continuă (mai exact, cele care au loc după perioada de formare inițială a judecătorilor) în fiecare dintre cele patru domenii identificate, exprimată ca procent din numărul total de judecători care au absolvit aceste cursuri de formare. Nu se iau în considerare activitățile de formare juridică. Autoritățile însărcinate cu formarea judiciară din **EL**, **MT** și **PT** nu au propus activități specifice de formare privind competențele selectate. **DK**: inclusiv personalul instanțelor. **AT**: inclusiv procurorii.

⁷⁸ Date referitoare la anul 2018, colectate în colaborare cu Rețeaua Europeană de Formare Judiciară și CEPEJ. Competențele judiciare (profesionalismul judecătorului) includ activități precum organizarea ședințelor de judecată, redactarea hotărârilor judecătorești sau retorica.

Figura 39: Posibilitățile de formare profesională a judecătorilor cu privire la comunicare, 2019 (*) [sursa: Comisia Europeană (79)]

(*) Maximum posibil: 14 puncte. Statele membre au primit 1 punct dacă oferă formare inițială și 1 punct dacă oferă formare continuă (maximum 2 puncte pentru ambele tipuri de formare). **DK**: nu este instituit niciun program de formare în ceea ce privește comunicarea cu persoanele cu deficiențe de vedere sau de auz, deoarece statul oferă asistență persoanelor cu deficiențe de vedere sau de auz sub formă de instrumente sau un asistent în sala de judecată, de ex. un interpret în limbajul semnelor. Alte cursuri de formare profesională cu privire la comunicare includ: cursuri care urmăresc îmbunătățirea competențelor de comunicare publică și a comunicării cu mass-media (**BE, BG, EE, LV, NL, PL, RO, SK**); cursurile privind competențele în materie de interogare (**DE** și **AT**), cursurile de management al resurselor umane (**BE, ES, PL**) și cursurile de formare profesională în legătură cu competențele non-tehnice vizează îmbunătățirea clarității hotărârilor judecătorești și a metodelor de prezentare (**CZ, DK, LV, HU, PL, SK**).

3.2.3. Instrumente de evaluare

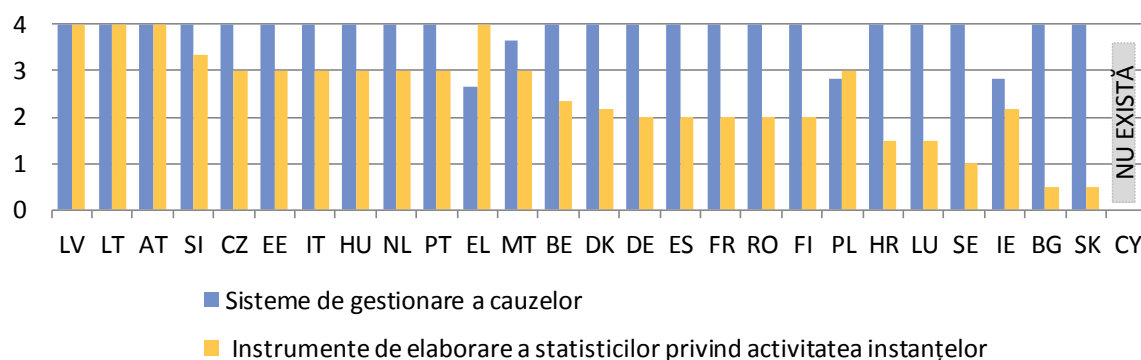
Monitorizarea și evaluarea activităților instanțelor ajută la detectarea deficiențelor și a necesităților și, prin urmare, contribuie la creșterea calității sistemului de justiție. Evaluarea periodică ar putea îmbunătăți capacitatea sistemului de justiție de a face față provocărilor actuale

⁷⁹ Date pentru anul 2019, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

și viitoare. Instrumentele TIC adecvate ar putea permite gestionarea în timp real a cauzelor și ar putea ajuta la realizarea de statistici standardizate privind instanțele la nivel național. În plus, acestea ar putea fi utilizate pentru gestionarea stocului de cauze restante și a sistemelor automatizate de avertizare timpurie. Sondajele sunt indispensabile pentru a evalua modul în care funcționează sistemele de justiție din perspectiva membrilor profesiilor juridice și a justițiabililor. O monitorizare adecvată a rezultatelor sondajelor este o condiție prealabilă pentru îmbunătățirea calității sistemelor de justiție.

Figura 40: Disponibilitatea TIC pentru managementul cauzelor și pentru statisticile privind activitatea instanțelor, 2018 (*)

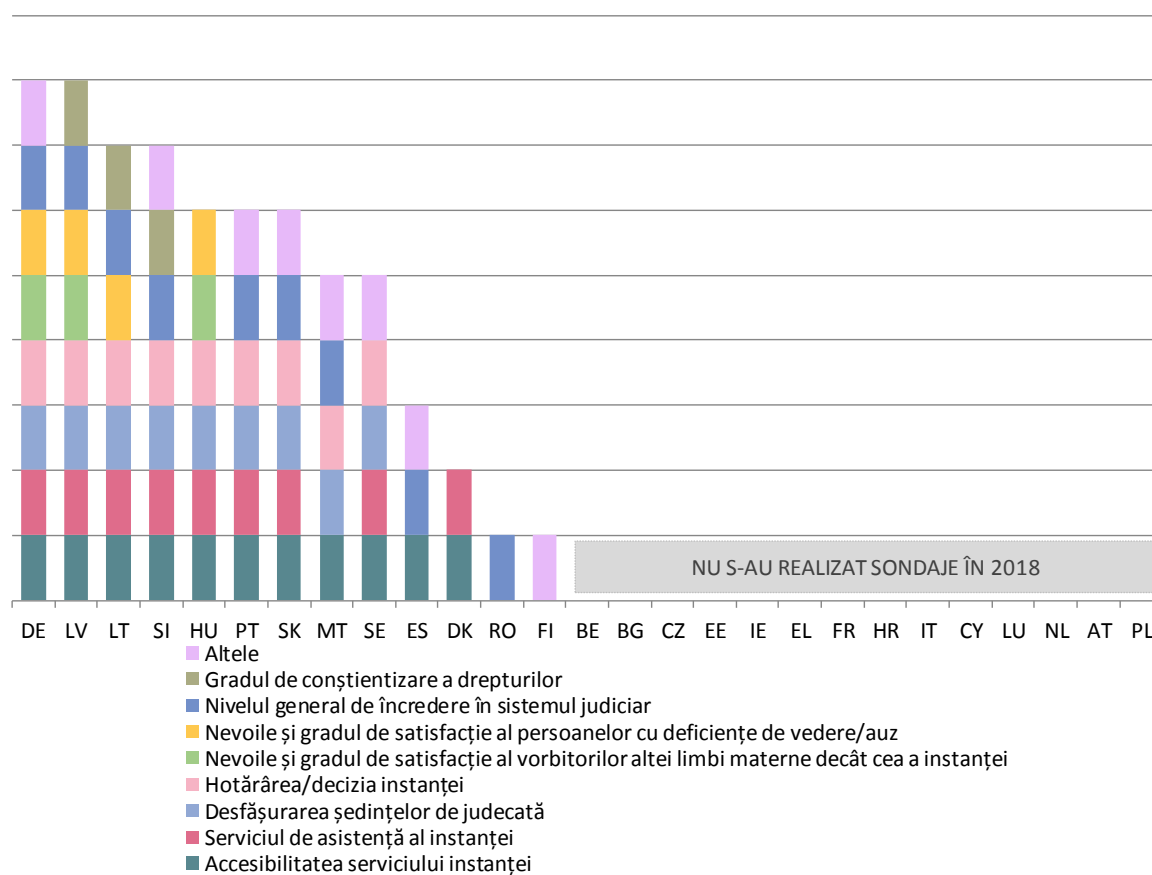
[0 = există în 0 % din instanțe, 4 = există în 100 % din instanțe⁸⁰] (sursa: studiul CEPEJ)

(*) Metodologie nouă; datele nu sunt comparabile cu cele din anii precedenți.

⁸⁰ Date din 2018. Nivelul de dotare, care variază de la 100 % (dispozitivul este pus la dispoziție în întregime) la 0 % (dispozitivul este inexistent), indică prezența funcțională în cadrul instanțelor a dispozitivului din figură, conform următoarei reprezentări: 100 % = 4 puncte dacă sunt acoperite toate domeniile / 1,33 puncte pentru fiecare domeniu specific; 50-99 % = 3 puncte dacă sunt acoperite toate domeniile / 1 punct pentru fiecare domeniu specific; 10-49 % = 2 puncte dacă sunt acoperite toate domeniile / 0,66 puncte pentru fiecare domeniu specific; 1-9 % = 1 punct dacă sunt acoperite toate domeniile / 0,33 puncte pentru fiecare domeniu specific. Domeniul specific se referă la tipul de litigiu tratat (civil/comercial, penal, de contencios administrativ sau de altă natură).

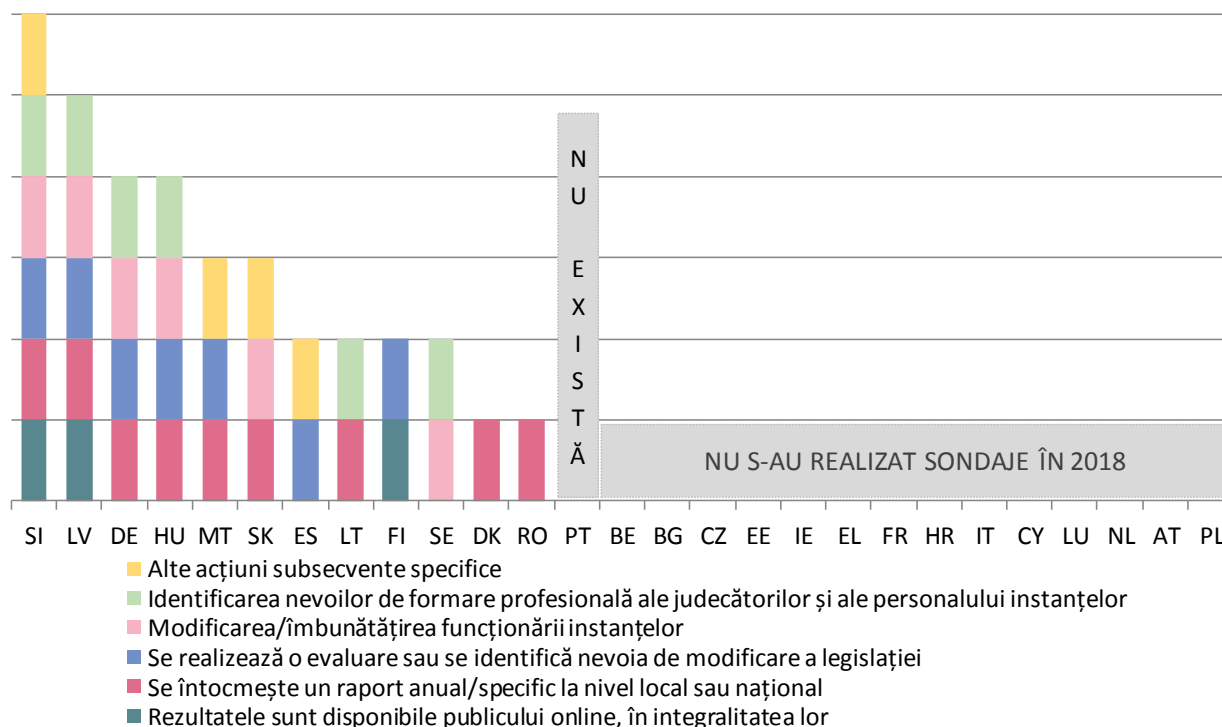
Figura 41: Subiectele sondajelor realizate în rândul justițiabililor sau al membrilor profesiilor juridice, 2018 (*) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁸¹⁾]

(*) Statelor membre li s-a acordat un punct pentru fiecare subiect al sondajului indicat, indiferent dacă sondajul a fost realizat la nivel național, regional sau la nivel de instanță. „Alte subiecte” includ: sondaje în rândul avocaților cu privire la funcționarea anumitor instanțe (ES); sensibilizarea cu privire la măsurile TIC ca mijloace de îmbunătățire a accesibilității utilizatorilor (MT); resursele și condițiile materiale ale instanțelor (PT); aspecte legate de un proiect despre echitatea procedurilor (SI); posibilitățile de îmbunătățire a funcționării instanțelor (SK); conceptele de pedepse corespunzătoare (FI); și nivelul de satisfacție al membrilor profesiilor juridice și al justițiabililor în legătură cu serviciile oferite de sistemul judiciar (SE). În DE, s-au realizat mai multe sondaje diferite la nivelul landurilor.

⁸¹ Date pentru anul 2018, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

Figura 42: Acțiuni întreprinse în urma sondajelor realizate în rândul justițiabililor sau al membrilor profesiilor juridice, 2018 (*) [sursa: Comisia Europeană ⁽⁸²⁾]

(*) Statelor membre li s-a acordat un punct pentru fiecare tip de acțiune subsecventă. Categoria „alte acțiuni subsecvente specifice” include: inspecții (ES); utilizarea sondajelor ca orientări pentru elaborarea de politici interne (MT); publicarea de instrumente informative pentru publicul larg (SI); și rapoarte de auto-evaluare ale instanțelor (SK).

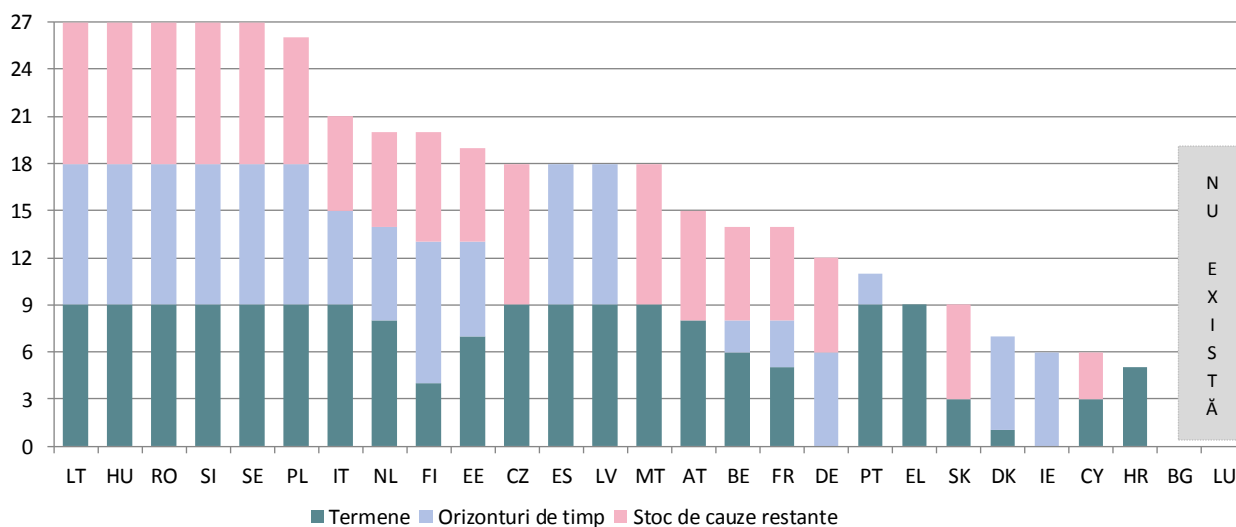
3.2.4. Standarde

Standardele pot îmbunătăți calitatea sistemelor de justiție. În continuarea prezentării standardelor privind termenele și informarea părților din edițiile precedente, tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 se concentrează asupra termenelor, a stocului de cauze restante și a orizonturilor de timp ca instrument de gestionare pentru sistemul judiciar ⁽⁸³⁾. Figura 43 oferă o imagine de ansamblu asupra statelor membre care utilizează măsuri standard privind termenele, orizonturile de timp și stocul de cauze restante și include pentru prima dată informații defalcate pe domeniile de drept și instanțele în care există aceste standarde. Termenele reprezintă termene-limită cantitative, de exemplu, numărul maxim de zile dintre înregistrarea unei cauze până la primul termen de judecată. Cauzele restante sunt cauzele mai vechi de o anumită perioadă de timp. Orizonturile de timp reprezintă practici/obiective măsurabile, de exemplu, prestabilirea unei ponderi a cauzelor care să fie soluționate într-o anumită perioadă de timp.

⁸² Date pentru anul 2018, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

⁸³ În tabloul de bord al UE privind justiția, standardele privind termenele și orizonturile de timp depășesc cerințele care decurg din dreptul la un proces într-un termen rezonabil, astfel cum este consacrat prin articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a UE și prin articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Figura 43: Existența unor standarde privind termenele, 2019 (*) [sursa: Comisia Europeană⁽⁸⁴⁾]

(*) Statelor membre li s-a acordat 1 punct pentru fiecare instanță (prima, a doua sau ultima instanță) pentru fiecare domeniu de drept (civil/comercial, contencios administrativ și penal) în cazul în care s-a stabilit un standard. Maximum posibil: 27 de puncte. În cazul în care un stat membru are doar două grade de jurisdicție, s-au acordat puncte pentru trei grade de jurisdicție, reproducându-se gradul de jurisdicție superior celui inexistent. În cazul statelor membre care nu fac distincție între cele două domenii de drept (civil/comercial și contencios administrativ), s-a acordat același punctaj pentru ambele domenii.

⁸⁴ Date pentru anul 2019, colectate în cooperare cu grupul de persoane de contact pentru sistemele de justiție naționale.

3.2.5. Rezumat privind calitatea sistemelor de justiție

Accesul facil, resursele suficiente, instrumentele de evaluare eficiente și standardele și practicile adecvate sunt factorii care contribuie la calitatea ridicată a sistemelor de justiție. Cetățenii și întreprinderile se așteaptă la hotărâri de înaltă calitate într-un sistem de justiție eficace. Tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 dezvoltă examinarea comparativă a acestor factori.

Accesibilitate

Această ediție analizează din nou o serie de elemente care contribuie la un sistem de justiție orientat către cetățeni:

- Aproape toate statele membre furnizează acces la **unele informații online** referitoare la sistemul lor judiciar, inclusiv un portal web centralizat, cu formulare online și educație interactivă cu privire la drepturile legale (figura 22). Diferențele apar în conținutul informațiilor și în gradul de adecvare al acestora la nevoile oamenilor. De exemplu, doar un număr limitat de state membre (9) permit cetățenilor să afle dacă sunt eligibili pentru a primi asistență judiciară prin intermediul unei simulări online interactive. Cu toate acestea, informațiile pentru vorbitorii altei limbi materne decât cea a instanței, precum și informațiile specifice pentru persoanele cu deficiențe de vedere sau de auz sunt disponibile în majoritatea statelor membre.
- **Disponibilitatea asistenței judiciare și nivelul taxelor judiciare** au un impact major asupra accesului la justiție, în special pentru persoanele care trăiesc în sărăcie. Figura 23 arată că, în unele state membre, consumatorii ale căror venituri se află sub pragul de sărăcie stabilit de Eurostat nu vor beneficia de asistență judiciară. Comparativ cu anul trecut, accesibilitatea asistenței judiciare a rămas stabilă. În același timp, de-a lungul anilor, asistența judiciară a devenit mai puțin accesibilă în unele state membre. Nivelul taxelor judiciare (figura 24) a rămas în mare măsură stabil din 2016, deși valoarea taxelor judiciare continuă să fie proporțional mai ridicată pentru cererile cu valoare redusă. Dificultatea de a beneficia de asistență judiciară combinată cu niveluri ridicate ale taxelor judiciare în unele state membre ar putea avea un efect disuasiv asupra intenției persoanelor care trăiesc în sărăcie de a recurge la justiție.
- Tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 include pentru prima dată și informații despre **taxele judiciare și posibilitatea de recuperare a onorariilor avocațiale într-o cauză comercială**. Nivelul taxelor judiciare pentru litigiile comerciale (figura 25) variază considerabil de la un stat membru la altul (de la 0,1 % la 6 % din valoarea cererii), doar două state membre neavând niciun fel de taxe judiciare. Figura 26 prezintă pentru prima dată în ce măsură pot fi recuperate onorariile avocațiale de partea care a avut câștig de cauză într-o cauză comercială. Există diferențe semnificative în ceea ce privește recuperarea onorariilor avocațiale pentru etapa litigioasă atât la nivelul statelor membre în care există un sistem de onorarii stabilite prin lege, cât și la nivelul celor în care nu există un astfel de sistem, precum și în cadrul acestor grupuri (în special între sisteme de onorarii stabilite prin lege mai mult sau mai puțin generoase). În plus, în multe state membre, posibilitatea de recuperare a onorariilor avocațiale depinde de puterea de apreciere a instanțelor. Nivelul de generozitate al sistemelor în baza cărora se pot recupera onorariile avocațiale pot stimula sau descuraja înaintarea unei acțiuni în instanță și, astfel, pot avea efecte similare asupra accesului la justiție per ansamblu.
- **Disponibilitatea mijloacelor electronice** în cursul procedurii judiciare contribuie la facilitarea accesului la justiție și la reducerea întârzierilor și a costurilor. Figura 27 arată că, în mai mult de jumătate din statele membre, depunerea cererilor și transmiterea citațiilor prin mijloace electronice nu este încă posibilă sau este posibilă numai într-o măsură limitată, astfel cum reiese din tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2019. Există în continuare lacune mari, în special în ceea ce privește posibilitatea de urmărire a procedurilor judiciare online, în condițiile în care niciun stat membru nu a reușit să pună la dispoziție aceste mijloace integral la nivelul tuturor instanțelor în toate domeniile de drept.

- Comparativ cu anii precedenți, **accesul online la hotărârile judecătorești** (figura 28) a rămas stabil, în special în ceea ce privește publicarea hotărârilor instanțelor supreme: 19 state membre publică toate hotărârile civile/comerciale și de contencios administrativ și același număr de state membre publică și hotărârile penale ale instanțelor supreme. Aceste cifre pozitive încurajează toate statele membre să își îmbunătățească în continuare sistemele, întrucât hotărârile instanței supreme joacă un rol important pentru coerența jurisprudențială. În instanțele inferioare, numărul statelor membre care publică toate hotărârile judecătorești este în continuare semnificativ mai scăzut, atât pentru hotărârile penale, cât și pentru cele civile/comerciale și de contencios administrativ, aceste cifre rămânând stabile din 2017.
- Tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 aprofundează analiza **măsurilor de punere la dispoziție a hotărârilor judecătorești într-un format care poate fi citit automat la nivelul statelor membre** (figura 29). Toate statele membre au adoptat cel puțin unele măsuri în acest sens în legătură cu cauzele civile/comerciale, de contencios administrativ și penale. Cu toate acestea, se poate observa o variație considerabilă de la un stat membru la altul. Se pare că instanțele de contencios administrativ sunt relativ mai avansate în ceea ce privește crearea condițiilor determinante pentru un sistem de justiție favorabil utilizării algoritmilor. Sistemele de justiție în cadrul cărora se aplică măsuri de modelare a hotărârilor judecătorești în conformitate cu o serie de standarde care permit citirea acestora automată par a avea potențialul de a obține rezultate mai bune în viitor.
- Numărul statelor membre care promovează utilizarea voluntară a **metodelor alternative de soluționare a litigiilor** (SAL) (figura 30) pentru litigiile private a crescut în continuare în comparație cu anii precedenți. Acest lucru se realizează în principal prin introducerea mai multor stimulente pentru utilizarea SAL în diferite domenii de drept. Au fost luate în considerare litigiile în contencios administrativ pentru al doilea an la rând, observându-se o ușoară creștere determinată de faptul că, în prezent, mai mult de jumătate din statele membre permit SAL în acest domeniu.
- Pentru prima dată, tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 prezintă o imagine de ansamblu consolidată a măsurilor luate de statele membre în vederea asigurării unui **sistem de justiție în interesul copilului** (figura 31). Aproape toate statele membre au adoptat cel puțin unele măsuri care vizează copiii, dintre care cele mai răspândite sunt măsurile în vederea asigurării unor audieri adaptate copiilor (inclusiv în legătură cu locul de desfășurare a acestora) și în vederea împiedicării audierii repetate a unui copil. Cu toate acestea, în mai puțin de jumătate din statele membre există site-uri web destinate copiilor, care conțin informații cu privire la sistemul de justiție.

Resursele

Sistemele de justiție de înaltă calitate din statele membre necesită niveluri suficiente de resurse financiare și umane, inclusiv investițiile necesare în infrastructura fizică și tehnică, o formare inițială și continuă adecvată, precum și o diversitate a judecătorilor, inclusiv din perspectiva asigurării echilibrului de gen. Tabloul de bord privind justiția în UE pentru 2020 arată următoarele:

- În ceea ce privește **resursele financiare**, datele arată că, per ansamblu, în 2018, cheltuielile totale ale administrației publice consacrate instanțelor judecătorești au continuat să fie în cea mai mare parte stabile în statele membre, existând totuși în continuare diferențe semnificative ale cuantumurilor efective, atât în EUR pe cap de locuitor, cât și ca procent din PIB, între statele membre (figurile 32 și 33). Aproape toate statele membre au înregistrat o creștere a cheltuielilor pe cap de locuitor în 2018 (față de 2017), iar majoritatea acestora au înregistrat o creștere a cheltuielilor și ca procent din PIB.
- La fel ca în 2019, tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 prezintă, de asemenea, **defalcarea cheltuielilor totale pe diferite categorii**, pe baza datelor colectate de Eurostat. Figura 34 indică diferențe semnificative între statele membre în ceea ce privește tendințele în materie de cheltuieli. Pe de o parte, în timp ce remunerațiile și salariile

judecătorilor și ale personalului instanțelor judecătorești (inclusiv contribuțiile sociale) reprezintă cea mai mare parte a cheltuielilor în majoritatea statelor membre, investițiile în active fixe, cum ar fi clădirile instanțelor și software-ul, sunt în general foarte scăzute și chiar absente în unele state membre. Pe de altă parte, cheltuielile cu costurile de funcționare (de exemplu, închirieri de clădiri, asistență judiciară și alte consumabile) sunt semnificativ mai mari în câteva state membre decât majoritatea celorlalte. Această defalcare a rămas relativ stabilă de la an la an (figura 34).

- **Femeile** reprezintă încă sub 50 % din totalul judecătorilor **la nivelul Curților Supreme** din majoritatea statelor membre (figura 36). Evoluția acestei cifre pe parcursul perioadei de trei ani cuprinse între 2017 și 2019 indică tendințe divergente de la un stat membru la altul, însă proporția judecătorilor de sex feminin din cadrul Curților Supreme a crescut din 2010 în majoritatea statelor membre.
- În ceea ce privește **formarea judecătorilor**, în timp ce aproape toate statele membre oferă cel puțin o anumită modalitate de formare continuă în materie de competențe judiciare (profesionalismul judecătorului), mai puține state membre oferă formare în materie de competențe IT, gestionarea instanțelor și etică judiciară, proporția de judecători care beneficiază de aceste cursuri de formare profesională rămânând scăzută în majoritatea statelor membre (figura 38). În ceea ce privește formarea în materie de comunicare cu grupurile de părți vulnerabile, există o tendință continuă de îmbunătățire, în special în legătură cu persoanele cu deficiențe de vedere sau de auz, victimele violenței bazate pe gen și solicitanții de azil (figura 39). Formarea privind conștientizarea și combaterea dezinformării a devenit, de asemenea, disponibilă pe scară mai largă în comparație cu anul trecut.

Instrumente de evaluare

- Deși majoritatea statelor membre au implementat pe deplin **sisteme TIC de gestionare a cauzelor** (cu câteva excepții), continuă să existe o serie de lacune în ceea ce privește instrumentele de elaborare a statisticilor privind activitatea instanțelor (figura 40). Aceste sisteme servesc unor scopuri diferite, inclusiv generarea de statistici, și trebuie să fie implementate în mod sistematic în sistemul de justiție. Anumite state membre dispun de sisteme de avertizare timpurie pentru a detecta deficiențele sau cazurile de nerespectare a standardelor de prelucrare a cauzelor, ceea ce permite găsirea de soluții oportune. În unele state membre, nu este încă posibil să se asigure colectarea datelor la nivel național în toate domeniile justiției.
- **Utilizarea sondajelor** în rândul justițiabililor și al membrilor profesiilor juridice (figura 41) a scăzut din nou, un număr tot mai mare de state membre optând să nu realizeze sondaje. Cu toate acestea, se pare că există o variație a statelor membre care nu au realizat sondaje, ceea ce indică faptul că, uneori, sondajele se realizează doar o dată la doi ani/o dată la câțiva ani. Accesibilitatea, serviciul de asistență, ședințele de judecată și hotărârile instanțelor, precum și încrederea generală în sistemul de justiție continuă să fie subiecte de actualitate ale sondajelor, însă numai câteva state membre au formulat întrebări despre gradul de satisfacție al grupurilor cu nevoi speciale sau despre gradul de conștientizare a drepturilor de către cetățeni. Aproape toate statele membre care au utilizat sondaje au asigurat și efectuarea de acțiuni subsecvente (figura 42), deși amploarea monitorizării a continuat să difere foarte mult. În general, rezultatele au fost incluse în rapoarte anuale sau specifice, în timp ce, în multe state membre, acestea au stat la baza unei evaluări sau au fost utilizate pentru a identifica necesitatea modificării legislației.

Standarde

Standardele pot îmbunătăți calitatea sistemelor de justiție. Prezenta ediție a tabloului de bord privind justiția în UE continuă să examineze mai detaliat anumite standarde menite să îmbunătățească termenele procedurilor, acestea fiind defalcate în funcție de tipul de instanță și

domeniile de drept în care există astfel de standarde.

- Aproape toate statele membre utilizează standarde privind termenele, deși acestea nu sunt întotdeauna elaborate în aceeași măsură în toate instanțele și în toate domeniile de drept. Standardele prin care se stabilesc termene (de exemplu, perioada fixă de timp dintre înregistrarea unei cauze și primul termen de judecată) continuă să devină mai răspândite, în timp ce standardele privind orizonturile de timp (de exemplu, cele prin care se prestabilește o pondere a cauzelor care urmează să fie soluționate într-o anumită perioadă de timp) și stocul de cauze restante rămân, prin comparație, mai puțin întâlnite (figura 43). Cu toate acestea, anumite state membre care se confruntă cu probleme deosebite privind eficiența nu utilizează în prezent astfel de standarde sau le utilizează într-o măsură limitată.

3.3. Independența

Independența sistemului judiciar, care stă la baza activității de pronunțare a hotărârilor judecătorești, este o cerință care derivă din principiul protecției jurisdicționale efective menționat în articolul 19 din TUE și din dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe, consacrat în Carta drepturilor fundamentale a UE (articolul 47) ⁽⁸⁵⁾. Cerința de independență presupune (a) un aspect de ordin extern, respectiv ca organismul în cauză să își exercite funcțiile în deplină autonomie, fără a fi supus vreunei legături ierarhice sau de subordonare față de vreun alt organism și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni, indiferent de originea lor, fiind astfel protejat de intervenții sau presiuni exterioare, susceptibile să aducă atingere independenței de judecată a membrilor săi și să influențeze deciziile acestora și (b) unul de ordin intern, legat de imparțialitate, care vizează echidistanța față de părțile în litigiu și interesele lor din perspectiva obiectului acestuia ⁽⁸⁶⁾. Independența justiției garantează protecția ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii și menținerea valorilor comune ale statelor membre prevăzute la articolul 2 din TUE, în special a valorii statului de drept ⁽⁸⁷⁾. Conservarea ordinii juridice a UE este fundamentală pentru toți cetățenii și întreprinderile ale căror drepturi și libertăți sunt protejate în temeiul legislației UE.

Faptul că un sistem judiciar este perceput ca fiind independent reprezintă un factor de natură să stimuleze creșterea economică, în timp ce existența unei percepții conform căreia sistemul judiciar este lipsit de independență poate descuraja investițiile. În plus față de indicatorii din diverse surse privind independența judiciară, tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 prezintă o serie de indicatori privind modul în care sunt organizate sistemele de justiție pentru a proteja independența judiciară în anumite tipuri de situații în care aceasta ar putea fi amenințată. Reflectând contribuția Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare (RE CJ), a Rețelei președinților Curților Supreme de Justiție ale UE (NPSJC) și a Grupului de experți privind spălarea banilor și finanțarea terorismului, tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 prezintă indicatori actualizați privind garanțiile juridice aplicabile procedurilor disciplinare pentru judecători și numirii membrilor Consiliilor Judiciare, precum și două noi analize în legătură cu procedurile disciplinare pentru procurori.

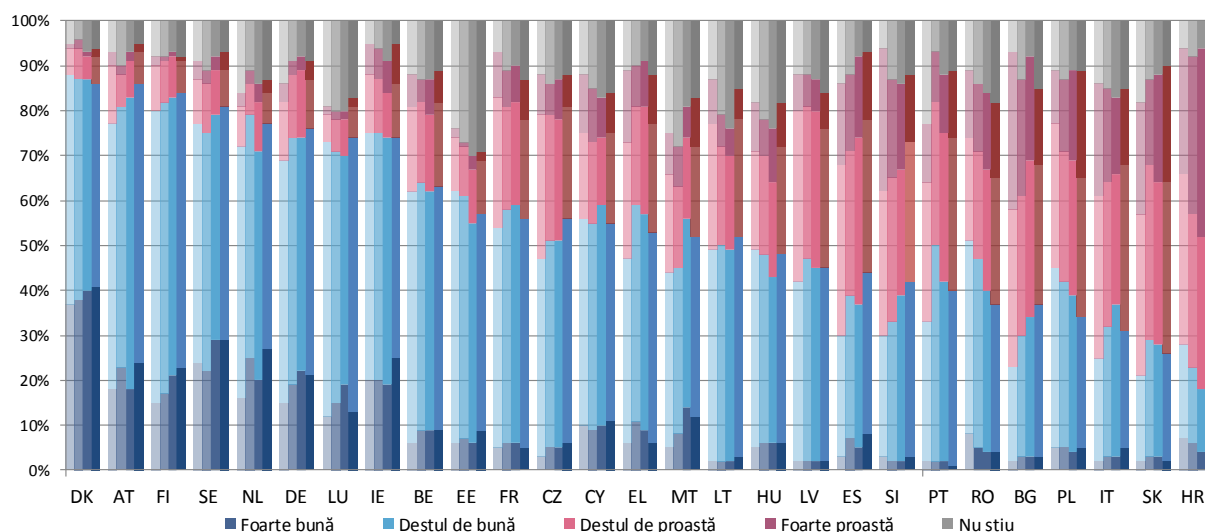
⁸⁵ A se vedea <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=EN>.

⁸⁶ Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții, C-585/18, C-624/18 și C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, punctele 121 și 122; Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, punctele 73 și 74; Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C- 64/16, EU:C:2018:117, punctul 44; Hotărârea din 25 iulie 2018, Ministerul Justiției și Egalității, C- 216/18 PPU, EU:C:2018:586, punctul 65.

⁸⁷ Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, punctul 44.

3.3.1. Percepția asupra independenței sistemului judiciar

Figura 44: Percepția asupra independenței instanțelor și a judecătorilor în rândul publicului larg (*) [sursa: Eurobarometru (⁸⁸) — culori deschise: 2016, 2018 și 2019, culori închise: 2020]

(*) Statele membre sunt ordonate mai întâi după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este foarte bună sau destul de bună (total bună); dacă unele state membre au același procent din total bună, acestea sunt ordonate apoi după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este destul de proastă sau foarte proastă (total proastă); dacă unele state membre au același procent din total bună și total proastă, acestea sunt ordonate după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este foarte bună; dacă unele state membre au același procent din total bună, total proastă și foarte bună, acestea sunt ordonate după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este foarte proastă.

Figura 45 prezintă principalele motive indicate de respondenți pentru lipsa de independență percepută a instanțelor și a judecătorilor. Respondenții din rândul publicului larg care au evaluat independența sistemului de justiție ca fiind „destul de proastă” sau „foarte proastă” au avut posibilitatea de a alege dintre trei motive care să explice calificativul acordat. Statele membre sunt enumerate în aceeași ordine ca în figura 44.

⁸⁸ Sondajul Eurobarometru FL483, desfășurat în perioada 7 – 11 ianuarie 2020. Răspunsuri la întrebarea: „În opinia dumneavoastră, cum ați evalua sistemul de justiție din (țara noastră) din punctul de vedere al independenței instanțelor și a judecătorilor? Considerați că este foarte bun, destul de bun, destul de prost sau foarte prost?”, a se vedea: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en.

Figura 45: Principalele motive ale lipsei de independență percepute de publicul larg (procentul din totalitatea respondenților — o valoare mai mare înseamnă mai multă influență) [sursa: Eurobarometru (⁸⁹)]

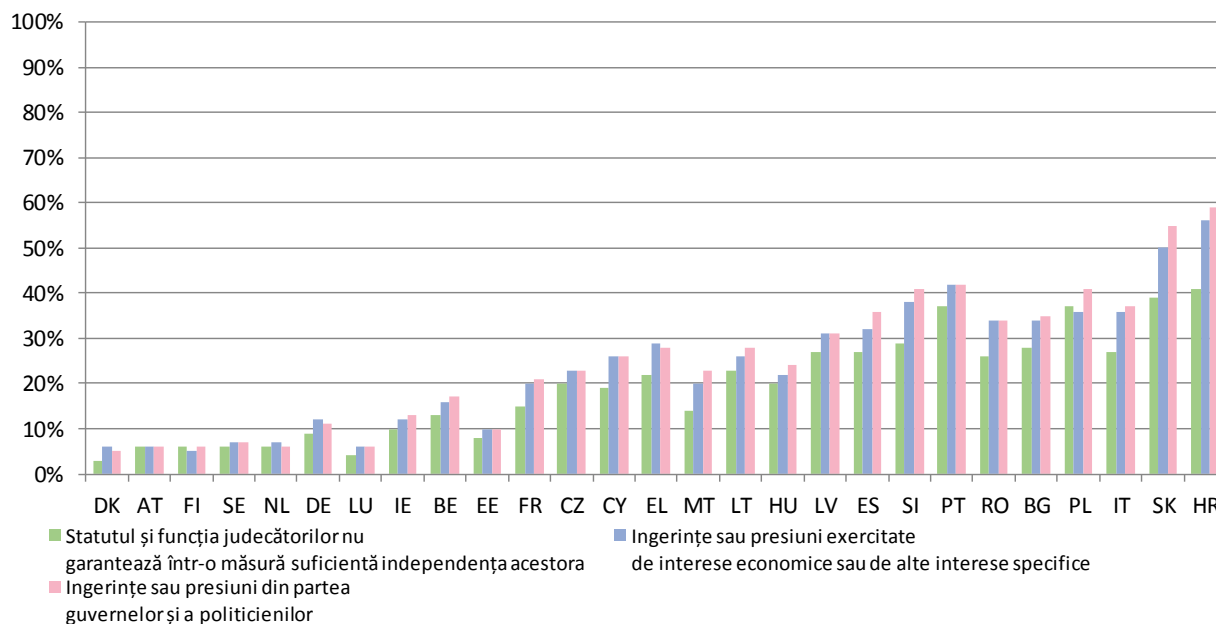
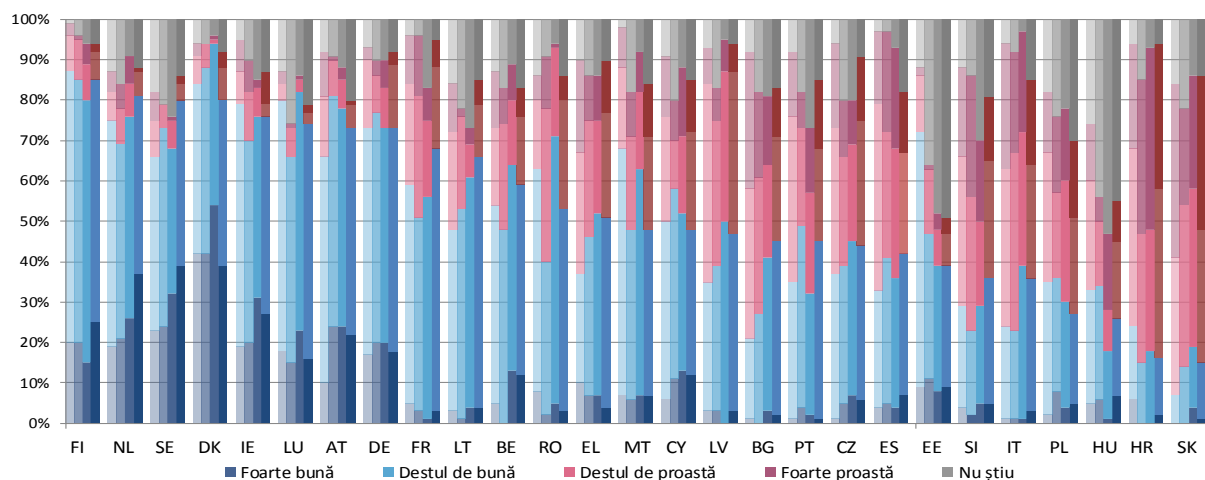

Figura 46: Percepția în rândul întreprinderilor asupra independenței instanțelor și a judecătorilor (*) [sursa: Eurobarometru (⁹⁰) — culori deschise: 2016, 2018 și 2019, culori închise: 2020]

(*) Statele membre sunt ordonate mai întâi după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este foarte bună sau destul de bună (total bună); dacă unele state membre au același procent din total bună, acestea sunt ordonate apoi după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este destul de proastă sau foarte proastă (total proastă); dacă unele state membre au același procent din total bună și total proastă, acestea sunt ordonate după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este foarte bună; dacă unele state membre au același procent din total

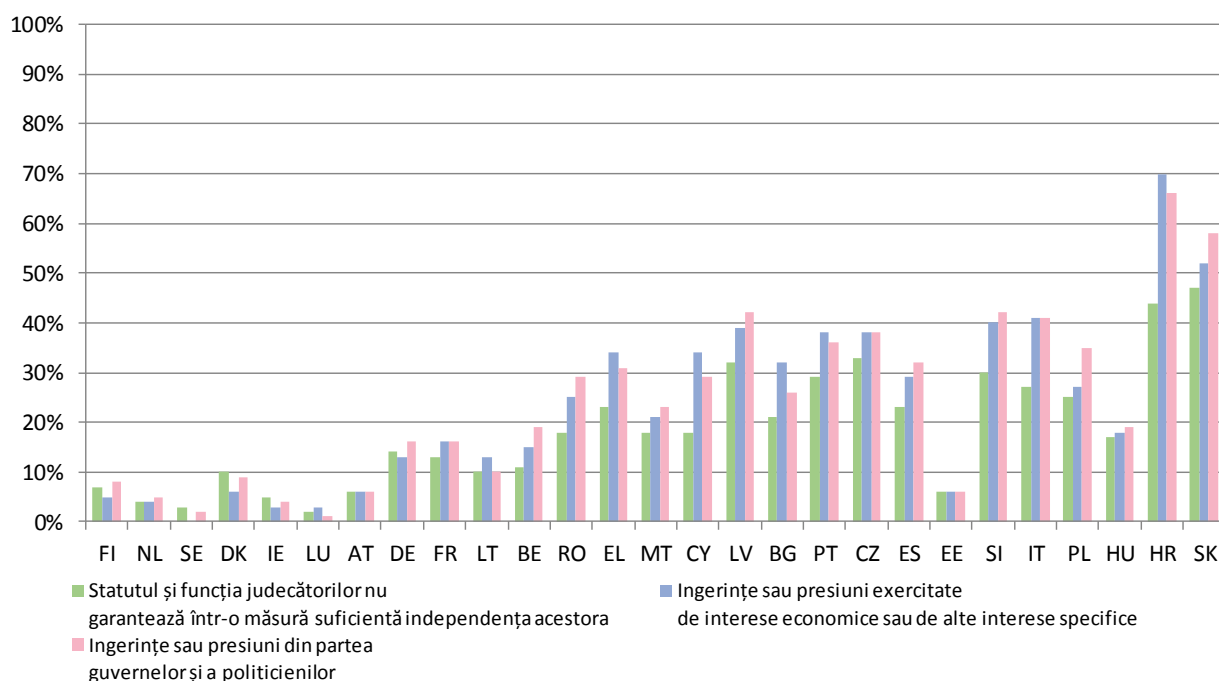
⁸⁹ Sondajul Eurobarometru FL483, răspunsuri la întrebarea: „Ați putea să spuneți în ce măsură fiecare dintre următoarele motive explică evaluarea dumneavoastră cu privire la independența sistemului de justiție din (țara noastră): foarte mult, într-o oarecare măsură, nu chiar, deloc?”.

⁹⁰ Sondajul Eurobarometru FL484, desfășurat între 7 ianuarie și 20 ianuarie 2020. Răspunsuri la întrebarea: „În opinia dumneavoastră, cum ați evalua sistemul de justiție din (țara noastră) din punctul de vedere al independenței instanțelor și a judecătorilor? Considerați că este foarte bun, destul de bun, destul de prost sau foarte prost?”, a se vedea: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en.

bună, total proastă și foarte bună, acestea sunt ordonate după procentul respondenților care au afirmat că independența instanțelor și a judecătorilor este foarte proastă.

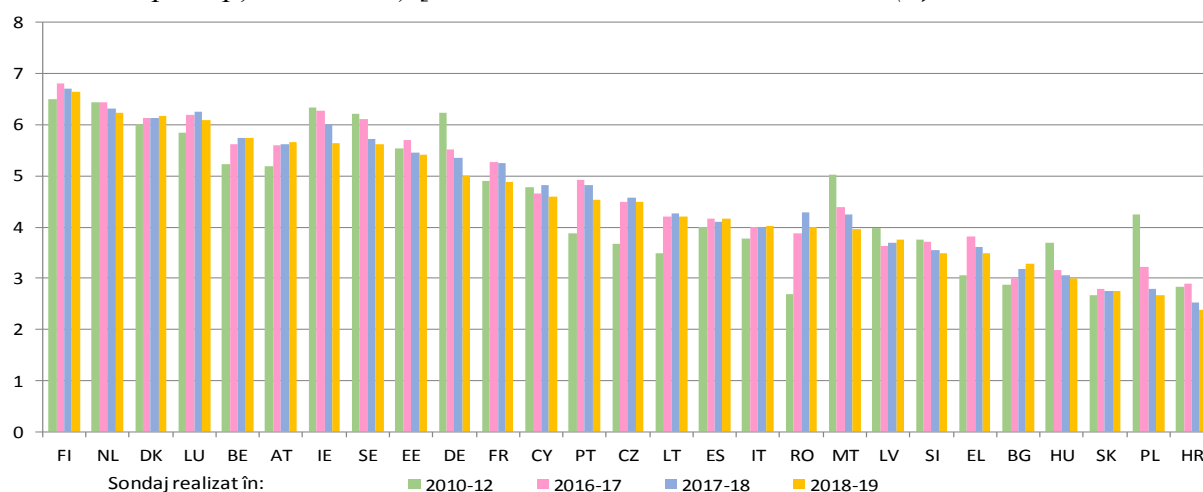
Figura 47 prezintă principalele motive indicate de respondenți pentru lipsa de independență percepută a instanțelor și a judecătorilor. Respondenții din rândul întreprinderilor care au evaluat independența sistemului de justiție ca fiind „destul de proastă” sau „foarte proastă” au avut posibilitatea de a alege dintre trei motive care să explice calificativul acordat. Statele membre sunt enumerate în aceeași ordine ca în figura 46.

Figura 47: Principalele motive ale lipsei de independență percepute de întreprinderi (procentul din totalitatea respondenților — o valoare mai ridicată înseamnă o influență mai mare) [sursa: Eurobarometru ⁽⁹¹⁾]

⁹¹ Sondajul Eurobarometru FL484, răspunsuri la întrebarea: „Ați putea să spuneți în ce măsură fiecare dintre următoarele motive explică evaluarea dumneavoastră cu privire la independența sistemului de justiție din (țara noastră): foarte mult, într-o oarecare măsură, nu chiar, deloc?”.

Figura 48: FORUMUL ECONOMIC MONDIAL: Percepția în rândul întreprinderilor cu privire la independența sistemului judiciar, 2010-2019 (*percepție — o valoare mai mare înseamnă o percepție mai bună*) [sursa: Forumul Economic Mondial ⁽⁹²⁾]

3.3.2. Independența structurală

Pentru a garanta independența structurală, sunt necesare norme, în special în ceea ce privește compunerea instanței, numirea, durata funcției, precum și cauzele de abținere, de recuzare și de revocare a membrilor săi, care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea instanței respective în privința unor elemente exterioare și la imparțialitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă ⁽⁹³⁾. Aceste norme trebuie în special să permită excluderea nu numai a oricărei influențe directe, sub formă de instrucțiuni, ci și a formelor de influență indirectă, susceptibilă să orienteze deciziile judecătorilor în discuție ⁽⁹⁴⁾.

⁹² Forumul Economic Mondial își bazează indicatorul pe răspunsurile la întrebarea: „În țara dumneavoastră, cât de independent este sistemul judiciar de influențele exercitate de guvern, de persoane sau de întreprinderi? [1 = nu este deloc independent; 7 = complet independent]”. Răspunsurile la sondaj au fost furnizate de un eșantion reprezentativ de întreprinderi care își desfășoară activitatea în principalele sectoare ale economiei (agricultură, industria prelucrătoare, industria neprelucrătoare și servicii) din toate statele membre în cauză. Sondajul este administrat în diferite formate, inclusiv prin interviuri față în față ori discuții telefonice cu manageri, prin intermediul formularelor pe suport de hârtie trimise prin poștă, precum și prin sondaje online. A se vedea <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019>.

⁹³ Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, punctele 121 și 122; Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, punctele 73 și 74; Hotărârea din 25 iulie 2018, LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, punctul 66. A se vedea, de asemenea, punctele 46 și 47 din Recomandarea CM/Rec(2010)12 privind judecătorii: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 17 noiembrie 2010) și expunerea de motive a acesteia, care prevăd că autoritatea care ia decizii privind selecția și cariera judecătorilor ar trebui să fie independentă de puterile executivă și legislativă. În vederea garantării independenței acesteia, cel puțin jumătate din membrii autorității ar trebui să fie judecători aleși de colegii lor. Cu toate acestea, în cazul în care există dispoziții constituționale sau alte dispoziții legale conform cărora șeful statului, guvernul sau puterea legislativă iau decizii cu privire la selecția și cariera judecătorilor, ar trebui să se desemneze o autoritate independentă și competentă, formată în proporție substanțială din membri ai puterii judiciare (fără a aduce atingere normelor aplicabile consiliilor judiciare cuprinse în capitolul IV), care să emită recomandări sau puncte de vedere pe care autoritatea relevantă împuternicită să facă numiri să le pună în practică.

⁹⁴ A se vedea Curtea de Justiție, Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, punctul 123; Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, punctul 112.

Au fost elaborate standarde europene, în special de către Consiliul Europei, de exemplu în *Recomandarea Consiliului Europei din 2010 privind judecătoria: independență, eficiență și responsabilități* ⁽⁹⁵⁾. Tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 prezintă o serie de indicatori privind modul în care sunt organizate sistemele de justiție pentru a proteja independența judiciară.

Această ediție a tabloului de bord privind justiția în UE conține indicatori actualizați privind organismele și autoritățile implicate în procedurile disciplinare pentru judecători (figurile 49 și 50) și numirea membrilor Consiliilor Judiciare (figurile 51 și 52) ⁽⁹⁶⁾. Tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 prezintă, de asemenea, informații privind organismele și autoritățile implicate în procedurile disciplinare pentru procurori (figurile 53 și 54), precum și o figură actualizată mai detaliată cu privire la instrucțiunile pentru procurori în cauze individuale (figura 55) ⁽⁹⁷⁾. Figurile prezintă cadrele naționale așa cum au fost ele în vigoare în decembrie 2019.

Figurile prezentate în tabloul de bord nu oferă o evaluare și nici nu prezintă date cantitative privind eficacitatea garanțiilor. Intenția nu este ca acestea să reflecte complexitatea și detaliile garanțiilor. Stabilirea mai multor garanții nu asigură, în sine, eficacitatea unui sistem de justiție. Ar trebui remarcat, de asemenea, că punerea în aplicare a politicilor și a practicilor de promovare a integrității și de prevenire a corupției în cadrul sistemului judiciar este esențială și pentru garantarea independenței sistemului judiciar. În cele din urmă, protecția eficientă a independenței sistemului judiciar necesită o cultură a integrității și a imparțialității, însoțită de magistrați și respectată de întreaga societate.

– Garanții privind procedurile disciplinare pentru judecători –

Procedurile disciplinare pentru judecători se numără printre cele mai delicate situații legate de independența justiției. Potrivit Curții de Justiție a Uniunii Europene, „normele care reglementează regimul disciplinar [...] al celor care au misiunea de a judeca să prezinte garanțiile necesare pentru a evita orice risc de utilizare a unui astfel de regim ca sistem de control politic al conținutului deciziilor judiciare” ⁽⁹⁸⁾. Ansamblul de garanții identificate de Curtea de Justiție ca fiind esențiale pentru menținerea independenței puterii judecătorești include norme care definesc atât comportamentele ce constituie încălcări disciplinare, cât și sancțiunile aplicabile în mod concret, norme care prevăd intervenția unei instanțe independente în conformitate cu o procedură care garantează pe deplin drepturile consacrate la articolele 47 și 48 din cartă, în special dreptul la apărare, și norme care consacră posibilitatea de a contesta în justiție deciziile organelor disciplinare ⁽⁹⁹⁾. Curtea de Justiție a statuat că „articolul 267 TFUE conferă instanțelor naționale cea mai largă posibilitate de a sesiza Curtea [...] în orice moment al procedurii pe care îl

⁹⁵ A se vedea *Recomandarea CM/Rec(2010)12 privind judecătoria: independența, eficiența și responsabilitățile*, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 17 noiembrie 2010, și expunerea de motive a acesteia [denumită în continuare „*Recomandarea CM/Rec(2010)12*”].

⁹⁶ Figurile se bazează pe răspunsurile la un chestionar actualizat, elaborat de Comisie în strânsă colaborare cu RECJ. Răspunsurile la chestionarul actualizat trimise de statele membre în care nu există consilii judiciare, care nu sunt membre ale RECJ sau a căror apartenență la RECJ a fost suspendată (CZ, DE, EE, CY, LU, AT, PL și FI) au fost obținute în cooperare cu Rețeaua președinților Curților Supreme de Justiție din UE.

⁹⁷ Figurile se bazează pe răspunsurile la un chestionar actualizat elaborat de Comisie în strânsă colaborare cu Grupul de experți privind spălarea banilor și finanțarea terorismului.

⁹⁸ A se vedea Curtea de Justiție, Hotărârea din 5 noiembrie 2019, Comisia/Polonia, C-192/18, ECLI:EU:C:2019:924, punctul 114, Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, punctul 77 și Hotărârea din 25 iulie 2018, LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, punctul 67.

⁹⁹ A se vedea Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, punctul 77 și Hotărârea din 25 iulie 2018, LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, punctul 67.

consideră adecvat”⁽¹⁰⁰⁾. Potrivit Curții de Justiție, orice normă națională care împiedică această posibilitate „pentru a evita [...] aplicarea unor sancțiuni disciplinare [...] aduce atingere prerogativelor recunoscute instanțelor naționale prin articolul 267 TFUE și, în consecință, eficacității cooperării dintre Curte și instanțele naționale, instituită prin mecanismul trimerii preliminară”⁽¹⁰¹⁾. De asemenea, Curtea a statuat că „[c]onstituie o garanție inerentă a independenței judecătorilor faptul de a nu fi expuși unor sancțiuni disciplinare pentru [...] [transmiterea către Curte a unei cereri] de decizie preliminară”⁽¹⁰²⁾.

Potrivit standardelor Consiliului Europei, procedurile disciplinare pot fi demarate în cazul în care judecătorii nu reușesc să își îndeplinească obligațiile într-o manieră eficientă și adecvată⁽¹⁰³⁾. Nu poate fi antrenată răspunderea civilă sau disciplinară a unui judecător pentru modul de interpretare a legii, apreciere a faptelor sau evaluare a probelor, cu excepția cazurilor de rea-credință și gravă neglijență⁽¹⁰⁴⁾. În plus, procedurile disciplinare ar trebui să fie efectuate de către o autoritate independentă sau o instanță judecătorească, cu toate garanțiile unui proces echitabil. Judecătorul care face obiectul unei proceduri disciplinare ar trebui să aibă dreptul de a contesta decizia și sancțiunea. Sancțiunile disciplinare trebuie să fie proporționale cu abaterea comisă⁽¹⁰⁵⁾.

Figura 49 prezintă o imagine de ansamblu actualizată a autorităților care decid cu privire la sancțiunile disciplinare pentru judecătorii din instanțele ordinare, care pot fi: (a) autorități independente obișnuite, cum ar fi instanțele (Curtea Supremă, Curtea Administrativă sau președintele Curții) sau consiliile judiciare; sau (b) alte autorități ai căror membri sunt desemnați în mod expres de către Consiliul Judiciar, de către judecători sau de către puterea executivă.

Figura 49: Autoritatea care decide cu privire la sancțiunile disciplinare pentru judecători (*)⁽¹⁰⁶⁾

(*) **BG:** Președintele Curții poate impune sancțiuni disciplinare ușoare. Orice decizie care stabilește măsuri disciplinare poate fi supusă controlului judiciar în fața Curții Administrative Supreme. **CZ:** cauzele disciplinare sunt examinate de camerele disciplinare ale Curții Administrative Supreme. Membrii sunt propuși de președintele Curții pe baza unei liste de judecători și sunt aleși prin tragere la sorți. **DK:** Curtea specială de punere sub acuzare și revizuire, formată din cinci membri, numiți oficial de ministrul justiției, însă desemnați de Curtea Supremă, Înaltele Curți, Asociația Judecătorilor și Barou, la care se adaugă un

¹⁰⁰ A se vedea Curtea de Justiție, Hotărârea din 5 iulie 2016, *Ognyanov*, C-614/14, ECLI:EU:C:2016:514, punctul 17. A se vedea, de asemenea, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Hotărârea din 19 noiembrie 2019, *A. K. și alții* (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, punctul 103.

¹⁰¹ A se vedea Curtea de Justiție, Hotărârea din 5 iulie 2016, *Ognyanov*, C-614/14, ECLI:EU:C:2016:514, punctul 25.

¹⁰² A se vedea Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Ordonanța din 12 februarie 2019, *RH*, C-8/19, ECLI:EU:C:2019:110, punctul 47.

¹⁰³ Recomandarea CM/Rec(2010)12, punctul 69.

¹⁰⁴ Recomandarea CM/Rec(2010)12, punctul 66.

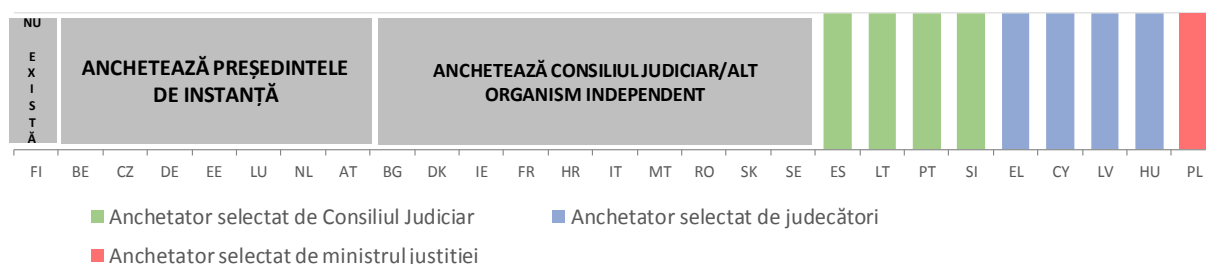
¹⁰⁵ Recomandarea CM/Rec(2010)12, punctul 69.

¹⁰⁶ Date colectate prin intermediul unui chestionar actualizat elaborat de către Comisie în strânsă colaborare cu RECJ. Răspunsurile la chestionarul actualizat trimise de statele membre în care nu există consilii judiciare, care nu sunt membre ale RECJ sau a căror apartenență la RECJ a fost suspendată au fost obținute în cooperare cu NPSC.

membru distins din mediul academic, este organul de decizie cu privire la sancțiunile disciplinare. Președintele unei instanțe de prim grad poate emite un avertisment. **DE:** Măsurile disciplinare pot fi aplicate prin proceduri disciplinare oficiale (a se vedea secțiunea 63 din Legea germană privind sistemul judiciar pentru judecătorii federali și dispozițiile echivalente la nivelul landurilor) de către instanțele funcției publice („Dienstgericht des Bundes” pentru judecătorii federali și „Dienstgerichte der Länder” pentru judecătorii landurilor), care sunt organe speciale din cadrul instanțelor ordinare. Membrii acestor organe sunt numiți de judecătorii („Präsidium”) instanței respective (Curtea Federală de Justiție sau instanța regională superioară ori instanța regională). Măsurile disciplinare mai puțin severe, cum ar fi mustrările, pot fi emise printr-un ordin disciplinar (a se vedea Secțiunea 64 din Legea germană privind sistemul judiciar pentru judecătorii federali și dispozițiile echivalente la nivelul landurilor) fie de către un președinte de instanță, fie de către Ministerul Justiției (atât la nivelul landurilor, cât și la nivel federal). **EE:** cauzele disciplinare sunt examinate de Camera Disciplinară a Judecătorilor, numită de Curtea Supremă și de adunarea generală a tuturor judecătorilor estonieni. **IE:** Organul de decizie este Comitetul de Conducă Judiciară, înființat de Consiliul Judiciar și format din trei judecători aleși de colegii acestora, cinci președinți de instanțe (membri din oficiu) și cinci membri nespecialiști numiți de guvern. Potrivit Constituției, un judecător poate fi revocat din funcție pentru încălcări sau incapacități declarate în urma rezoluțiilor adoptate de ambele camere ale Parlamentului (Oireachtas) care solicită revocarea judecătorului în cauză. **EL:** autoritatea disciplinară asupra judecătorilor este exercitată, în prima și a doua instanță, de consilii formate din judecători de rang superior ai instanțelor ordinare, aleși prin tragere la sorți. Autoritatea disciplinară asupra judecătorilor de rang înalt este exercitată de Consiliul Disciplinar Suprem. **IT:** deciziile Consiliului Judiciar prin care se stabilesc măsuri disciplinare pot fi supuse controlului judiciar în fața Curții Supreme. **LV:** cauzele disciplinare sunt examinate de Comitetul Judiciar Disciplinar, ai cărui membri sunt numiți de adunarea generală a judecătorilor. **ES:** deciziile disciplinare privind abaterile disciplinare minore sunt luate de camera de guvernanță a instanței respective din locul unde activează judecătorul care face obiectul procedurii disciplinare (Înalta Curte de Justiție, Curtea Națională și Curtea Supremă, și chiar de președinții Curții Supreme, ai Curții Naționale și ai Înaltei Curți de Justiție din locul unde activează judecătorul care face obiectul procedurii disciplinare, în conformitate cu articolul 421 alineatul (1) litera (a) din Legea organică cu privire la sistemul judiciar). **LT:** în primă instanță, organul de decizie este Curtea Judiciară de Onoare, ai cărei membri și președinte (judecător, ales de Consiliul Judiciar) sunt stabiliți printr-o hotărâre a Consiliului Judiciar. Acest organ este compus din șase judecători selectați și numiți de Consiliul Judiciar, din doi membri numiți de președintele republicii și din doi membri numiți de președintele Seimas (Parlamentul). În a doua instanță, deciziile sunt luate de Curtea Supremă. **HU:** cauzele disciplinare sunt examinate de Tribunalul Funcției Publice, desemnat de Consiliul Judiciar Național. Președintele instanței poate impune sancțiunea cea mai ușoară („avertismentul”), ce poate fi contestată în fața Curții Funcției Publice. **MT:** Organul de decizie este Comitetul pentru judecători și magistrați, o subcomisie a Comisiei pentru administrarea justiției. Comitetul este compus din trei judecători sau magistrați aleși de colegii acestora. **PL:** Ministrul justiției selectează judecătorii disciplinari după o consultare fără caracter obligatoriu cu Consiliul Judiciar Național. În legătură cu Camera Disciplinară a Curții Supreme, în ale cărei atribuții intră, printre altele, luarea de decizii în cauze cu privire la sancționarea disciplinară a judecătorilor în a doua instanță, s-a constatat că aceasta nu a acționat ca o instanță independentă în înțelesul legislației UE în cazul a trei hotărâri ale Curții Supreme de punere în aplicare a hotărârii Curții de Justiție din 19 noiembrie 2019. **SI:** instanța disciplinară este desemnată de Consiliul Judiciar, membrii săi fiind numiți din rândul membrilor Consiliului însuși și din rândul judecătorilor propuși de Curtea Supremă. **SK:** Președinții instanțelor de prim grad pot impune sancțiunea disciplinară a „avertismentului scris”. organele disciplinare sunt numite de Consiliul Judiciar. În ceea ce privește președintele și vicepreședintele Curții Supreme, Curtea Constituțională este instanța competentă pentru procedurile disciplinare. **SE:** un judecător permanent poate fi revocat din funcție doar dacă a săvârșit o infracțiune gravă sau și-a neglijat în mod repetat îndatoririle și, prin urmare, s-a dovedit a fi în mod vădit inapt să dețină această funcție. În cazul în care decizia de revocare din funcție a judecătorului a fost luată de o altă autoritate decât de o instanță (practic, de către Consiliul național disciplinar), judecătorul în cauză poate solicita unei instanțe să revizuiască respectiva decizie. Decizia poate fi contestată de către judecător pe cont propriu în fața tribunalului districtual sau, cu sprijinul sindicatului, în fața instanței pentru litigii de muncă, în calitate de primă instanță.

Figura 50 prezintă o imagine de ansamblu actualizată a organelor de anchetă care efectuează ancheta oficială în cadrul procedurilor disciplinare pentru judecători. Nu se referă la anchetele preliminare prin care se decide dacă se demarează sau nu o procedură disciplinară formală. Faza de anchetă este o etapă deosebit de delicată în cadrul procedurilor disciplinare, care poate afecta independența justiției. Competența de anchetare poate fi exercitată: (a) de autorități independente ordinare, cum ar fi președinții de instanță sau consiliile judiciare, sau (b) de alți anchetatori, desemnați în mod special – de către Consiliul Judiciar, judecători sau alte autorități – pentru desfășurarea de investigații în cadrul procedurilor disciplinare pentru judecători.

Figura 50: Anchetatorul responsabil cu procedurile disciplinare formale pentru judecători (*)⁽¹⁰⁷⁾

(*) **BG:** Ancheta este condusă de șeful administrativ relevant al instanței (pentru fapte în legătură cu care se poate aplica o mustrare) sau de Colegiul judecătorilor (complet disciplinar) de pe lângă Consiliul Judiciar Suprem din Bulgaria. Serviciul de inspecție din cadrul Consiliului Judiciar Suprem realizează controale în baza cărora poate face propuneri de deschidere a procedurilor disciplinare. **CZ:** Ministrul justiției poate efectua, de asemenea, unele anchete preliminare pentru a pregăti moțiunea de inițiere a procedurii disciplinare, în general prin consultare președintele instanței de care aparține judecătorul în cauză. **DK:** orice parte poate depune o plângere la Curtea specială de punere sub acuzare și revizie din cadrul Curții Supreme și administrată de aceasta, care va decide cu privire la plângerea depusă după audierea ambelor părți. ancheta poate fi condusă și de procurorul general. **DE:** nu există o etapă formală prealabilă anchetei. În cazul ordinelor disciplinare, care privesc măsuri disciplinare mai puțin severe, cum ar fi mustrarea, faptele sunt evaluate de președintele instanței și de cea mai înaltă autoritate a funcției publice (de obicei Ministerul Justiției, atât la nivelul landurilor, cât și la nivel federal). Cea mai înaltă autoritate a funcției publice decide dacă va introduce o procedură disciplinară în instanță. În continuare, instanța efectuează investigații oficiale. **EE:** președintele unei instanțe sau cancelarul justiției (Ombudsmanul) poate conduce ancheta. **IE:** judecătorii nu sunt supuși unui organ disciplinar sau unui regim disciplinar special, activitatea acestora fiind reglementată de procedura prevăzută de Constituție potrivit căreia un judecător poate fi revocat din funcție pentru încălcări sau incapacități declarate în urma rezoluțiilor adoptate de ambele camere ale Parlamentului (Oireachtas) care solicită revocarea judecătorului în cauză. **EL:** pentru instanțele civile și penale: organul de inspecție judiciară, ai cărui membri sunt aleși dintre judecători prin tragere la sorți. Pentru instanțele de contencios administrativ: anchetatorul este ales prin tragere la sorți din rândul membrilor Consiliului de Stat. **ES:** promotorul acțiunii disciplinare este numit de Consiliul General al Magistraturii; promotorul este selectat dintr-un grup de judecători ai Curții Supreme și magistrați cu peste 25 de ani de experiență juridică, dar exercită exclusiv funcțiile de promotor în timpul mandatului său. **FR:** președintele Consiliului Judiciar alege unul sau doi membri din cadrul Consiliului Judiciar pentru a conduce anchetele relevante. Ministerul poate solicita un raport organului de inspecție judiciară înainte de luarea deciziei de a sesiza Consiliul. **IT:** Procurorul General de pe lângă Curtea Supremă are dreptul de a conduce ancheta. Inspectoratul General din cadrul Ministerului Justiției are dreptul de a efectua anchete administrative. **CY:** ancheta este condusă de judecătorul de instrucție numit de Curtea Supremă. **LV:** ancheta este condusă de Comitetul Judiciar Disciplinar. **HU:** ancheta este condusă de comisarul disciplinar, numit de Tribunalul Funcției Publice (instanța disciplinară). **LT:** ancheta este condusă de Comisia de etică și disciplină judiciară, ai cărei membri și președinte (aleși de Consiliul Judiciar) sunt stabiliți printr-o hotărâre a Consiliului Judiciar și care este compusă din patru judecători numiți de Consiliul Judiciar, doi membri numiți de președintele republicii și un membru numit de președintele Seimas (Parlamentul). Președintele Comisiei de etică și disciplină judiciară are dreptul să delege președintelui instanței de care aparține judecătorul sau președintelui instanței superioare conducerea anchetei și prezentarea rezultatelor acesteia. **MT:** ancheta este condusă de Comitetul pentru judecători și magistrați. **NL:** ancheta este condusă de Procurorul General. **PL:** În cazul anchetelor privind faptele judecătorilor din instanțele ordinare, ministrul justiției desemnează un ofițer disciplinar și doi adjuncți (la rândul lor, aceștia își numesc propriii adjuncți din rândul judecătorilor). Ministrul justiției poate prelua conducerea oricărei anchete în curs prin numirea unui ofițer disciplinar ad-hoc al ministrului justiției. **PT:** ancheta este condusă de organul de inspecție judiciară desemnat de Consiliul Judiciar. **RO:** ancheta este condusă de Inspecția Judiciară. **SI:** ancheta este condusă de un procuror disciplinar numit de Consiliul Judiciar din rândul candidaților propuși de Curtea Supremă. **SK:** ancheta este condusă de Comisia Disciplinară, desemnată de Consiliul Judiciar. **SE:** Ombudsmanul parlamentar și cancelarul justiției acționează ca procurori în cazuri de eroare profesională gravă.

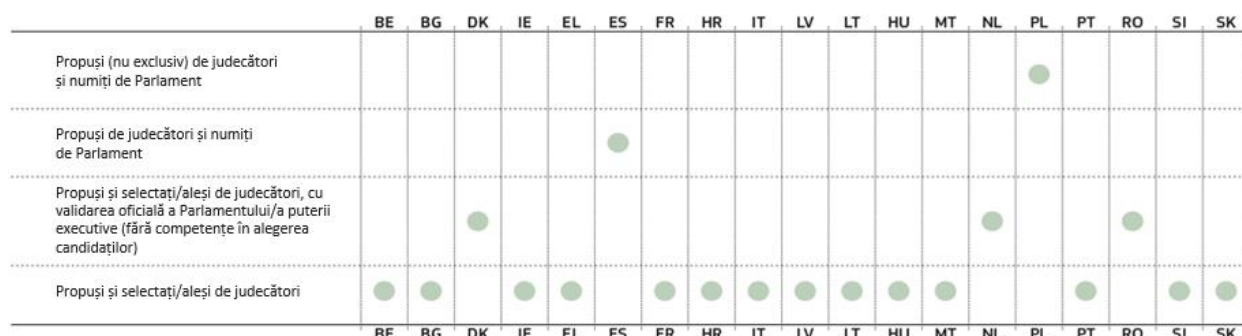
– Garanții privind numirea judecătorilor-membri ai Consiliilor Judiciare –

Consiliile judiciare sunt organisme esențiale pentru asigurarea independenței justiției. Statele membre sunt cele care își organizează propriile sisteme de justiție, inclusiv în ceea ce privește decizia dacă înființează sau nu înființează un Consiliu Judiciar. Cu toate acestea, standardele europene bine stabilite, în special Recomandarea CM/Rec(2010)12, recomandă că „cel puțin jumătate [dintre membrii Consiliilor Judiciare] ar trebui să fie judecători aleși de colegii lor de la toate nivelurile sistemului judiciar, cu respectarea pluralismului în cadrul sistemului judiciar”

¹⁰⁷ Date colectate prin intermediul unui chestionar actualizat elaborat de către Comisie în strânsă colaborare cu RECJ. Răspunsurile la chestionarul actualizat trimise de statele membre în care nu există consilii judiciare, care nu sunt membre ale RECJ sau a căror apartenență la RECJ a fost suspendată au fost obținute în cooperare cu NPSC.

(¹⁰⁸). Figura de mai jos arată dacă sistemul judiciar este implicat în numirea judecătorilor-membri ai Consiliului Judiciar.

Figura 51: Numirea judecătorilor-membri ai Consiliilor Judiciare: rolul sistemului judiciar (*) (¹⁰⁹)

(*) Statele membre sunt prezentate în ordinea alfabetică a denumirii lor geografice în limba de origine. Figura prezintă cadrele naționale așa cum au fost ele în vigoare în decembrie 2019. **DK:** judecătorii-membri ai Consiliului sunt aleși de judecători. Toți membrii sunt numiți oficial de ministrul justiției. **EL:** judecătorii-membri sunt selectați prin tragere la sorți. **ES:** Judecătorii-membri sunt numiți de Parlament — Consiliul comunică Parlamentului lista candidaților care au primit sprijin din partea asociației judecătorilor sau a 25 de judecători. **NL:** judecătorii-membri sunt selectați de către sistemul judiciar și sunt numiți la propunerea Consiliului, care se bazează, printre altele, pe avizul unui comitet de selecție (constând în principal din judecători și personalul instanțelor). Toți membrii Consiliului sunt desemnați în mod oficial printr-un decret regal, un act administrativ care nu lasă nicio marjă de apreciere puterii executive. **PL:** judecătorii-membri candidați sunt propuși de grupuri de cel puțin 2 000 de cetățeni sau de 25 de judecători. Din rândul candidaților, cluburile deputaților aleg până la nouă candidați, dintre care un comitet din camera inferioară a Parlamentului (Sejm) stabilește o listă finală de 15 candidați, numiți de Sejm. **RO:** campania și alegerea judecătorilor-membri sunt organizate de Consiliul Superior al Magistraturii. După confirmarea listei finale a judecătorilor-membri aleși, Senatul o va valida „en bloc”. Senatul poate refuza validarea listei numai în caz de încălcare a legii în procedura de alegere a membrilor consiliului și numai dacă încălcarea a avut o influență asupra rezultatului alegerilor. Senatul nu își poate exercita competențele discreționare în ceea ce privește alegerea candidaților.

Figura prezintă componența Consiliilor Judiciare (¹¹⁰), conform procesului de desemnare. În special, acesta arată dacă membrii Consiliilor sunt judecători/procurori propuși și selectați/aleși de către colegii lor, membri numiți de ramura executivă sau legislativă sau membri numiți de alte organisme și autorități. Cel puțin jumătate din membrii Consiliilor Judiciare ar trebui să fie judecători selectați de colegii lor din toate nivelurile sistemului judiciar, cu respectarea pluralismului în cadrul sistemului judiciar (¹¹¹). Figura oferă o imagine factuală asupra componenței Consiliilor Judiciare și nu prezintă o evaluare calitativă a eficienței funcționării acestora.

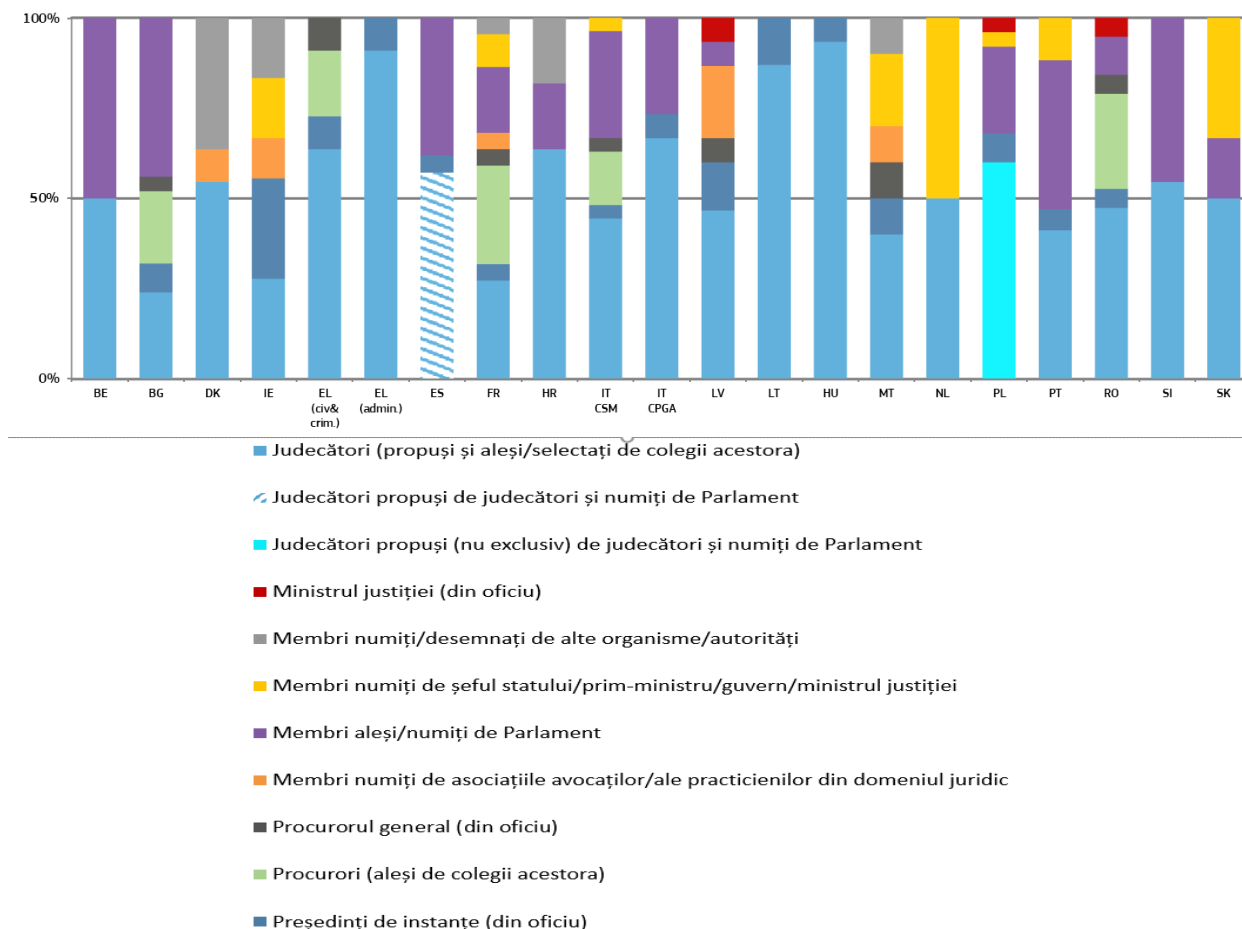
¹⁰⁸ Recomandarea CM/Rec(2010)12, punctul 27; a se vedea, de asemenea, punctul C subpunctul (ii) din Planul de acțiune al Consiliului Europei din 2016; punctul 27 din Avizul nr. 10 (2007) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, cu tema „Consiliul Judiciar în serviciul societății”; și punctul 2.3 din Raportul RECJ privind *Consiliile Judiciare pentru perioada 2010-2011*.

¹⁰⁹ Date colectate prin intermediul unui chestionar actualizat elaborat de către Comisie în strânsă colaborare cu RECJ. Răspunsurile la chestionarul actualizat trimise de statele membre în care nu există consilii judiciare, care nu sunt membre ale RECJ sau a căror apartenență la RECJ a fost suspendată au fost obținute în cooperare cu NPSC.

¹¹⁰ Consiliile Judiciare sunt organisme independente, înființate prin lege sau în temeiul Constituției, care au rolul de a asigura independența sistemului judiciar și a judecătorilor și, prin urmare, au scopul de a promova funcționarea eficientă a sistemului judiciar.

¹¹¹ A se vedea Recomandarea CM/Rec (2010) 12 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind judecătorii: independență, eficiență și responsabilități, punctele 26 și 27.

Figura 52: Componența Consiliilor Judiciare, conform procesului de desemnare (*)

(*) **BE:** membrii magistraturii sunt fie judecători, fie procurori; **BG:** Consiliul Judiciar Suprem este format din Camera Judecătorilor (paisprezece membri, respectiv președintele Curții Supreme de Casație și președintele Curții Administrative Supreme, șase membri aleși direct de către judecători și șase membri aleși de Adunarea Națională) și din Camera Procurorilor (unsprezece membri, respectiv procurorul general, patru membri aleși direct de către procurori, un membru ales direct de către anchetatori și cinci membri aleși de Adunarea Națională); **DK:** toți membrii Comisiei de administrare a instanțelor naționale sunt numiți oficial de ministrul justiției; categoria „numiți/desemnați de alte organisme/autorități” include doi reprezentanți ai instanței (numiți de sindicatul pentru personalul administrativ și de sindicatul poliștilor). În plus, există un Consiliu pentru numiri în domeniul judiciar, care pregătește propuneri de numire a magistraților (jumătate dintre membrii săi sunt judecători selectați de colegii lor); **IE:** Figura reflectă componența Serviciului instanțelor, membru al Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare, în conformitate cu cadrul în vigoare la începutul lunii decembrie 2019. La 17 decembrie 2019, a fost înființat oficial un nou Consiliu Judiciar, în temeiul Legii privind Consiliul Judiciar din 2019. Prima sesiune plenară a Consiliului Judiciar, la care au participat toți judecătorii din Irlanda, a avut loc la 7 februarie 2020. **ES:** : membrii Consiliului sunt numiți de Parlament — Consiliul comunică Parlamentului lista candidaților care au primit sprijin din partea asociației judecătorilor sau a 25 de judecători; **EL (sistemul judiciar civil și penal):** consiliul include două comisii, care au în componența lor 11 și, respectiv, 15 membri, din care 7 și, respectiv, 11 membri sunt judecători. Judecătorii și procurorii sunt aleși prin tragere la sorți. **EL (sistemul judiciar de contencios administrativ):** consiliul include două comisii, care au în componența lor 11 și, respectiv, 15 membri, din care 10 și, respectiv, 14 membri sunt judecători; membrii consiliului sunt aleși prin tragere la sorți. **FR:** Consiliul are două formațiuni — una având competență asupra completelor de judecată, iar cealaltă asupra procurorilor; Consiliul include un membru din partea Consiliului de Stat (Conseil d'Etat), ales de adunarea generală a acestuia din urmă; **IT-CSM:** Consiglio Superiore della Magistratura (care cuprinde instanțele în materie civilă și penală și serviciul de urmărire penală); potrivit Constituției, președintele republicii, primul președinte al Înaltei Curți de Casație și procurorul general de pe lângă Înalta Curte de Casație sunt membri din oficiu. **IT-CPGA:** Consiglio di presidenza della giustizia amministrativa (care cuprinde instanțele în materie administrativă); **MT:** liderul opoziției numește un membru nespecialist. **NL:** membrii sunt numiți în mod oficial prin decret regal pe baza unei propuneri prezentate de ministrul securității și justiției; **PL:** judecătorii-membri candidați sunt propuși de grupuri de cel puțin 2 000 de cetățeni sau de 25 de judecători. Din rândul candidaților, cluburile deputaților aleg până la nouă candidați, dintre care un comitet din camera inferioară a Parlamentului (Sejm) stabilește o listă finală de 15 candidați, numiți de Sejm. La 23 ianuarie 2020, Curtea Supremă, punând în aplicare hotărârea preliminară a Curții de Justiție pronunțată în cauzele conexe C-585/18, C-624/18 și C-625/18, a hotărât că, în componența sa actuală, Consiliul nu este independent de puterea executivă și de cea legislativă, iar judecătorii numiți la cererea sa nu pot pronunța hotărâri. La 17 septembrie 2018, o Adunare Generală Extraordinară a Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare a decis suspendarea calității de membru a Consiliului Național al Magistraturii (KRS), deoarece acesta nu mai îndeplinea cerințele RECJ privind independența sa de organul executiv și de cel legislativ astfel încât să asigure independența sistemului judiciar polonez. **PT:** Figura se referă la componența Consiliului Superior al Magistraturii (Conselho Superior da Magistratura). În plus, există și un Consiliu Superior al Instanțelor Administrative și Fiscale (Conselho Superior dos Tribunais Administrativos e Fiscais) și un Consiliu Superior al Ministerului Public (Conselho Superior do Ministério Público). **RO:** magistrații aleși sunt validați de Senat; **SI:** membrii care nu sunt judecători sunt aleși de Adunarea Națională la propunerea președintelui republicii.

– Garanții privind funcționarea serviciilor naționale de urmărire penală din UE –

Procuratura are un rol major în sistemul de justiție penală, precum și în cooperarea dintre statele membre în materie penală. Funcționarea adecvată a serviciului național de urmărire penală este

esențială pentru combaterea eficientă a infracționalității, inclusiv a infracțiunilor economice și financiare, precum spălarea banilor și corupția. Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție, în contextul Deciziei-cadru privind mandatul european de arestare ⁽¹¹²⁾, procuratura poate fi considerată autoritatea judiciară a unui stat membru care emite mandatul european de arestare, ori de câte ori aceasta poate acționa independent, fără să fie expusă riscului de a face obiectul, direct sau indirect, al unor ordine sau instrucțiuni în legătură cu o anumită cauză din partea puterii executive, cum ar fi, de pildă, ministrul justiției ⁽¹¹³⁾.

Organizarea serviciilor naționale de urmărire penală variază în întreaga UE și nu există un model uniform pentru toate statele membre. Cu toate acestea, există o tendință larg răspândită de a avea un parchet mai independent, mai degrabă decât unul subordonat sau asociat puterii executive ⁽¹¹⁴⁾. Potrivit Consiliului consultativ al procurorilor europeni, în vederea combaterii eficiente a corupției și a spălării banilor, precum și a infracțiunilor economice și financiare conexe, o mai mare independență și autonomie a serviciului de urmărire penală, alături de răspunderea acestuia, pot reprezenta garanții suplimentare ale respectării statutului de drept ⁽¹¹⁵⁾. Indiferent de modelul sistemului judiciar național sau de tradiția juridică în care este ancorat acesta, standardele europene impun statelor membre să ia măsuri eficiente pentru a garanta că procurorii sunt în măsură să-și îndeplinească sarcinile și responsabilitățile profesionale în condiții juridice și organizatorice adecvate ⁽¹¹⁶⁾ și fără ingerințe nejustificate ⁽¹¹⁷⁾. În special, în cazul în care guvernul dă instrucțiuni de natură generală, de exemplu, în ceea ce privește politica privind criminalitatea, aceste instrucțiuni trebuie să fie scrise și publicate într-un mod adecvat ⁽¹¹⁸⁾. În cazul în care guvernul are puterea de a da instrucțiuni pentru urmărirea penală în legătură cu o cauză anume, aceste instrucțiuni trebuie să conțină garanții adecvate ⁽¹¹⁹⁾. În conformitate cu Recomandarea din 2000 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, ar trebui interzise

¹¹² Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO L 190, 18.7.2002, p. 1).

¹¹³ Curtea de Justiție, Hotărârea din 27 mai 2019, *OG și PI (Parchetele din Lübeck și din Zwickau)*, cauzele conexe C-508/18 și C-82/19 PPU, punctele 73, 74 și 88, ECLI:EU:C:2019:456; Hotărârea din 27 mai 2019, C-509/18, punctul 52, ECLI:EU:C:2019:457; a se vedea și Hotărârile din 12 decembrie 2019, *Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg și Openbaar Ministerie (Procurorii din Lyon și din Tours)*, în cauzele conexe C-566/19 PPU și C-626/19, ECLI:EU:C:2019:1077; *Openbaar Ministerie (Parchetul din Suedia)*, C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078, și *Openbaar Ministerie (Procurorul regelui din Bruxelles)*, C-627/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1079. A se vedea și Hotărârea din 10 noiembrie 2016, *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, punctele 34 și 36, ECLI:EU:C:2016:861, precum și Hotărârea din 10 noiembrie 2016, *Poltorak*, C-452/16 PPU, punctul 35, ECLI:EU:C:2016:858, cu privire la termenul de „[putere] judiciară” „care trebuie [...] să fie distinctă, conform principiului separării puterilor care caracterizează funcționarea unui stat de drept, de puterea executivă.” A se vedea și recomandarea xii din Avizul nr. 13(2018) al Consiliului consultativ al procurorilor europeni (CCPE) privind independența, responsabilitatea și etica procurorilor.

¹¹⁴ Raportul CDL-AD(2010)040-e privind standardele europene legate de independența sistemului judiciar: Partea a II-a — Serviciul de urmărire penală — Adoptat de Comisia de la Veneția — la cea de-a 85-a sesiune plenară (Veneția, 17-18 decembrie 2010), punctul 26.

¹¹⁵ Recomandarea iii din Avizul nr. 14 (2019), „Rolul procurorilor în combaterea corupției și infracțiunile economice și financiare conexe”, adoptat de Consiliul consultativ al procurorilor europeni (CCPE).

¹¹⁶ Recomandarea Rec(2000)19 privind rolul procuraturii în sistemul de justiție penală, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 6 octombrie 2000 (denumită în continuare „Recomandarea din 2000”), punctul 4.

¹¹⁷ Recomandarea din 2000, punctele 11 și 13. A se vedea, de asemenea: recomandările i și iii din Avizul nr. 13(2018) al Consiliului consultativ al procurorilor europeni (CCPE) privind independența, responsabilitatea și etica procurorilor; Grupul de state împotriva corupției (GRECO), runda a patra de evaluare, „Prevenirea corupției cu privire la membrii Parlamentului, judecători și procurori”: un număr mare de recomandări solicită introducerea unor modalități de protejare a serviciului de urmărire penală de o influență nejustificată și de ingerințe în anchetarea cauzelor penale.

¹¹⁸ Recomandarea din 2000, punctul 13, litera c).

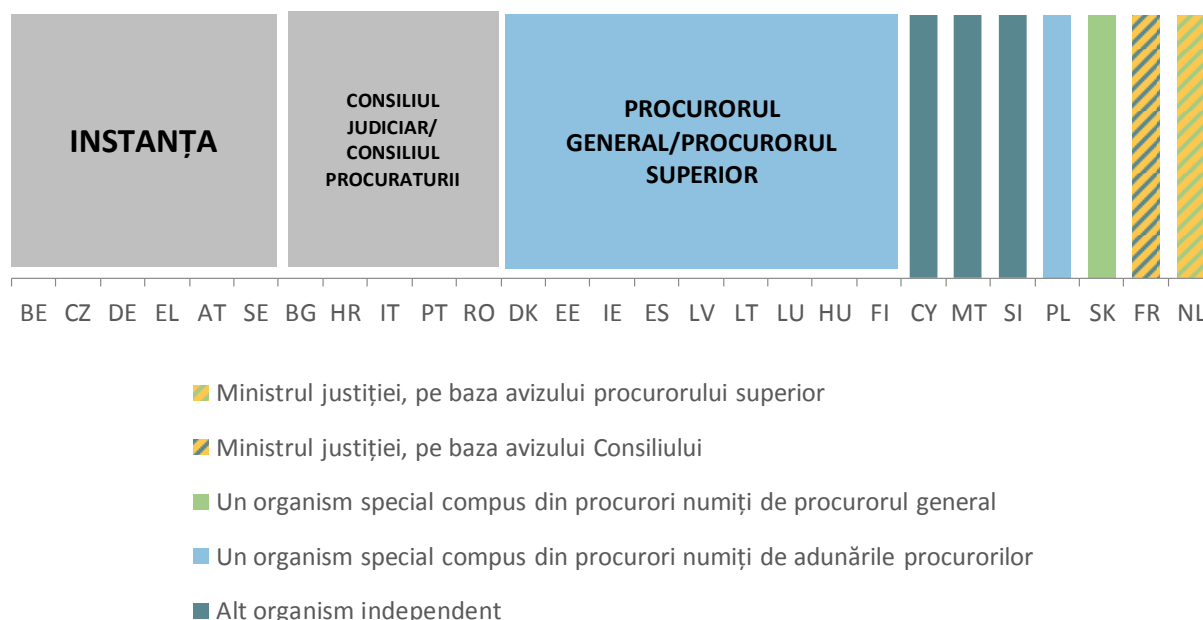
¹¹⁹ Recomandarea din 2000, punctul 13, litera d).

instrucțiunile de neîncepere a urmăririi penale (¹²⁰). Părțile interesate (inclusiv victimele) ar trebui să poată contesta decizia unui procuror de neîncepere a urmăririi penale într-o cauză dată (¹²¹).

Figurile de mai jos prezintă o imagine factuală de ansamblu asupra anumitor aspecte ale cadrului aplicabil serviciilor de urmărire penală, fără să evalueze funcționarea eficientă a acestora, ceea ce ar necesita o evaluare calitativă, care să țină seama de circumstanțele specifice ale fiecărui stat membru.

Figura 53 prezintă o imagine de ansamblu a autorităților care decid cu privire la sancțiunile disciplinare în cazul procurorilor de rang inferior. Acestea pot fi (a) autorități independente, cum ar fi instanțele sau consiliile judiciare sau consiliile procuraturii sau (b) alte organisme sau autorități, cum ar fi procurorul general sau un procuror de rang superior, organisme independente, organisme speciale compuse din procurori sau ministrul justiției. Cu excepția situației în care se specifică altfel în explicațiile de sub figură, o decizie a autorității care decide cu privire la măsurile disciplinare pentru procurori poate fi supusă controlului judiciar (¹²²).

Figura 53: Autoritatea care decide cu privire la sancțiunile disciplinare pentru procurori (*) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Grupul de experți privind spălarea banilor și finanțarea terorismului)

(*) **BE:** Procurorul superior (șeful Parchetului) deține competența de a decide cu privire la sancțiunile disciplinare minore, în timp ce sancțiunile majore sunt impuse de către instanța disciplinară de prim grad de jurisdicție. Deciziile prin care se stabilesc măsuri disciplinare pot face obiectul unei căi de atac în fața unei curți de apel disciplinare. **BG:** Camera Procurorilor din cadrul Consiliului Judiciar Suprem este alcătuită din procurorul general, patru membri aleși de procurori, un membru ales de către judecătorii de instrucție și cinci membri aleși de Adunarea Națională. Deciziile sale prin care se stabilesc măsuri disciplinare în legătură cu un procuror pot fi supuse controlului judiciar în fața Curții Administrative Supreme. Superiorul administrativ al procurorului poate impune doar o mustrare și notifică această sancțiune Camerei Procurorilor, care poate confirma sau anula această sancțiune. **CZ:** cauzele disciplinare sunt examinate de o cameră disciplinară a Curții Administrative Supreme. Camera respectivă este formată din doi judecători (un judecător al Curții Administrative Supreme și un judecător al Curții Supreme), doi procurori, un avocat și o persoană care practică o altă profesie juridică. Membrii camerei sunt selectați prin tragere la sorți de către președintele Curții Administrative Supreme, pe baza listelor de candidați furnizate de reprezentanții diferitelor profesii juridice (de Curtea Administrativă Supremă, președintele Curții Supreme, procurorul general, președintele Baroului și decanii facultăților de drept). Decizia camerei disciplinare nu poate face obiectul vreunei căi de atac. **DK:** Ministerul danez al Justiției deține competența de a decide cu privire la anumite măsuri disciplinare împotriva procurorilor. Cu toate acestea, în practică, Ministerul Justiției împuternicește serviciul de urmărire penală

¹²⁰ Recomandarea din 2000, punctul 13, litera f). A se vedea și recomandarea iv din Avizul nr. 13(2018) al Consiliului consultativ al procurorilor europeni (CCPE) privind independența, responsabilitatea și etica procurorilor.

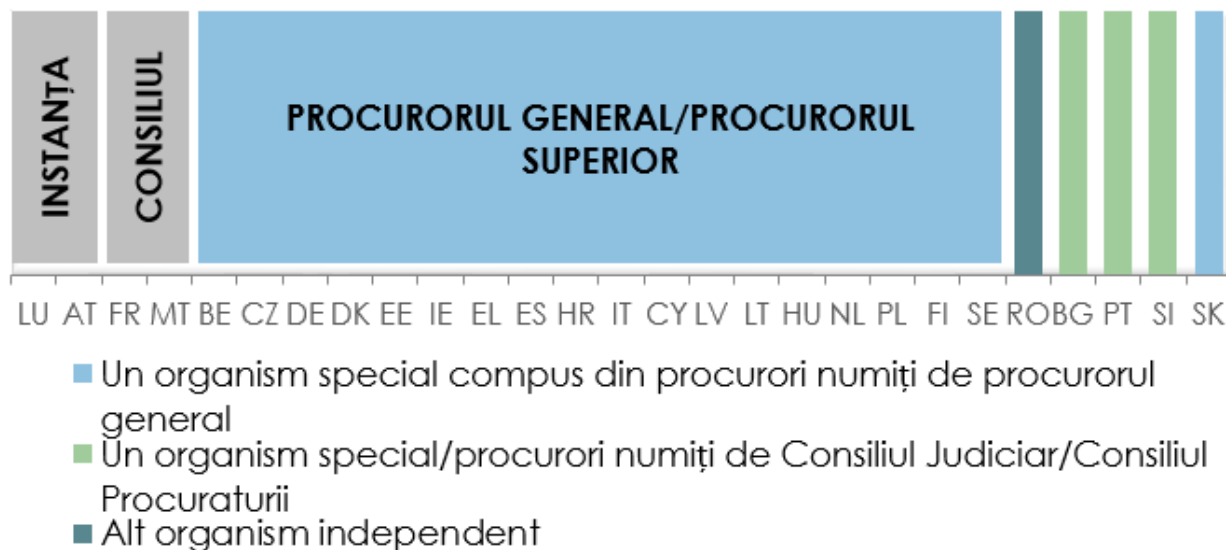
¹²¹ Recomandarea din 2000, punctul 34.

¹²² Recomandarea din 2000, punctul 5, litera e).

să gestioneze măsurile disciplinare împotriva procurorilor. Toate deciziile prin care se stabilesc măsuri disciplinare de către serviciul de urmărire penală pot face obiectul unei căi de atac în fața Ministerului Justiției. Măsurile disciplinare luate de Ministerul Justiției pot face obiectul controlului judiciar, iar procurorii pot înainta o plângere la Ombudsmanul parlamentar. **DE:** Procurorul superior poate impune o măsură disciplinară ușoară. Dată fiind competența landurilor în legătură cu reglementarea legislației disciplinare privind funcționarii publici, există diverse caracteristici speciale la nivelul legislațiilor landurilor. **EE:** Procurorul general decide cu privire la măsurile disciplinare, inclusiv revocarea, la propunerea Comitetului disciplinar al procurorilor. Deciziile privind măsuri disciplinare pot face obiectul unei căi de atac în fața unei instanțe de contencios administrativ. **IE:** Procurorul general adjunct al Parchetului hotărăște cu privire la măsurile disciplinare privind procurorii de rang inferior. Recomandarea superiorului ierarhic relevant cu privire la adoptarea unei măsuri disciplinare poate face obiectul unei căi de atac în fața unei comisii disciplinare de recurs externe, înainte de luarea deciziei de sancționare disciplinară. **EL:** Consiliile disciplinare din cadrul curților de apel, compuse din cinci membri, sunt în principal responsabile să se pronunțe asupra infracțiunilor disciplinare și să impună toate sancțiunile disciplinare împotriva procurorilor, cu excepția revocării, decizie luată de Curtea de Casație în ședință plenară. Deciziile luate de consiliile disciplinare compuse din cinci membri pot face obiectul unei căi de atac în fața unei comisii disciplinare compuse din șapte membri din cadrul Curții Supreme. **ES:** Procurorii șefi ai diferitelor organisme din cadrul Parchetului decid cu privire la măsurile disciplinare, care pot fi contestate în fața Consiliului Fiscal (Consejo Fiscal). Acest organism este format din procurorul general, procurorul general adjunct, inspectorul șef și alți șase procurori. Deciziile sale pot face obiectul controlului judiciar în fața Curții Naționale (Audiencia Nacional). **FR:** Ministerul Justiției decide cu privire la măsura respectivă după ce Consiliul Superior al Magistraturii (Conseil Supérieur de la Magistrature) emite un avis fără caracter obligatoriu. Deciziile prin care se stabilesc măsuri disciplinare pot face obiectul unei căi de atac în fața Consiliului de Stat (Conseil d'Etat). **HR:** Consiliul Procurorilor decide cu privire la măsurile disciplinare, care pot fi supuse controlului judiciar în fața instanțelor de contencios administrativ. **IT:** Deciziile Consiliului Judiciar prin care se stabilesc măsuri disciplinare pot fi supuse controlului judiciar în fața Curții Supreme. **CY:** Măsurile disciplinare sunt adoptate de Comisia Ministerului Public, un organism constituțional alcătuit din cinci membri numiți de președintele republicii, pentru o perioadă de șase ani. Deciziile prin care se stabilesc măsuri disciplinare pot face obiectul unei căi de atac în fața instanței de contencios administrativ și, ulterior, în fața Curții Supreme. **LV:** Procurorul general poate decide cu privire la orice măsură disciplinară împotriva oricărui procuror. Procurorii șefi pot aplica sancțiuni sub forma unei mențiuni scrise sau a unei muștrări în legătură cu procurorii din subordnarea lor. În cazul unei abateri mai grave, procurorul șef poate propune procurorului general aplicarea unei alte măsuri disciplinare. Deciziile prin care se stabilesc măsuri disciplinare de către un procuror șef pot face obiectul unei căi de atac în fața procurorului general. Deciziile prin care se stabilesc măsuri disciplinare de către procurorul general pot face obiectul unei căi de atac în fața unei instanțe disciplinare. **LT:** Procurorul general decide cu privire la măsurile disciplinare. Deciziile privind măsuri disciplinare pot face obiectul unei căi de atac în fața unei instanțe de contencios administrativ. **LU:** Procurorul general decide cu privire la măsurile disciplinare. **HU:** Procurorul general decide cu privire la măsurile de anulare a unei distincții, de retrogradare din punctul de vedere al salariului sau al rangului sau de revocare. Șeful de unitate (procurorul superior) poate adopta măsuri disciplinare ușoare (muștrare, interdicții) cu privire la un procuror aflat sub supravegherea sa. Deciziile prin care se stabilesc măsuri disciplinare pot face obiectul unei căi de atac în fața unei instanțe pentru litigii de muncă. **MT:** Comitetul pentru avocați și procurori este format dintr-un avocat numit de Comisia pentru administrarea justiției, dintr-un avocat numit de procurorul general și din trei procurori numiți de Camera Procurorilor. Comitetul poate impune o sancțiune pecuniară, poate emite o muștrare și poate adresa recomandări procurorului. Comitetul poate solicita Comisiei să transmită o propunere prim-ministrului, prin care acesta să recomande președintelui Maltei suspendarea sau revocarea unui procuror. Măsurile luate de Comitet pot face obiectul unei căi de atac în fața Comisiei pentru administrarea justiției. **NL:** Procurorul superior ierarhic poate impune anumite măsuri disciplinare ușoare (muștrare scrisă, reducerea concediului anual de odihnă sau ore suplimentare). Ministrul justiției poate decide transferul fără consimțământul părții vizate, suspendarea, aplicarea unei amenzi și măsuri cu privire la salariu în urma propunerii sau a recomandării procurorului superior ierarhic. Guvernul deține competența de a revoca un procuror în urma propunerii sau a recomandării procurorului superior ierarhic. Deciziile prin care se stabilesc măsuri disciplinare pot face obiectul unei căi de atac în fața Tribunalului Public Central de Apel (Centrale Raad van Beroep). **AT:** Camera specială a unei instanțe decide cu privire la măsurile disciplinare. **PL:** În primă instanță, măsurile disciplinare sunt decise, în general, de un organism disciplinar din cadrul Parchetului General, alcătuit din trei procurori numiți de adunări ale procurorilor. Aceste măsuri pot face obiectul unei căi de atac în fața Camerei Disciplinare a Curții Supreme, care, în anumite cazuri, acționează în calitate de autoritate de decizie în primă instanță. În cazul în care acționează în calitate de instanță de al doilea grad de jurisdicție, Camera Disciplinară este compusă din două judecători ai Camerei Disciplinare și un judecător consultant. Procurorul căruia i s-a aplicat de două ori o sancțiune diferită de sancțiunea muștrării poate fi revocat din funcție de către procurorul general (care este, de asemenea, ministrul justiției) în cazul comiterii unei noi infracțiuni disciplinare (care nu trebuie constatată de instanța disciplinară și fără posibilitatea controlului judiciar în legătură cu decizia procurorului general). **PT:** Secția disciplinară a Consiliului Superior al Ministerului Public decide cu privire la adoptarea măsurilor disciplinare. Deciziile sale pot face obiectul unei căi de atac în fața Consiliului Superior al Ministerului Public, în ședință plenară, și, ulterior, în fața Curții Administrative Supreme. **RO:** Consiliul Superior al Magistraturii decide cu privire la măsurile disciplinare. Deciziile prin care se stabilesc măsuri disciplinare pot face obiectul unei căi de atac în fața Înaltei Curți. **SI:** Instanța disciplinară desemnată de Consiliul Procuraturii decide cu privire la sancțiunile disciplinare. Prima instanță disciplinară este formată din șase procurori propuși de procurorul general și trei judecători propuși de președintele primei instanțe disciplinare pentru judecători din rândul membrilor acestei instanțe. Instanța disciplinară de al doilea grad de jurisdicție este compusă din șase membri numiți de Consiliul Procuraturii: președintele, vicepreședintele și doi membri sunt propuși de președintele instanței disciplinare de al doilea grad de jurisdicție pentru judecători din rândul membrilor acestei instanțe; doi prim-procurori sunt propuși de procurorul general. **SK:** O comisie de disciplină alcătuită din trei procurori, numiți de procurorul general dintr-o bază de date cuprinzând cel puțin 40 de persoane propuse de Consiliul Procurorilor, decide cu privire la măsurile disciplinare. Aceste decizii pot face obiectul unei căi de atac în fața unei camere disciplinare de recurs din cadrul Parchetului General, compusă din cinci procurori desemnați de procurorul general dintr-o bază de date care include persoane propuse de Consiliul Procurorilor. Deciziile camerei disciplinare de recurs pot fi supuse controlului judiciar în fața instanțelor regionale. **FI:** Procurorul general decide cu privire la măsurile disciplinare. Deciziile prin care se stabilesc măsuri disciplinare pot face obiectul unei căi de atac în fața unei instanțe de contencios administrativ.

Figura 54 prezintă o imagine de ansamblu a organelor de anchetă care efectuează ancheta oficială în cadrul procedurilor disciplinare pentru procurori. Cu excepția situației în care se specifică altfel în nota aferentă, această figură nu se referă la anchetele preliminare prin care se decide dacă se demarează sau nu o procedură disciplinară formală. Ancheta reprezintă o etapă importantă în cadrul procedurilor disciplinare și poate avea un impact asupra autonomiei serviciului de urmărire penală. Competența de anchetare poate fi exercitată: (a) de autorități independente ordinare, cum ar fi o instanță sau Consiliul Judiciar sau al Procuraturii, sau (b) de procurorul general sau un procuror superior sau c) de alte organisme.

Figura 54: Anchetatorul responsabil cu procedurile disciplinare formale pentru procurori (*) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Grupul de experți privind spălarea banilor și finanțarea terorismului)

(*) **BE:** procurorul superior ierarhic conduce ancheta. **BG:** superiorul administrativ al procurorului conduce ancheta în cazul unei mustrări. Pentru toate celelalte sancțiuni, ancheta este condusă de un complet disciplinar alcătuit din trei membri aleși de Camera Procurorilor din cadrul Consiliului Judiciar Suprem din rândul membrilor săi. Camera Procurorilor din cadrul Consiliului Judiciar Suprem este alcătuită din procurorul general, patru membri aleși de procurori, un membru ales de către judecătorii de instrucție și cinci membri aleși de Adunarea Națională. Serviciul de inspecție din cadrul Consiliului Judiciar Suprem realizează controale în baza cărora poate face propuneri de deschidere a procedurilor disciplinare. **CZ:** procurorul general și procurorul șef pot analiza dosarul procurorului și îi pot solicita o declarație. **DK:** serviciul de urmărire penală conduce ancheta. **DE:** șeful parchetului decide cu privire la inițierea unei proceduri disciplinare împotriva unui procuror și conduce procedura disciplinară inițiată. Dacă fiind competența landurilor în legătură cu reglementarea legislației disciplinare privind funcționarii publici, există diverse caracteristici speciale la nivelul legislațiilor landurilor. **EE:** procurorul superior ierarhic sau procurorul general conduce ancheta, în funcție de persoana care a inițiat procedura disciplinară. De asemenea, acesta poate să delege sarcini precum strângerea probelor și solicitarea de explicații unui alt procuror, care nu este membru al comitetului disciplinar și nici procurorul împotriva căruia se inițiază procedura sau un subordonat al procurorului respectiv. Cazul este audiat de Comitetul disciplinar al procurorilor, alcătuit din doi procurori din cadrul Parchetului General, doi procurori de la parchetele districtuale și un judecător. **IE:** un procuror superior ierarhic conduce ancheta. În cazul în care faptele sunt complexe sau abaterile presupuse sunt grave, departamentul de resurse umane va lua măsurile necesare în vederea desfășurării unei anchete. **EL:** procurorul superior ierarhic conduce ancheta. **ES:** procurorul superior ierarhic conduce ancheta. **FR:** în urma unei investigații administrative, ministrul justiției poate decide să sesizeze Consiliul Superior al Magistraturii (Conseil Supérieur de la Magistrature) în vederea realizării anchetei. **HR:** procurorul general conduce ancheta. **IT:** procurorul General de pe lângă Curtea Supremă are dreptul de a conduce ancheta. Inspectoratul General din cadrul Ministerului Justiției are dreptul de a efectua anchete administrative. **CY:** procurorul general numește unul sau mai mulți funcționari de rang superior celui al funcționarului în cauză, care conduce ancheta și întocmește un raport. Procurorul general decide ulterior, pe baza elementelor de probă, dacă să sesizeze Comisia Ministerului Public cu privire la această chestiune. **LV:** un funcționar care are dreptul de a aplica o sancțiune disciplinară (procurorul general sau procurorii șefi) examinează toate materialele primite și solicită explicații din partea unui procuror și, dacă este necesar, organizează ancheta în legătură cu o abatere disciplinară. Ancheta poate fi condusă de un procuror din cadrul Parchetului General sau de procurorii șefi. **LT:** secția de anchete interne din cadrul Parchetului General sau o comisie oficială de inspecție înființată în baza ordinului procurorului general. **LU:** o cameră a Consiliului Curții Supreme de Justiție conduce ancheta. **HU:** comisarul disciplinar care anchetează cazul este un procuror numit să conducă ancheta de către șeful de unitate (procurorul superior) al procurorului care face obiectul anchetei. **MT:** ancheta este condusă de Comitetul pentru avocați și procurori. Acest organism este compus dintr-un avocat numit de Comisia pentru administrarea justiției, dintr-un avocat numit de procurorul general și din trei procurori numiți de Camera Procurorilor. **NL:** procurorul superior ierarhic conduce ancheta. **AT:** o cameră specială a unei instanțe conduce ancheta. **PL:** ancheta este condusă de un procuror numit în calitate de ofițer disciplinar de procurorul general (care este și ministrul justiției). De asemenea, ministrul justiției poate numi ad-hoc un procuror în calitate de ofițer disciplinar al ministrului justiției, împuternicit să preia conducerea oricărei anchete în curs sau să inițieze o anchetă sau o procedură disciplinară. **PT:** direcția de inspecție pentru procurori conduce ancheta. Acest organism este compus din procurori numiți de Consiliul Superior al Ministerului Public. **RO:** Inspecția Judiciară este un organism din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii. Această secție desfășoară anchete în vederea stabilirii măsurilor disciplinare pentru procurori și este compusă din 13 procurori, numiți de inspectorul șef al Inspecției Judiciare pe bază de concurs. **SI:** ancheta este condusă de un procuror și adjunctul său; aceștia sunt prim-procurori numiți, cu acordul lor, de Consiliul Procuraturii, la propunerea procurorului general. **SK:** o comisie de disciplină alcătuită din trei procurori, numiți de procurorul general dintr-o bază de date cuprinzând cel puțin 40 de persoane propuse de Consiliul Procurorilor. **FI:** procurorul general conduce ancheta. **SE:** autoritatea de urmărire penală din Suedia conduce ancheta.

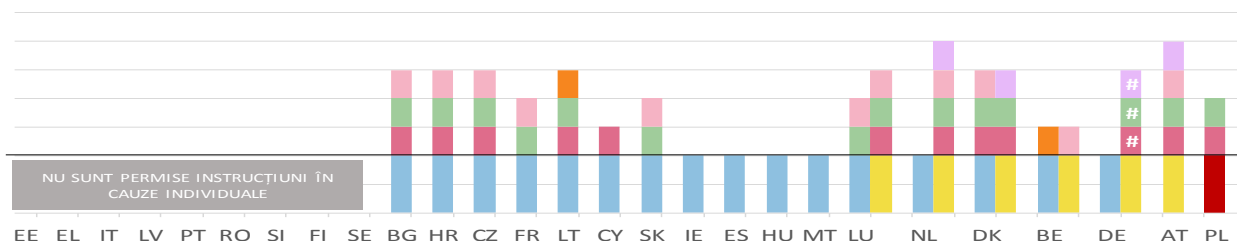
Figura 55 prezintă statele membre în care procurorul general sau ministrul justiției poate da instrucțiuni procurorilor în cauze individuale (autoritatea care deține competența de a da instrucțiuni), precum și unele garanții stabilite în cazul în care se dau astfel de instrucțiuni în cauze individuale. Pot exista și alte garanții în plus față de cele prezentate în figură⁽¹²³⁾. În țările

123

Recomandarea din 2000, punctul 13, literele d) și e).

în care legea permite ca ministrul justiției să formuleze instrucțiuni, această competență a putut fi exercitată în practică sau a fost doar arareori exercitată în practică (a se vedea nota explicativă de sub figură).

Figura 55: Instrucțiuni pentru procurori în cauze individuale: autoritatea care deține competența de a da instrucțiuni și garanțiile aferente (*) (sursa: Comisia Europeană împreună cu Grupul de experți privind spălarea banilor și finanțarea terorismului)

Autoritatea care deține competența de a da instrucțiuni procurorilor în cauze individuale:

- Ministrul justiției, care este și procurorul general
- Ministrul justiției
- Procurorul general

Garanții selectate în cazul în care se dau instrucțiuni într-o cauză individuală:

- Posibilitatea de solicitare a reexaminării de către o instanță
- Parlamentul trebuie notificat în cazul unei instrucțiuni de neîncepere a urmăririi penale
- Părțile pot avea acces la instrucțiuni și pot transmite observații
- Instrucțiunile trebuie emise în scris
- Instrucțiunile trebuie să fie motivate

(*) **BE:** Ministrul justiției deține competența de a da instrucțiuni cu privire la urmărirea penală în cauze individuale (dreptul de a dispune începerea urmăririi penale este prevăzut la articolul 364 din Codul de Procedură Penală și la articolul 151 alineatul (1) din Constituție). Instrucțiunile se anexează la dosar, însă accesul părților la acestea depinde de contextul cauzei, precum și de stadiul acesteia la momentul respectiv. **BG:** recursul este posibil, mai puțin în cazul actelor procurorului general. **CZ:** procurorul general deține competența de a da instrucțiuni cu privire la urmărirea penală în cauze individuale exclusiv în cadrul Parchetului General și adresate parchetelor superioare. **DE:** garanțiile diferă în funcție de nivelul la care se aplică: stat federal/land. Procurorul general federal este singurul procuror general la nivel federal care se află sub supravegherea și coordonarea ministrului federal al justiției și protecției consumatorilor, în timp ce procurorii generali din cele 16 landuri germane se află sub supravegherea și coordonarea departamentelor de justiție de la nivel de land. Dreptul la supravegherea și coordonarea activității include competența de a da instrucțiuni procurorului general, însă aceasta este limitată de principiul legalității (și anume, principiul urmăririi penale obligatorii). Rareori se dau instrucțiuni în cauze individuale. De exemplu, Ministerul Federal și partidele guvernamentale din Saxonia și-au asumat angajamentul de a nu își exercita dreptul de a da instrucțiuni. Ministerul landului Turingia s-a angajat să nu dea instrucțiuni în cauze individuale, iar ministerul din Renania de Nord-Westfalia și guvernul landului Saxonia Inferioară s-au angajat să dea instrucțiuni individuale numai în cazuri excepționale. Nu există legislație federală în acest sens, însă există o serie de legi la nivel de land, precum și reglementări și orientări atât la nivel federal, cât și la nivel de land, care stabilesc normele privind instrucțiunile. De exemplu, instrucțiunile Ministerului Federal și ale ministerelor landurilor Renania de Nord-Westfalia și Turingia trebuie să fie comunicate în scris; în Turingia acestea trebuie, de asemenea, să fie motivate; în Saxonia Inferioară, acestea trebuie să fie comunicate în scris, în cazul în care nu se ajunge la niciun acord, în timp ce, în Schleswig-Holstein, ele trebuie să fie documentate în scris și raportate președintelui Parlamentului. Atât la nivel federal, cât și la nivel de land, instrucțiunile din partea unui funcționar superior sunt obligatorii pentru procurorul respectiv doar în cadrul prevăzut de raporturile interne de muncă, iar actele întreprinse cu nerespectarea unei instrucțiuni vor continua să fie valabile. Deoarece, în calitatea sa, are obligația de a respecta legea, procurorul trebuie să refuze să dea curs instrucțiunilor nelegale. Acesta poate înainta o plângere în legătură cu instrucțiunile primite, solicitând reexaminarea lor de către funcționarul superior de la nivelul ierarhic imediat următor. În cazul în care instrucțiunea se confirmă, dar procurorul încă are dubii cu privire la legalitatea sa, acesta poate solicita reexaminarea instrucțiunii respective de funcționarul superior de la următorul nivel ierarhic. În cazul în care instrucțiunea se confirmă și de această dată, procurorul este obligat să îi dea curs, fără ca aceasta să conducă la nerespectarea obligațiilor ce îi revin, în cazul în care instrucțiunea se dovedește a fi nelegală. Totuși, în mod excepțional, procurorii nu au obligația de a respecta instrucțiunile primite în cazul în care acțiunile vizate de acestea constituie o infracțiune, o contravenție sau o încălcare a demnității umane. Nu există nicio cale de atac specială pentru a solicita

reexaminarea instrucțiunilor de către o instanță. Cu toate acestea, instanțele pot reexamina legalitatea instrucțiunilor în cursul procedurilor disciplinare împotriva procurorilor, de exemplu, în cazul în care trebuie să decidă dacă nerespectarea instrucțiunilor constituie o încălcare a obligațiilor profesionale. **DK:** ministrul justiției deține competența de a da instrucțiuni cu privire la urmărirea penală în cauze individuale [Legea privind administrarea justiției, articolul 98 alineatul (3)]. Diverși miniștri ai justiției au fost, totuși, foarte reticenți în a utiliza această opțiune; din acest motiv, nu s-a mai emis o astfel de instrucțiune din anii 1990. Președintele Parlamentului danez trebuie informat în scris cu privire la instrucțiuni [Legea privind administrarea justiției, articolul 98 alineatul (3)]. Procurorii regionali pot revizui deciziile inspectoratelor de poliție, iar procurorul general poate revizui deciziile procurorilor regionali. **IE:** nu se specifică în secțiunea 4.1 din Legea privind urmărirea penală din 1974. **ES:** procurorul general emite ordine și instrucțiuni interne corespunzătoare serviciului și exercitării funcțiilor de urmărire penală, iar acestea pot fi generale sau legate de aspecte specifice. **LT:** instrucțiunile din partea procurorului general pot fi contestate în instanță. Procurorul general nu poate dispune cu privire la decizia care urmează să fie luată. **LU:** procurorul general și ministrul justiției pot cere serviciilor de urmărire penală să înceapă urmărirea penală într-o cauză (dar nu pot să ceară neînceperea urmăririi penale). Cu toate acestea, nu au existat astfel de instrucțiuni din partea ministrului justiției de mai mult de 20 de ani. Nu există o cerință legală de a consulta un procuror sau de a solicita avizul procurorului general cu privire la o astfel de instrucțiune. **HR:** instrucțiunile din partea procurorului general pot fi reexamine în ceea ce privește legalitatea și eficiența acestora, precum și în legătură cu alte aspecte. **HU:** În conformitate cu secțiunea 53 din Legea CLXIV din 2011 privind statutul procurorului general, al procurorilor și al altor angajați ai Parchetului, precum și profesia de procuror, procurorul poate solicita procurorului general să primească în scris confirmarea instrucțiunilor într-o cauză individuală. Procurorul poate refuza în mod explicit instrucțiunea, în cazul în care aceasta constituie o infracțiune sau o contravenție sau pune în pericol viața procurorului; în cazul în care procurorul nu este de acord cu instrucțiunea, acesta poate solicita transferul cauzei către un alt procuror, iar o astfel de cerere nu poate fi respinsă. **MT:** în ceea ce privește întrebările privind rolul procurorilor în raport cu rolul procurorului general: Constituția Maltei prevede înființarea Parchetului General. În plus, Constituția prevede drepturile și obligațiile procurorului general, precum și garanțiile aferente mandatului său, potrivit celor stipulate la articolele 91 și 97. În baza legislației malteze, respectiv a capitolului 90 din Ordonanța privind procurorul general, procurorul general își poate delega atribuțiile unor funcționari, care i se substituie potrivit legii. Acești funcționari se substituie procurorului general în legătură cu atribuțiile și competențele conferite acestuia. Atunci când funcționarii respectivi se substituie procurorului general în legătură cu atribuțiile sale, acestora li se conferă aceeași protecție prevăzută de lege pentru procurorul general. Astfel, în baza legislației malteze, procurorilor nu li se oferă garanții specifice, deoarece, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, aceștia sunt considerați reprezentanții procurorului general și, în această calitate, beneficiază de protecția conferită de lege procurorului general. **NL:** ministrul justiției poate să ceară serviciilor de urmărire penală să înceapă sau nu urmărirea penală într-o cauză, dar trebuie să obțină în prealabil un aviz motivat în scris de la Parchetul General (College van procureurs-generaal) cu privire la instrucțiunile sugerate și să notifice solicitarea sa Parlamentului în cazul instrucțiunilor de neîncepere a urmăririi penale. Cu toate acestea, până acum, a existat doar un astfel de caz cu mai mult de douăzeci de ani în urmă. Nu există reglementări speciale în legătură cu instrucțiunile date de procurorul general în cauze individuale. Colegiul procurorilor generali poate da instrucțiuni unui procuror într-o anumită cauză. Acest organism este compus din cinci membri și decide cu majoritatea a cel puțin trei membri prezenți. Nu există garanții specifice în cazul în care Colegiul dă instrucțiuni într-o cauză individuală. **AT:** ministrul justiției deține competența de a da instrucțiuni cu privire la urmărirea penală în cauze individuale, în urma unui aviz fără caracter obligatoriu al unui organism independent (Weisungsrat) din cadrul Parchetului General. Ministrul justiției are obligația de a raporta anual Parlamentului cu privire la instrucțiunile emise în cauze individuale, după soluționarea acestora, inclusiv în legătură cu motivele pentru care nu s-a ținut seama de avizul emis de Weisungsrat, dacă este cazul (articolul 29a alineatul (3) din Legea privind serviciul de urmărire penală). În perioada 2012-2017, s-au raportat 54 de instrucțiuni în cauze individuale (Weisungsbericht 2018). **PL:** procurorul general este și ministrul justiției. În cazul în care un procuror nu este de acord cu o instrucțiune într-o cauză individuală, acesta poate solicita modificarea instrucțiunii respective sau exceptarea sa de la administrarea actului sau de la instrumentarea cauzei respective. Procurorul care este superiorul ierarhic imediat următor al celui care a emis ordinul va soluționa definitiv solicitarea de exceptare. **SK:** Instrucțiunile date în cauze individuale trebuie anexate la dosar, astfel încât alte părți să le poată citi și să poată formula observații numai în anumite condiții.

3.3.3. Rezumat privind independența sistemului judiciar

Independența sistemului judiciar este un element fundamental al unui sistem de justiție eficace. Aceasta este esențială pentru asigurarea statului de drept, a caracterului echitabil al procedurilor judiciare și a încrederii cetățenilor și a întreprinderilor în sistemul juridic. Din acest motiv, orice reformă a justiției ar trebui să susțină statul de drept și să respecte standardele europene cu privire la independența sistemului judiciar. Tabloul de bord prezintă tendințele în ceea ce privește percepția publicului larg și a întreprinderilor cu privire la independența sistemului judiciar. Această ediție prezintă, de asemenea, câțiva indicatori selectați privind garanțiile juridice în raport cu organele implicate în procedurile disciplinare pentru judecători și procurori. Indicatorii structurali nu permit, în sine, să se formuleze concluzii cu privire la independența sistemelor judiciare ale statelor membre, dar reprezintă elemente care pot constitui un punct de pornire pentru o astfel de analiză.

- Tabloul de bord pentru anul 2020 prezintă evoluția la nivelul **percepției asupra independenței** din sondajele realizate în rândul publicului larg (Eurobarometru) și al întreprinderilor (Eurobarometru și Forumul Economic Mondial):
 - Toate sondajele prezintă, în general, *rezultate similare*, în special în ceea ce privește componența celor două grupuri de state membre cu cea mai mare, respectiv cea mai scăzută independență percepută a sistemului judiciar.
 - Sondajul Forumului Economic Mondial (figura 48), prezentat pentru a opta oară, arată că percepția întreprinderilor asupra independenței s-a *îmbunătățit* sau *a rămas stabilă* în aproximativ două treimi dintre statele membre, în comparație cu anul 2010 și anul trecut. De asemenea, în rândul statelor membre care se confruntă cu provocări specifice (¹²⁴), percepția privind independența s-a *îmbunătățit* sau *a rămas stabilă* în aproape trei cincimi dintre aceste țări, pe durata perioadei de nouă ani.
 - Sondajul Eurobarometru realizat în rândul publicului larg (figura 44), prezentat pentru a cincea oară, arată că percepția asupra independenței s-a *îmbunătățit* în aproximativ două treimi dintre statele membre, în comparație cu anul 2016. Percepția publicului larg asupra independenței s-a *îmbunătățit* în peste două treimi dintre statele membre care se confruntă cu provocări specifice pe durata perioadei de cinci ani. Cu toate acestea, în comparație cu anul trecut, percepția publicului larg asupra independenței *a scăzut* în aproximativ două cincimi din totalul statelor membre și în aproximativ jumătate dintre statele membre care se confruntă cu provocări specifice, în timp ce, în câteva state membre, nivelul perceput al independenței rămâne deosebit de scăzut.
 - Sondajul Eurobarometru realizat în rândul întreprinderilor (figura 46), prezentat pentru a cincea oară, arată că percepția asupra independenței s-a *îmbunătățit* în peste jumătate dintre statele membre, comparativ cu anul 2016, și în aproximativ trei cincimi dintre statele membre, față de anul trecut (în comparație cu anul trecut, este un fenomen constatat în aproximativ trei cincimi dintre statele membre care se confruntă cu provocări specifice și în peste două treimi dintre celelalte state membre). Cu toate acestea, în câteva state membre, nivelul perceput al independenței rămâne deosebit de scăzut.
 - Printre motivele indicate pentru lipsa de independență percepută a instanțelor și a judecătorilor, cel mai frecvent au fost menționate *ingerințele sau presiunile din partea guvernelor și a politicienilor*, urmate de presiunea exercitată de interesele economice sau de alte interese specifice. Comparativ cu anii anteriori, ambele motive rămân importante pentru mai multe state membre în care percepția asupra independenței este foarte scăzută (figurile 45 și 47).

¹²⁴

A se vedea nota de subsol 18.

- Printre motivele care duc la o percepție satisfăcătoare asupra independenței instanțelor și a judecătorilor, la nivelul întreprinderilor și al publicului larg, aproximativ patru cincimi dintre respondenți (echivalentul a 43 % și, respectiv, a 44 % din totalul respondenților) au menționat *garanțiile oferite de statutul și funcția judecătorilor*.
- Tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 prezintă imagini de ansamblu actualizate asupra autorităților disciplinare responsabile pentru procedurile privind judecătoria, precum și asupra competențelor puterii judecătorești, ale executivului și ale parlamentului în selectarea judecătorilor-membri ai Consiliilor Judiciare; în plus, acest tablou de bord prezintă și o serie de imagini de ansamblu asupra serviciilor de urmărire penală:
- Figura 49 prezintă o imagine de ansamblu actualizată asupra autorităților responsabile pentru **procedurile disciplinare privind judecătoria**. În majoritatea statelor membre, autoritatea care decide cu privire la sancțiunile disciplinare este o autoritate independentă, cum ar fi o instanță (Curtea Supremă, Curtea Administrativă sau președintele Curții) sau un Consiliu Judiciar, în timp ce, în unele state membre, aceasta este o instanță specială, ai cărei membri sunt selectați sau desemnați în mod specific (de către Consiliul Judiciar, de judecători sau, într-un stat membru, de către ministrul justiției) să acționeze în cadrul procedurilor disciplinare.
- Figura 50 prezintă o imagine de ansamblu actualizată asupra **autorității responsabile pentru anchetele disciplinare privind judecătoria**. În majoritatea statelor membre, autoritatea de anchetă este un președinte de instanță sau un Consiliu Judiciar. În unele state membre, autoritatea de anchetă este selectată în mod specific fie de către judecători, fie de Consiliul Judiciar sau, într-un stat membru, de către ministrul justiției.
- Figurile 51 și 52 prezintă imagini de ansamblu actualizate asupra rolului sistemului judiciar în **numirea judecătorilor-membri ai Consiliului Judiciar** și asupra **componentei Consiliilor Judiciare**. Statele membre sunt cele care își organizează propriile sisteme de justiție, decizând inclusiv dacă înființează sau nu un Consiliu Judiciar. Cu toate acestea, dacă un stat membru înființează un Consiliu Judiciar, independența sa trebuie garantată în conformitate cu standardele europene. În aproape toate statele membre, judecătoria-membri ai Consiliilor sunt propuși și aleși sau selectați de judecători.
- Figurile 53 și 54 prezintă imagini de ansamblu asupra **autorităților care decid cu privire la procedurile disciplinare pentru procurori**. Figura 55 prezintă o imagine de ansamblu actualizată și mai detaliată asupra organismelor care pot da **instrucțiuni procurorilor în cauze individuale** și o serie de garanții stabilite în cazul în care se dau astfel de instrucțiuni într-o cauză concretă.

4. CONCLUZII

Tabloul de bord privind justiția în UE pentru anul 2020 indică o îmbunătățire continuă a eficacității sistemelor de justiție în majoritatea statelor membre. Cu toate acestea, încă există provocări legate de asigurarea încrederii depline a cetățenilor în sistemele de justiție ale acelor state membre în care garanțiile privind statutul și funcția judecătorilor și, prin urmare, independența acestora ar putea fi în pericol.

Tabloul de bord privind justiția în UE oferă informații obiective și comparabile privind independența, calitatea și eficiența sistemelor naționale de justiție, fiind utilizat ca referință în cadrul semestrului european, și va reprezenta una dintre sursele viitorului raport privind statul de drept. Potrivit celor anunțate în Comunicarea „Consolidarea statului de drept în cadrul Uniunii – Plan de acțiune”, tabloul de bord privind justiția va fi dezvoltat în continuare pentru a acoperi domenii relevante legate de statul de drept.